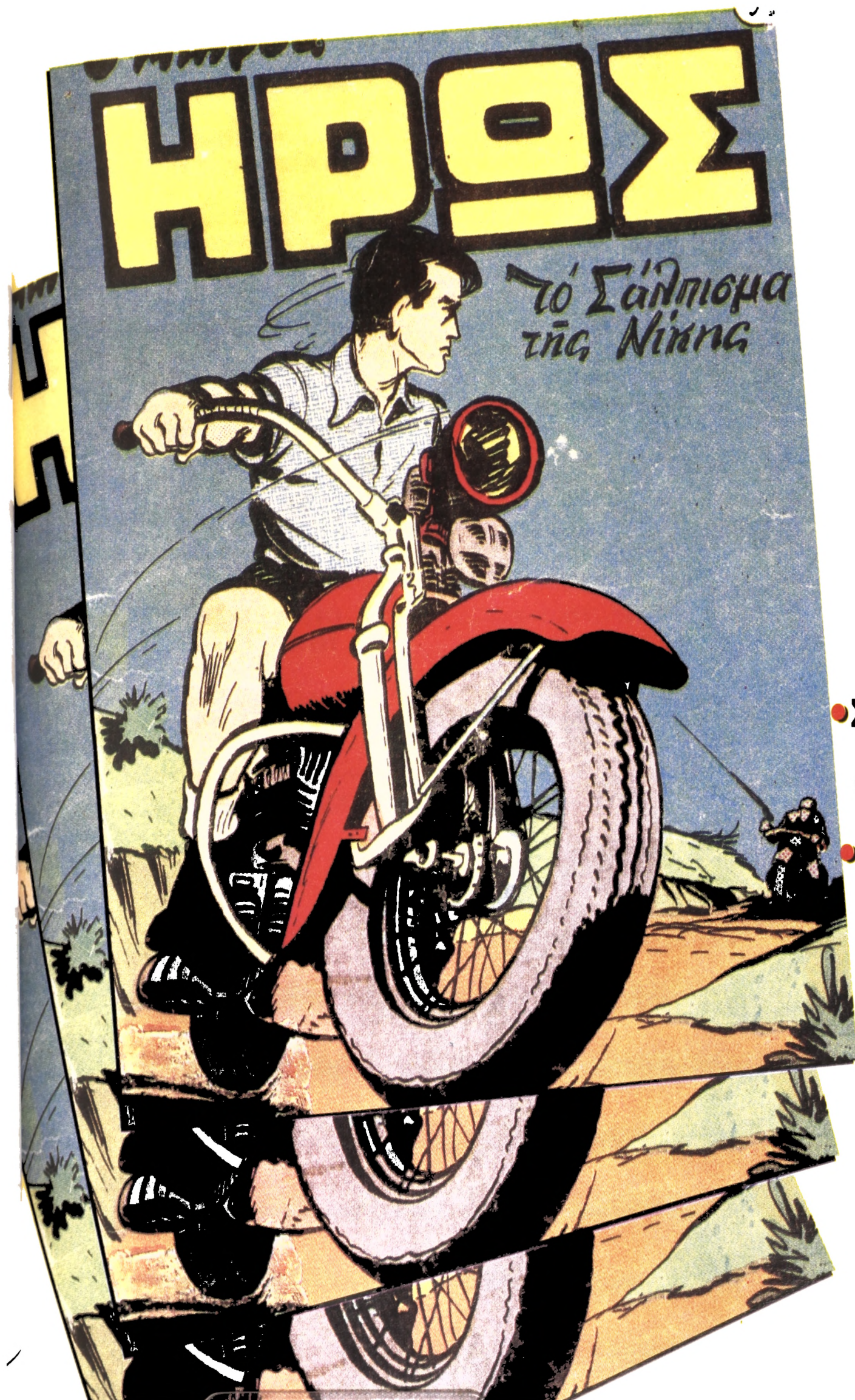

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 577
Παρασκευή 5 Μαΐου -
1 Ιουνίου 1995
Δρχ. 800

**ΜΑΖΙ,
ΔΥΟ ΝΕΑ
ΑΝΕΚΔΟΤΑ
ΤΕΥΧΗ
ΤΟΥ
ΜΙΚΡΟΥ ΗΡΩΑ**

#799

ΓΡΑΜΜΕΝΟ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ:

• **ΣΩΤΗΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

• **Ε. ΜΠΡΟΥΝΤΖΑΚΗ**

• **ΑΛΕΞΗ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟ**

• **ΗΛΙΑ ΛΑΓΙΩ**

#800

ΓΡΑΜΜΕΝΟ

ΑΠΟ ΤΟΝ

• **ΣΤΕΛΙΟ**

ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑ

ΕΛΦΙΝΙ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΝΤΟΥΙΝ. Α. ΑΜΠΟΥ
ΕΠΙΠΕΔΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΠΡΟΣΠΕΡ ΜΕΡΙΜΕ
ΝΟΥΒΕΛΕΣ

ΓΟΥΙΛΙΑΜ ΣΑΝΣΟΝ
ΤΟ ΣΩΜΑ

ΒΙΛΛΙΕ ΝΤΕ Λ' ΙΛ ΑΝΤΑΜ
ΣΚΛΗΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΜΑΝΟΥΕΛ ΒΑΘΚΕΘ ΜΟΝΤΑΛΜΠΑΝ
Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

ΜΑΝΤΑΜ ΝΤΕ ΣΕΒΙΝΙΕ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΣΥ

ΒΙΛΛΙΕ ΝΤΕ Λ' ΙΛ ΑΝΤΑΜ
ΠΑΡΑΞΕΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΜΑΝΟΥΕΛ ΒΑΘΚΕΘ ΜΟΝΤΑΛΜΠΑΝ
ΓΚΑΛΙΝΤΕΘ

ΧΕΝΡΙ ΤΖΕΪΜΣ
ΤΙ ΗΞΕΡΕ Η ΜΕΪΖΙ

Ευρωπαϊκό Βραβείο
Μυθιστορήματος 1992

ΕΛΙΟ ΒΙΤΤΟΡΙΝΙ
ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΓΑΡΙΦΑΛΟ

ΜΑΖΑΚΟ ΤΟΓΚΑΟΥΑ
ΚΥΝΗΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΠΟΛ ΓΚΑΛΙΚΟ
ΑΓΑΠΗ ΑΠΟ ΕΦΤΑ ΚΟΥΚΛΕΣ

ΜΑΝΟΥΕΛ ΒΑΘΚΕΘ ΜΟΝΤΑΛΜΠΑΝ
ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ
ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΦΡΑΝΚΟ

ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΙΝ
Ο ΓΟΥΙΑΣΟΝ Ο ΣΑΪΝΗΣ

ΛΙΟΝΑΡΝΤ ΓΚΑΡΝΤΝΕΡ
ΒΡΩΜΙΚΗ ΠΟΛΗ

ΦΟΛΚΕΡ ΜΠΡΑΟΥΝ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΩΡΙΣ ΤΕΛΟΣ

ΦΕΡΝΑΝΤΑ ΦΑΡΙΑΣ ΤΖΙ
ΑΛΜΠΟΥΚΕΡΚΙ
ΜΑΟΥΡΙΤΣΙΟ ΓΙΑΝΕΛΙ
ΠΡΙΝΣΕΖΑ

ΑΝΤΡΕ ΖΙΝΤ
ΤΕΛΜΑΤΑ

ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ ΝΑΜΠΟΚΟΦ
ΑΠΟΓΝΩΣΗ

ΕΜΙΛ ΖΟΛΑ
ΤΟ ΣΤΟΜΑΧΙ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ ΝΑΜΠΟΚΟΦ
Η ΑΜΥΝΑ ΤΟΥ ΛΟΥΖΙΝ

ΦΡΑΝΣΙΣ ΣΚΟΤ ΦΙΤΖΕΡΑΛΝΤ
ΕΞΙ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ
ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΤΖΑΖ

ΜΑΡΚ ΛΙΝΤΚΟΥΙΣΤ
ΘΛΙΜΜΕΝΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

ΓΚΡΑΤΣΙΑ ΝΤΕΛΕΝΤΑ
Ο ΚΙΣΣΟΣ

ΟΥΙΛΙΑΜ ΦΟΚΝΕΡ
ΤΟ ΧΩΡΙΟΥΔΑΚΙ

ΝΤ. Χ. ΛΟΡΕΝΣ
Ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ

ΤΖΟΝ ΝΤΟΣ ΠΑΣΟΣ
ΜΑΝΧΑΤΑΝ ΤΡΑΝΣΦΕΡ

ΕΡΝΕΣΤ ΧΕΜΙΝΓΟΥΕΙ
ΑΝΔΡΕΣ ΧΩΡΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΧΑΙΝΡΙΧ ΜΑΝ
Η ΜΙΚΡΗ ΠΟΛΗ

ΜΩΡΙΣ ΠΟΝΣ
ΡΟΖΑ

ΦΟΡΝΤ ΜΑΝΤΟΞ ΦΟΡΝΤ
Ο ΚΑΛΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

ΜΑΡΙΒΩ
Ο ΝΕΟΠΛΟΥΤΟΣ ΧΩΡΙΑΤΗΣ

ΑΡΤΟΥΡΟ ΠΕΡΕΘ ΡΕΒΕΡΤΕ
Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΗΣ ΦΛΑΝΔΡΑΣ

ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ
ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 23-25, 106 77 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 38 30 955, FAX: 33 03 175

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΗΛΙΑΣ ΛΑΓΙΟΣ

Το Αλφαβητάρι του Μικρού Ήρωος
ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΗΛΑΗΔΟΝΗΣ

Γιώργος Θαλάσσης
ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ

Περί μικρών και μεικτών ηρώων
ΣΟΦΙΑΝΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ

Ντισνέylanτ -φευ- δεν υπάρχει!
ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ

Αν συνέχιζα τον Μικρό Ήρωα...

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Υπεράνθρωπος έγινε άνθρωπος...

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

Είς τ' ανάρια της Μάσκας
ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗΣ

Έμειναν με τη λάμψη του καιρού
ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗΣ

Λοιπόν, τι ήταν η παραλογοτεχνία;
ΑΡΗΣ ΜΑΛΑΝΔΡΑΚΗΣ

Οι κυνηγοί της χαμένης εικόνας
ΗΛΙΑΣ ΚΑΝΕΛΛΗΣ

Ο χώρος αυτού-του-παρακάτω
ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΘΕΝΙΤΗΣ

Πάρε το ψητό και τρέχα!
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Στου κύκλου τα γυρίσματα
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΚΟΥΛΙΔΗΣ

Το Ευαγγέλιο του σύγχρονου τρομοκράτη
ΘΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Οι ηρωικές μας αναμνήσεις
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΕΝΑΡΔΟΣ

Ο Μικρός Ήρωας του Πειραιά
ΤΑΣΟΣ ΚΑΠΕΡΝΑΡΟΣ

Ο Κλεομένης
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΡΑΜΟΣ

Το παιδί-τέρας
ΑΝΤΩΝΗΣ ΞΗΡΟΥΧΑΚΗΣ

Ήτα και ωμέγα
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΡΟΠΟΥΛΗΣ

Για να γιορτάσουμε μια παιδική ηλικία

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Ο Μικρός ΗΡΩΑΣ

• Η σημερινή ειδική έκδοση του **ΑΝΤΙ** είναι αφιερωμένη στον **ΜΙΚΡΟ ΗΡΩΑ** και το συγγραφέα του **ΣΤΕΛΙΟ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑ**. Συγγραφείς, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες, πολιτικοί ανασύρουν τον πιο γονιευτικό μύθο της παιδικής ηλικίας τους.

• Ωστόσο, όπως είχαμε αναγγείλει, στο τεύχος θα βρείτε ένθετα δύο τεύχη με δύο νέες ιστορίες της παρέας του ατρόμητου Ελληνόπουλου. Η πρώτη [#799, *Θανάσιμη υποψία*] (κατά το πρότυπο του «Μυθιστορήματος των τεσσάρων») έχει γραφεί από τέσσερις συγγραφείς, τους: **ΣΩΤΗΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**, **ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΜΠΡΟΥΝΤΖΑΚΗ**, **ΑΛΕΞΗ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟ** και **ΗΛΙΑ ΛΑΓΙΟ**. Η δεύτερη που κλείνει (προς το παρόν; οριστικά;) τη σειρά [#800, *Ένα φάντασμα από το παρελθόν*] έχει γραφτεί από τον **ΣΤΕΛΙΟ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑ**.

• Επίσης: με την ευκαιρία της έκδοσης του ειδικού αυτού τεύχους, το **ΑΝΤΙ** προγραμματίζει τις παρακάτω εκδηλώσεις και θα ανακοινώσει προσεχώς μέσω του Τύπου τις ημερομηνίες διεξαγωγής τους:

— Εκδήλωση-συζήτηση για τον **ΜΙΚΡΟ ΗΡΩΑ**.

— Το ανέβασμα θεατρικού έργου του **ΗΛΙΑ ΛΑΓΙΟΥ**, που έχει γραφτεί με την ευκαιρία της κυκλοφορίας του τεύχους. Την παράσταση σκηνοθετεί ο **ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗΣ**.

• Όπως ήδη διαπιστώσατε, το ανά χειράς τεύχος τιμάται 800 δρχ. Ζητούμε συγγνώμη αλλά η αύξηση κατέστη αναγκαία λόγω του αυξημένου κόστους παραγωγής του. Από το επόμενο τεύχος, θα επανέλθουμε στα κανονικά επίπεδα.

• Τέλος, σας υπενθυμίζουμε ότι κυκλοφορεί ήδη το τεύχος 576 της κανονικής εκδόσεως. Και ότι την επόμενη Παρασκευή, θα βρισκόμαστε πάλι στα περίπτερα, με το επόμενο κανονικό τεύχος 578.

Υπεύθυνοι για το τεύχος: **ΗΛΙΑΣ ΛΑΓΙΟΣ - ΗΛΙΑΣ ΚΑΝΕΛΛΗΣ - ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗΣ**

Περίοδος Β' • Έτος 22ο • Τεύχος 577 • ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ - Παρασκευή 5 ΜΑΪΟΥ 1995 • Δρχ. 800
ΑΝΤΙ • ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου - ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Βασίλης Μπάλλας - MONTAZ: Τασία Λεβόν

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστέρι, τηλ. 57.22.201

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 4.100 δρχ., Ετήσια 8.200 δρχ., Ετήσια Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 30.000 δρχ. Φοιτητική ετήσια: 7.000 δρχ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ: Εξαμ.: 30 δολ., Ετήσια: 60 δολ., ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ: Εξαμ. 35 δολ., ετήσια 70 δολ.

ΔΩΡΕΑΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: ΔΡΧ. 400, ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΔΡΧ. 600

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας περιοδικό ΑΝΤΙ, για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσά και Σία Ε.Ε. Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

ΠΑΡΑ Η ΥΠΕΡ;

ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ του ΑΝΤΙ στον Μικρό Ήρωα, σήμερα, μήπως θα μπορούσε να θεωρηθεί ανεπίκαιρο; Το ερώτημα προβάλλει αμείλικτο. Ο παλιμπαιδισμός είναι ύψιστο δικαίωμα και του πλέον ορθολογιστή, βεβαίως, αλλά το θέμα θα μπορούσαμε να πούμε πως έχει εξαντληθεί. Κι άλλα σχετικά αφιερώματα με λατρευτικό τόνο έχουν δει το φως της δημοσιότητας, για ένα αφήγημα που ναι μεν υπήρξε μακρόβιο, ναι μεν σφράγισε τα νιάτα σχεδόν δυο γενεών αλλά, στο κάτω κάτω, ο ίδιος του ο συγγραφέας δεν διεκδίκησε ποτέ του λογοτεχνικές δάφνες.

ΚΙ ΟΜΩΣ. Η αξία του Μικρού Ήρωα είναι και λογοτεχνική – κι αυτό, άλλωστε, έρχεται να επισημάνει τούτη η ειδική έκδοση. Αν δεχτούμε ότι η λογοτεχνία δεν είναι αποκλειστικά υπόθεση της αναζήτησης του υψηλού, αν λάβουμε υπόψη μας ότι η παιδική ψυχή βρήκε στις σελίδες του αναγνώσματος ό,τι πόθησε περισσότερο (το φτερούγισμα της φαντασίας), αν συνυπολογίσουμε ότι απ' τις σελίδες του έμαθαν τη μαγεία της ανάγνωσης χιλιάδες παιδιά, μετέπειτα έφηβοι και, σήμερα, ζωντανά κύτταρα της κοινωνικής μας πραγματικότητας, καταλαβαίνουμε γιατί η εκτεταμένη μας αναφορά στον Μικρό Ήρωα ήταν οφειλή που κάποτε έπρεπε να εκπληρωθεί.

ΕΠΡΕΠΕ, απλώς, να βρεθεί η αφορμή. Την έδωσαν τέσσερις λογοτέχνες: ο Σωτήρης Δημητρίου, ο Ξενοφών Μπρουντζάκης, ο Αλέξης Πανσέληνος και ο Ηλίας Λάγιος. Συνεργάστηκαν και έγραψαν από κοινού ένα νέο επεισόδιο του αφηγήματος. Δανείστηκαν τα υφολογικά στοιχεία του, τα μπόλιασαν με το δικό τους ύφος και εποίκισαν ένα νέο «μυθιστόρημα των τεσσάρων»: δάνειό τους, το γοπτευτικό ανάγνωσμα της παιδικής τους ηλικίας, αντιδάνειο ένα νέο συναρπαστικό ανάγνωσμα. Κι έπειτα, πίσω η σκυτάλη στον συγγραφέα 788 τευχών, ως σήμερα: στον Στέλιο Ανεμοδουρά. Λογοτεχνία ή παραλογοτεχνία;

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ή παραλογοτεχνία; Το ερώτημα συνεχίζει να απασχολεί τους ανθρώπους των γραμμάτων – και όχι μόνο. Οι απόψεις διίστανται. Για μας, εδώ, όμως, που ζούμε έντονα τις νέες «αξίες» ενός αποπτωχευμένου κόσμου, την κυριαρχία του ισοπεδωτικού μαζικού πολιτισμού των καιρών μας, το ξέφτισμα των οραμάτων, και μόνο η ανάσυρση από το βάθος της μνήμης του ευγενικού αρώματος μιας αφήγησης που ποτέ δεν υποτίμησε και δεν προσέβαλε τον νεαρό αναγνώστη, η επανεπικαιροποίησή της, μας δίνει μια ζωτικότητα πρωτόφαντη.

ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ παρά ή υπέρ; δεν πιστεύουμε ότι τίθεται στην περίπτωση του Μικρού Ήρωα. Τίποτα δεν εμποδίζει τις προθέσεις, το παρά, το υπέρ, να συνυπάρχουν. Μαζί με το αντί.

αντί

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙ ΤΟ

υπό ΑΓΑΘΩΝΟΣ

Οταν απεφασίσθη το αφιέρωμα στον «Μικρό Ήρωα» η συντακτική ομάδα του «Αντί», έκρινε απαραίτητο το να απευθυνθεί στον παλιό και πιστό συνεργάτη της στήλης Αγάθωνα και παρέλαβε τη συνδρομή του. Στην έκκληση της συντακτικής ομάδας θερμότατα ανταποκριθείς, ο Αγάθων προσέκομισε πολυτιμοτάτη συνεργασία, το «Ελάχιστον και Στοιχειωδέστατον Αλφαβητάριον περί Ήρωος Μικρού.» Παρουσιάζουμε με υπερηφάνεια στους έγκριτους αναγνώστες του «Αντί» το πόνημα. Αγάθων, στο τεύχος αυτό ελέχθη, ο **ΗΛΙΑΣ ΛΑΓΙΟΣ.**]

Α

ΑΛΑΜΑΝ ΣΕΪΤΑΝ: Ο τρομερός, ο ανελέητος, ο πλέον επικίνδυνος εχθρός του Παιδιού-Φαντάσματος. Ο πρώτος εχθρικός πράκτωρ που χάρηκε ταυτότητα, Αυτός-Ο-Οποίος-Αξιώθηκε-Όνομα. Τιμητικώς, όμως, μνημονεύεται εδώ ο αλαζών και αμείλικτος πράκτωρ του Χίτλερ, ο οποίος, τρις, διεσταύρωσε -ονόματι, και εν ονόματι- το ξίφος του με τον Γιώργο Θαλάσση.

Ως «Σεϊτάν Αλαμάν» στα τεύχη 17 έως 40, ως «Νέος Σεϊτάν Αλαμάν» στα τεύχη 365 έως 372 και -προς δικαίωσιν- ως «Ανανήφας Σεϊτάν Αλαμάν» στα έκτακτα και ύστατα τεύχη 799 - 800. Αυτό το «Ανανήφας» προσδίδει τέρψιν ψυχική, βαθυτάτη ικανοποίηση διότι, πράγματι, ποία η μεγαλύτερα, τι λέω, η μεγίστη! ικανοποίησις εις τον άνθρωπον, στον άνθρωπο λοιπόν, από το να δει το ηθικό καλό να θριαμβεύει στη συνείδηση του κακούργου και να τέρπει την ψυχή του προς μετάνοια και εξαγνισμό!

Β

ΒΥΡΩΝ ΑΠΤΟΣΟΓΛΟΥ: Ο αείμνηστος Byron. Ο επί δεκαεπτά συναπτά έτη εικονογράφος του «Μικρού Ήρωος». Εδώ, και ως ένθετο, ο γράφων να καταθέσει την προσωπική του μαρτυρία, εν είδει ανεκδότου, εν είδει πίκρας, μα, για τον Βύρωνα Απτόσογλου.

Τον είχα, επισκεφτεί και, κάπως, γνωρί-

σει το 1982. Τότε, όπως τα συζητούσαμε, μου εξομολογήθηκε το ανεκπλήρωτο όνειρό του. «Ήθελα», μου λέγει, «να φτιάξω, μια εικονογραφημένη Ιστορία των Ελλήνων. Να τη σχεδιάσω. Δεν το κατάφερα.» Του λέω εγώ: «Αυτό έπραξες.» Μου ξαναλέγει: «Δεν καταλαβαίνεις». Από σεβασμό προς άνθρωπο μεγαλύτερό μου και προς έργο το οποίο ετιμούσα δεν απήντησα. Τότε ήμουν σίγουρος -ως τσόγλανος- ότι είχα δίκιο, τουλάχιστον, επ' αυτού. Σήμερα πλέον... για τι να πω, και, τινί τω τρόπω να είμαι σίγουρος;

Γ

ΓΙΓΑΝΤΟΜΑΧΙΑ: Κατ' αρχήν: τίτλος του τεύχους 374. Κατά παραφθοράν: τίτλος του τεύχους 62: *Μονομαχία γιγάντων.* Κατά το τρίτον και ουσιώδες: Ύφος και αρετή συναλλάσσονται και συνυπάρχουν στον «Μικρό Ήρωα». Διότι αυτός, ένας, υπήρξεν ο τρόπος (υφολογικώς η μεγιστοποίηση, και, δραματικώς -διότι έτσι η αρετή- πολλαπλασιασμός) να υπάρξει το πολύ. Τι συμβαίνει στον «Μικρό Ήρωα» που να είναι το λίγο; Και, εν τέλει, τι νόημα κρατεί το λίγο; Όταν σκοτώνεις, ε, σκότωνε αφειδώς (ειδ' άλλως διαπράττεις έγκλημα, φονικό). Όπως όταν ερωτεύεσαι, πλήρης και καθ' όλου. Ο μικρός ο ήρωας διά μέσου των γιγαντομαχιών του «πολλού», οδηγήθηκε στην αθωότητα: Το πρωταρχικό αμάρτημα, ο φόνος του Άλλου, δηλαδή του αδερφού μας, προσέφυγε στο δικαίωμα, στην ανθρωπολογία και στον οίκτο. Ο Μικρός Ήρωας δεν υπήρξε Κάιν.

Δ

ΔΙΑΒΟΛΑΚΟΣ: Ας μην ανησυχεί η Παναγία Μητήρ μας, η Ορθόδοξος και Μόνη Του Χριστού Εκκλησία. Η λέξη που μόλις ανεγράφη δεν υπονοεί τίποτα το δαιμονικό. Αναφέρεται, απλώς, στον μακροβιότερο (εν τεύχοις - γιατί σημαίνει κάτι; οτιδήποτε; ο Χρόνος στον Μικρό Ήρωα;) μικροσύντροφο του Γιώργου Θαλάσση. Υπήρξε, ουσιαστικώς, ο πρώ-

τος υιοθετημένος. Αν θέλουμε, υπήρξε ο μόνος που διέσχισε μιμοϊότροπη με τον Γιώργο Θ' Έπαιξε σε 249 τεύχη του περιοιμοίρα του εστάθη πλούσια. Δόξης και τιμής πεπληρωμένος έθθαύματι. Γιατί υπήρξε θαύμα πλνό, θαύμα πλέον ποτέ, από το ν«την ζωήν σου» υπέρ Ελευθερσίήμερα μάθαμε τι σημαίνει Ελευαξιοπρέπεια, η ελαχίστη.

Ε

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΣΚΛΑΒΟΣ: Ο τίπρώτου τεύχους. Καθώς η μνή(και) εκάστου ενήλικος, βραδέαπιστρέφει στους υπόγειους διατης, διαδρόμους χαμένους σε μρεύνητη ηλικία: καθώς το κτηνάκέφαλο τέρας είναι καταδικασεπιστρέφει στο Λαβύρινθό του: έμεσήλικας, επιστρέφει; αγγίζει;ζεται;

Μια εποχή.

-Να! λέει, είμαστε ξανά στην εποχή. Να! λέει, δεν θυμούμαστε

Ζ

ΖΟΡΡΟ: Αλλά όχι τυχαίως. Ποιόκότερο από τη διασταύρωση τορωτή των δουλοπάροικων Ιντιάνμαχητή της Ελευθερίας των Ελλ

Μόνο που εμείς οι Έλληνες θτον Γιώργο Θαλάσση, το θρυλιΦάντασμα.Οι Αγγλοσάξονες πκής ποτέ δεν διδάχθηκαν τον Ζο.Στη χωρούλα μας, ο Ζορρό έγιήρωας. Αυτό δεν είναι ισχυρισακόμα κουβαλάω ένα σπασμέτεκμήριο του ποιός θα τον παίξε

Η

ΉΤΤΑ: Η ανείπωτη λέξη. Στοτου «Μικρού Ήρωα» το μη'Ο,τι δεν έγινε πώς να συμβεί;

«Η αποστολή απέτυχε»... αλλάχε είναι για να θριαμβεύσει εκδοφόρα, λέγοντας μας τι;...και σ' αγαπώ παράφορα.

ΜΙΚΡΟΥ ΗΡΩΟΣ

Θ

ΘΑΣΤΡΙΤΗΣ: Του είχα στείλει τα ανεπίδοτα γράμματα, τις επιστολές που δεν έφτασαν ποτέ. Και πώς να φτάσουν; Δεν ήξερα, τότε, πώς να στείλω κάποιο μήνυμα (ποιος θυμάται σήμερα μήνυμα με γραμματόσημα;). Έτσι, άπλετα μέχρι το μυθικό ποσό των δέκα δραχμών, χαρτζηλίκια και δώρα. Τέλειο Ανεμοδουρά, εκ του ασφαλούς γνώρισα το 1982, γνωριμία που ιστορικά υπερήφανο. Όμως, μήπως, ίσως, είχαμε συναντηθεί, εκείνο το βράδυ, στη Λέκκα 22 όταν πήγαινα αγορεύοντας τόμους του «Μικρού Ήρωα». Η αλήθεια της ζωής μας, που ερωτάται και ραμμένει αναπάντητο, όπως η απόκριση στη Σφίγγα και η παράλληλη μοίρα του Οιδίποδος. Τελικώς, μεθα εξαρτημένοι.

Ι

ΙΣ: Το όνομα προς συμβολισμόν οδοσίας. Όταν στον «Μικρό Ήρωα» έρχε η γενναιότης ένας προδότης μάζεται Κωνσταντίνος Εφιάλτης, θα πω τι μένει... και εμείς να προδώσουμε (πόσες φορές έχουμε κάνει, πόσες...), εμείς έχουν προδώσει (πόσες οδοφόρες μας έχουν προδώσει, πό-

σοι προδότες περνοδιαβαίνουν, ενώ η ζωή υπάρχει:

ο Θαλάσσης, Κατερίνα, καλημέρα, καλημέρα σας.

Κ

ΚΡΙΝΑ: Μαργαριτάρι, που ήσουν η μου η Κατερίνα, το άσμα της όλο της ηλικίας μου ηλικίας, που ποτέ δεν

η ηλικία μου, υπήρξα ποτέ; Θα πω, σ' ένα χείμαυρο μαργαρίτας' λου-

κατά διάνοιαν ο Γιώργος Θαλάσσης, κι ανθός.

Λ

ΛΥΡΙΣΜΟΣ:

Και ίσως να το θυμηθώ

Μ

ΜΥΣΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Κάθε αποστολή είναι εξ ορισμού μυστική. Ούτως και αποτυγχάνει. Αυτό παρομοιάζει τη ζωή μας και δεν είναι λυπητερό.

Ν

ΝΑΖΙ: Σκληρότατοι, βλακωδώς ονειροπαρμένοι, γνησιότατα παιδιά της μάνας τους και του Χάιντεγκερ. Ο Γιώργος Θαλάσσης τους εξολόθρευε κατά μονάδες, δεκάδες, εκατοντάδες, χιλιάδες, όμως ο αριθμός τους ήταν μείζων και ένα παιδικό περιοδικό δεν έφτανε για να τους αντιμετωπίσει. Δυστυχώς, είχαμε μόνο ένα Παιδί-Φάντασμα.

Ξ

ΞΕΝΙΚΟΤΗΣ-ΞΕΝΟΤΗΣ: Το αίσθημα που θα υπέφεραν εάν ζούσαν σήμερα. Κατά τους σύγχρονους αναλυτές ονομάζεται «διαφορετικότητα». Είναι υπόλειμμα της εποχής που οι άνθρωποι ήταν τόσο ίδιοι, που τους έφτανε να είναι διαφορετικοί.

Ο

ΟΥΙΝΣΤΟΝ ΤΣΩΡΤΣΙΑ: Πρωθυπουργός της Αγγλίας (1940-1945). Ξανάγινε. Στον Γιώργο Θαλάσση υποσχόταν συνεχώς την ελευθερία της Κύπρου μετά τον πόλεμο. Ίσως οι υποσχέσεις του, προς το Γιώργο Θαλάσση, να ήταν πιο ειλικρινείς απ' ό,τι οι υποσχέσεις του προς το Μέγα Πανελλήνιον. Το να εξαπατάς έναν, και δη ανύπαρκτο, είναι πιο δύσκολο από το να εξαπατάς πολλούς και δη υπαρκτούς.

Όποιος βαδίζει στην Πράσινη Γραμμή καταλαβαίνει την πλουσιότητα αυτού του λήμματος.

Π

ΠΑΙΔΙ - ΦΑΝΤΑΣΜΑ: Υπάρχει κάτι καλύτερο από μας.

Ρ

PIN-TIN-TIN: Για να μην ευλογάμε, και μόνο, τα γένια μας. Ο Στέλιος Ανεμοδουράς, συγγραφέας ενός παιδικού έπους που ήταν αληθινό, ενεργό και ζωοφόρο εμμήθη στο τέλος, τον Τζέιμς Μπόντ (007-005) και τον Λούκυ Λουκ (Ραν-Ταν-Πλαν). Μόλις εξέπνευσε ο «Μικρός Ήρωας» συλλογικώς εκπνεύσαμε.

Σ

ΣΠΙΘΑΣ: Απροσάρμοστο. Τι δουλειά έχει ανάμεσά μας ένας άνθρωπος, παιδί έστω, που υπηρετεί τη μεγάλη σωματική του ανάγκη; Ο χοντρός καραγκιόζης, ο τραυλός της γλώσσας πεινάει, πεινάει και...πεινάει.

Πόσοι από μας νιώσαν τον τρόμο της πείνας (δεν είναι ό,τι πρέπει να ξαναγυρίσουμε στην κατοχή); Όμως, εννοώ ότι μπορούμε να ξαναγυρίσουμε, ίσως, σ' ένα κόσμο επαφής. Όταν λήξουν οι δρόμοι το στομάχι είναι σταυροδρόμι.

Τ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ: (ΤΟ)

Ανεπίδοτο. Μετά την τηλεφωνία, ποιος στέλνει πλέον γράμματα;

Υ

ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΣ: Πληροφοριακώς, για να γεμίσουμε ένα αδικημένο γράμμα (ανοίξτε το λεξικό σας και θα βεβαιωθείτε) - Ήταν το πρώτο περιοδικό που έβγαλε ο Στέλιος Ανεμοδουράς.

Φ - Χ - Ψ

ΦΡΟΨΛΑΪΝ Χ, Χ-1, ΨΗΤΑ ΓΟΥΡΟΥ-ΝΟΠΟΥΛΑ. Περιληπτικώς, τα οικεία τοπία της μυθολογίας μας.

Ω

ΩΡΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ: Ο Γιώργος Θαλάσσης τότε γλίτωνε από το εκτελεστικό απόσπασμα, η Κατερίνα τότε σωζόταν από τον Γιώργο Θαλάσση και την ώρα αυτή ο Σπίθας χόρταινε. Άμποτε και στα δικά μας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΚΗΛΗΔΟΝΗ

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Κυψέλη το 1943. Όταν πρωτοκυκλοφόρησε ο *Μικρός Ήρωας* ήμουν στίς τελευταίες του Δημοτικού. Οι φίλοι μου και εγώ διαβάζαμε λυσσασμένα *Μικρό Ήρωα*. Νομίζω ότι τότε έβγαινε κάθε Τρίτη και κόστιζε 2 δραχμές. Εκείνα τα χρόνια τα παιδιά της ηλικίας μου δεν είχαν πολλές επιλογές περιοδικών που να τα συγκινούν.

Το 1976, το τότε Ελεύθερο Θέατρο αποφάσισε να κάνει στο Θέατρο του άλσους Παγκρατίου μια παράσταση με τίτλο *Το τραμ το τελευταίο*. Με τα τότε «παιδιά» του Ελεύθερου Θεάτρου υπήρξαμε σχεδόν συνομήλικοι. *Το τραμ το τελευταίο* δεν ήταν μια επιθεώρηση, ήταν ένα σπονδυλωτό έργο με εικόνες και μουσικές από την Ελλάδα της δεκαετίας του '50. Υπήρξε, λοιπόν, μια ενότητα μέσα στην παράσταση, που αναφερόταν στον *Μικρό Ήρωα*. Το ρόλο του Μικρού Ήρωα έπαιζε ο Ντίνος Λύρας, τη Κατερίνα η Υβόνη Μαλτέζου και Σπίθας ήταν ο Γιώργος Σαμπάνης.

Για τις ανάγκες της εικόνας που αφορούσε τον *Μικρό Ήρωα* χρειάστηκε η ύπαρξη ενός τραγουδιού. Τα «παιδιά» μου έδωσαν κάποια προσχέδια στίχων για το τραγούδι του *Μικρού Ήρωα*. Το είδα και τους είπα:

«Αφήστε το σε μένα. Θα ξεκαθαρίσω εγώ τους λογαριασμούς μας με τον Γιώργο Θαλάσση, για σας όσο και για μένα».

Έτσι λοιπόν, ένα απογευματάκι αρχές καλοκαιριού του 1976, γράφτηκε το τραγούδι που υπάρχει στο άλμπουμ με τίτλο «Πάμμαέστρο», ολόκληρο το τραγούδι έτσι όπως ακουγόταν στην παράσταση του Ελεύθερου Θεάτρου στο άλσος Παγκρατίου, το καλοκαίρι του '76.

Όταν ο φίλος, Χρήστος Παπουτσάκης, μου ζήτησε να πω μερικά λόγια για τον *Μικρό Ήρωα* και ύστερα από αρκετή σκέψη κατέληξα, ότι άνοιξη του '95, δεν είχα να πω τίποτα περισσότερο απ'ό,τι είπα εκείνο το απόγευμα, στις αρχές του καλοκαιριού του '76. Είπα, λοιπόν, για τον *Μικρό Ήρωα* τα εξής:

Από τη μια οι Ιταλοί και οι Γερμανοί
Για να σε βρουν αναστατώνουν την Αθήνα
Και από την άλλη του πατέρα μου η φωνή
Νομίζω πως τα κρύβει στην κουζίνα.

Εσύ να παίζεις με το θάνατο κρυφτό
Και αυτοί να σκίζουνε τα τεύχη τα κρυμμένα
Μην σε τροιάζει το διπλό κυνηγητό
Εσύ τους Γερμανούς και αυτοί εμένα.

Πού είσαι τώρα και σ' έχω χάσει
Παλιέ μου φίλε Γιώργο Θαλάσση
Που είσαι τώρα και σ' έχω χάσει
Μικρέ μου ήρωα Γιώργο Θαλάσση.

(*Μικρός Ήρωας*)
Εγώ δεν ξεκουράζομαι ποτέ
Κ' είμαι παντού όπου το χρέος με προστάζει
Και όσο θα υπάρχουνε στη γη καταχτητές
Θα τους συντρίβω
και το αίμα τους θα στάζει

Πίσω απ' τον τοίχο ο ασύρματος καλεί
Κ' είναι από τη Μέση Ανατολή
από το αρχηγείο
Θα σου αναθέσουν μια καινούρια αποστολή
Μ' ευχές για καλή τύχη από τον Χ-2.

Η Κατερίνα σ' αγαπούσε σιωπηλά
Όμως και συ το ίδιο αγνά την αγαπούσες
Χωρίς τον Σπίθα ίσως να 'ταν πιο καλά
Παρ' όλα αυτά εσύ τον συγχωρούσες.

Όταν ακούω να μιλάνε για Αφρική
Για Βενετία, Βερολίνο και Παρίσι
Σκέφτομαι, λέω, πού να ξέραν μερικοί
Πως σε όλα αυτά τα μέρη εγώ έχω ζήσει.

Πως όταν ήταν στην Ελλάδα Κατοχή
Μέσα στο κρύο, μες στις σφαίρες,
μες στην πείνα
Με τους Εγγλέζους να εξοπλίζουν την «Χι»
Που έδειχνε μιαν ξένοιαστη Αθήνα.

Πού είσαι τώρα και σ' έχω χάσει
Παλιέ μου φίλε Γιώργο Θαλάσση
Πού είσαι τώρα και σ' έχω χάσει
Μικρέ μου ήρωα Γιώργο Θαλάσση.

(*Μικρός Ήρωας*)
Εγώ δεν ξεκουράζομαι ποτέ
Και είμαι παντού όπου το χρέος
με προστάζει
Και όσο θα υπάρχουνε στη γη καταχτητές
Θα τους θερίζω και το αίμα τους θα στάζει.

Εσύ μπορούσες να οδηγήσεις φορηγό,
Μοτοσυκλέτα, ωτομοτρύς και αεροπλάν
Και όπου κι αν ήσουν πάντα δίπλα
ήμουν και εγώ
Μαζί σου ή να ζήσω ή να πεθάνω.

Ήσουν πάντα εκδικητής και τιμωρός
Γι' αυτόν που γέμιζε τον τόπο με στρατό
Και μ' ένα χτύπημά σου έπεφτε ο φρουρός
Με μια στροφή γύρω απ' τον εαυτό του.

Μπορούσες πάλι να ημερεύεις τα σκυλιά
Με κάποιο σφύριγμα που σου 'μαθε
τσοπάνο
Κι έτσι που πέταγες με κόλλο τη θηλειά
Θα έπρεπε να είσαι Αμερικάνος.

Τι να σου πω, τι να σου πω, τι να σου πω
Που να μην το έχει πει κανένας για κανένα
Εγώ μονάχα ένα πράγμα θα σου πω
Μου φτάνει πως μεγάλωσα με σένα.

Που είσαι τώρα και σ' έχω χάσει
Παλιέ μου φίλε Γιώργο Θαλάσση
Όπου κι αν είσαι, θα 'χεις γεράσει
Μικρέ μου ήρωα Γιώργο Θαλάσση.
Αυτά

ΠΕΡΙ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΜΕΙΚΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

Του ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗ

Μιαν εξαιρετική νουβέλα του Φιοντόρ Ντοστογιέβσκι, με τον τίτλο: *Η Ήρεμη* (ή *Μια γλυκιά Γυναίκα*, λόγα με τη μετάφραση), το ζεύγος των ηρώων -ο ενεχυροδανειστής και η δεκαεξάχρονη γυναίκα του- συντρίβονται από τη σιωπή: απ' όλο το φόρτο των εξομολογήσεων που δεν γίνονται, των θημάτων που δεν διατυπώνονται, των προθέσεων που δεν εξηγούνται, των αμοιβαίων προσδοκιών που καταπνίγονται χωρίς ν' αποσφραγίζουν τα χείλη κανενός.

Καλώς ή κακώς, η εποχή τέτοιου είδους δεσμών και δεσμεύσεων έχει παρέλθει. Τα σύγχρονα ζεύγη συντρίβονται επίσης, αλλά τώρα πια εξ αιτίας όσων ασταμάτητα σχολιάζουν ο καθένας για τη συμπεριφορά του άλλου και την εξέλιξη της σχέσης τους, εξ αιτίας όσων αμφότεροι καταθέτουν εβδομαδιαίως «πορολογισμούς» ή σε κοινούς ψυχαναλυτές, όσων εκμυστηρεύονται φιλικά περιβάλλοντα, όσων επαναλαμβάνουν από συναλλαγασαλγίες τρίτων, και όσων μωρολογιών ή φληναφημάτων μερινά διακούν από τηλεοπτικά προγράμματα και «talk shows».

Τότε μας έπνιγε η σιωπή. Τώρα μας πνίγει η φλυαρία. Τότε οι λέξεις ενός διαλόγου, τα καθέκαστα μιας μυθικής ηρώας, οι λογισμοί ενός ήρωα σε δοκιμασία, εκφέρονταν και εμβάνονταν με περίπου ιερή κατάνυξη. Χαρακτήρες και

πεπρωμένα ανθρώπων διαπλάθονταν μέσα στην ολιγολογία: στη σοβαρή σπουδαιότητα που εγγενώς διέθετε ο λόγος -προφερόμενος και, κυρίως, τηρούμενος. Η ολιγότητα, εξ άλλου, των ευκαιριών επαφής με το λόγο και των «πομπών» του λόγου (με την υπεραπασχόληση σε χειρωνακτικές επιδόσεις, αφ' ενός, κι αφ' ετέρου τις περιορισμένες εφημερίδες, τα ελάχιστα περιοδικά, τους δυο ή τρεις ραδιοφωνικούς σταθμούς) διατηρούσε στα εκάστοτε λεγόμενα ένα αντίκρουσμα «σημαντικής» βαρύτητας. Τώρα πια, με μιαν απειρία συνομιλιακών ευκαιριών (σ' εντευκτήρια ή σε κομμωτήρια, σε δεκάδες πολυσέλιδων εφημερίδων κι εκατοντάδες φαντασμαγορικών περιοδικών, σ' αμέτρητους ραδιοσταθμούς και τηλεοπτικά κανάλια), φτάσαμε να ζούμε σ' ένα περιβάλλον ακατάπαυστης αδολεσχίας: σε κουβέντες που κυκλοφορούν διαρκώς στον αέρα κάθε περιβάλλοντος, μεταδίδονται δια του αέρος ή «βγαίνουν στον αέρα», και, είτε το αξίζουν είτε όχι, καθίστανται

αιερολογήματα που αφήνουν τους πάντες σε παγερή απάθεια.

Αυτή η ριζική αλλαγή των καιρών και μια πανάρχαιη ανθρώπινη επιθυμία εξηγούν, πιστεύω, το ανεπανάληπτο της επιτυχίας και της διάδοσης του *Μικρού Ήρωα* στην Ελλάδα της δεκαετίας του '50.

Ήταν η εποχή στην οποία, έτσι κι αλλιώς, τα λόγια ήταν μετρημένα κι όποιος ήθελε να 'χει το κεφάλι του ήσυχο με την Ασφάλεια έπρεπε, ακριβώς, να μετράει τα λόγια του. Με την κατοχή ακόμα πρόσφατη και τον εμφύλιο πολύ νωπό, ήταν η εποχή των παρασιωπημένων αισθημάτων και των φιμωμένων ιδεολογιών. Κι αίφνης, μέσα σ' αυτό το κλίμα, κάνει την εμφάνισή του ένα ανάγνωσμα μικρού σχήματος και μεγάλων διακηρύξεων, ευπροσέγγιστο σε τιμή κι ευπρόσωπα εικονογραφημένο, να μιλά για ελευθερία και ιδανικά, αυταπάρηση και φιλοπατρία. Ανάγνωσμα επικεντρωμένο σε μια τριάδα ηρωικών παιδιών που, πίσω από εξωτερικά χαρακτηριστικά εντελώς παρεμφερή μ' εκείνα της πλειονότητας των αναγνωστών τους, κρύβουν εκπληκτικές ιδιότητες: πανέξυπνοι, πολύγλωσσοι, πολυμήχανοι, νυκτάλωπες και γητευτές φιδιών ή λυκόσκυλων, κάτοχοι όλων των πολεμικών τεχνών και άσσοι των μεταμφιέσεων, ο Γιώργος Θαλάσσης, η Κατερίνα και ο Σπίθας είναι εν τέλει, πίσω από μια συμβατική εμφάνιση και μιαν ευτελή ένδυση, μικροί θεοί.

Όλα τα παραμύθια με θεϊκής καταγωγής ήρωες, όλοι οι θρύλοι με παιδιά αρχόντων τα οποία μεγαλώνουν υιοθετημένα από ταπεινές οικογένειες, κι όλο το περιεχόμενο του φρουδικού όρου «*Familienroman*» (που προσδιορίζει αυτήν ακριβώς τη ροπή της παιδικής φαντασίας) παρέχονταν έτσι, σε συμπυκνωμένη κι ακόμα επίκαιρη εκδοχή, προς το αναγνωστικό κοινό του *Μικρού Ήρωα* με τ' ατέλειωτα κατορθώματα. Κατορθώματα αφελή, βεβαίως, όσο και τα περισσότερα παραμύθια· υπερβολικά, όσο και οι περισσότεροι θρύλοι· αμετάγνωστα, όσο και οι νευρώσεις της «οικογενειακής μυθιστορίας».

Δεν ξέρω αν οι δημιουργοί της σειράς, ο **Στέλιος Ανεμοδουράς** για το κείμενο κι ο **Βύρων Απτόσογλου** για την εικονογράφηση, είχαν προσχεδιάσει, συλλάβει και εκτιμήσει το εύρος της επιτυχίας που τους περίμενε. Η μορφή της έκδοσής τους, πάντως (με τις λογοτεχνίζουσες εξάρσεις και τα λιτά σχέδια, το φτηνό χαρτί και

τα έγχρωμα εξώφυλλα), καθώς και η μορφή των ηρώων παιδικά χαρακτηριστικά και τις ανυπέρβλητες ικανότητες όλο και πιο τρομερούς Γερμανούς, Ιταλούς ή Ιάπωνες αντι και τη φιλοπατρία που δεν συνέπιπτε απαρεγκλίτως με μια κόφρανα βδελυγμία προς τον κομμουνισμό) ήταν, όπως εχτηκε, προορισμένες να γοητεύσουν το νεαρό κοινό της Πολύ πιο μαζικά απ'όσο γοητεύαν άλλες συναφείς εκδόσεις ζάν-Γκαούρ, Υπεράνθρωπος, Υπερκόσμιος Ταν κ.λπ., ή οφράσεις των πρώτων *Μίκυ Μάους*, τα *Κλασσικά Εικονογρά* να και η υβριδική *Μάσκα*, λίγο πριν, ή η *Μασκούλα*, λίγο έρα.

Εάν μείζων αποστολή της λογοτεχνίας είναι ν' αποκαλύχως να καταδηλώνει, να μιλά και να κρύβει, μαζί, τότε ο *Ήρωας* γοήτευσε το κοινό της εποχής, παρά τις αφέλειες «κλισέ» της γραφής του, μ' έναν καθαρά λογοτεχνικό τρόπο ντας για την Αντίσταση και κρύβοντας τους πραγματικούς της, μιλώντας σε παιδικές φαντασιώσεις και κρύβοντας το κό τους στοιχείο, μιλώντας για την αδυναμία ή την καταπί κρύβοντάς τις κάτω από παρουσιαστικά που ανά πάσα μπορούσαν ν' αναδείξουν απροσδόκητες και μεγαλουργ ικανότητες. Με πολύ παραπάνω από έναν τρόπους, λοιπό κρός *Ήρωας* προοριζόταν να καταφέρει μιαν εμπορική ε και να μεταφέρει μια πάνδημη συγκίνηση.

Δεν αποκλείεται, ωστόσο, οι δημιουργοί της σειράς να μη βλεπαν τις προϋποθέσεις επιτυχίας που ικανοποιούσε η τους. Δεν προέβλεπαν, τουλάχιστον, τη σταδιακή άρση αν προϋποθέσεων, αφού η έκδοση επέμεινε να συνεχίζεται με δεκαετία του '60, κι ούτε την ολική έκλειψή τους, κατά τις '74 απόπειρες επανεκδόσεων σε τομίδια ή σε «κόμικς». Εννοώ, ως αλλαγή ευνοϊκών προϋποθέσεων, μόνο την απορση από τις μνήμες της κατοχής, την επίσημη αναγνώριση πστασης και των Αντιστασιακών, ή την πληθώρα των συναδόσεων από μεταφράσεις, προ πάντων, παιδικών εντύπωνογραφηγημάτων και εν γένει παραλογοτεχνικών έργων. πρωτίστως, την πολύ πιο κρίσιμη, για τους νέους καιρούς, ρηση του λόγου και του είναι, έναντι των εικόνων και του έχ.

Κανείς, πλέον, μικρός ή μεγάλος ήρωας δεν γοητεύει ανά τα όσα ο «λόγος» του αποκαλύπτει περί του «είναι» του,

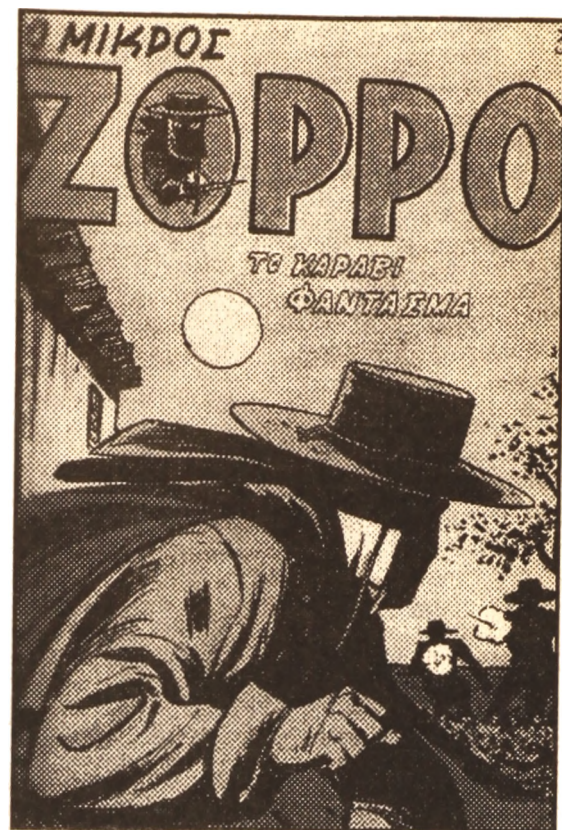

Ο ΚΟΝΑΝ, Ο
ΑΝΘΡΩΠΟΣ-
ΑΡΑΧΝΗ, Ο
ΥΠΕΡΑΝΘΡΩ-
ΠΟΣ: ΜΟΝΟ
ΚΑΠΟΙΑ
ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Ή
ΚΑΠΟΙΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟ-
ΓΡΑΦΙΚΗ
ΜΕΤΑΦΟΡΑ
ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ
ΑΝΑΖΩΠΥ-
ΡΩΝΕΙ ΤΟ
ΚΟΥΡΑΣΜΕΝΟ
ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ
ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ...

Ο ΤΑΡΖΑΝ, Ο
ΖΟΡΡΟ, ΤΑ
ΠΡΩΤΑ ΜΙΚΥ
ΜΑΟΥΣ ΤΟΥ
ΝΤΙΣΝΕΥ
ΓΟΗΤΕΥΑΝ
ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΠΟ
ΤΟΝ ΜΙΚΡΟ
ΗΡΩΑ ΤΑ
ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ
ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥΣ.
ΙΣΩΣ, ΕΠΕΙΔΗ Ο
ΜΙΚΡΟΣ ΗΡΩΣ
ΗΞΕΡΕ ΚΑΛΑ
ΝΑ ΜΙΛΑ ΚΑΙ
ΝΑ ΚΡΥΒΕΙ...

γνώστης, ίσως, δεν νιώθει την έφεση ν' αποστηθίζει με δέ-
ωσήματα κάποιων ηρώων, ή να φαντασιώνει πως πίσω κι
δική του συμβατική εμφάνιση μπορεί, ή πρέπει, να υπάρ-
ει να εκτρέφονται κάποιες ηρωικές ιδιότητες. Όλη η σύγ-
αγήνη μεταξύ επιτυχών προτύπων και μεγάλου κοινού δο-
μνίθετα, πάνω στο τι επικονίζει η εμφάνιση, και στο τι
υπό την κατοχή του το οποίο αξιοθαύμαστο είδωλο. Οι
μένοι ήρωες της σήμερα είναι, καταφανώς, αυτοί που
πιτυχία (!) Κι η επιτυχία απονέμεται, όπως και τα κέρδη
το, κάθε βδομάδα και σε άλλους. Έτσι, δικαίως, οι ήρωες
ονται κυρίως για τα κέρδη τους!

ι, πλέον, κάθε κουβέντα είναι εξ αρχής «αεροκουβέντα»,
καθε διακήρυξη αντιμετωπίζεται εκ προοιμίου ως ύποπτη
ε εξομολόγηση ως κίβδηλη, επειδή προχειρολογήματα ή
ειες, γλαφυρό ή τετορνευμένο ύφος θεωρούνται, εξ ίσου,
ός μόνιμου ηχητικού φόντου στο οποίο ακούγονται πάρα
να να σημανθούν ελάχιστα, κανείς λογοτεχνικός ή παρα-
νικός ήρωας, νεαρός ή υπερήλιξ, δεν μπορεί να προσδοκά
ή διαρκείς και πάνδημες επιτυχίες. Πού και πού κάποια
ική μεταφορά, κάποια κινηματογραφική εκδοχή, ή η ανά-
υμένων επιγόνων, αναζωπυρώνουν το μεχρι τότε περιο-
σε λυμφατικές υποομάδες ενδιαφέρον. (Το βλέπουμε να
ερ' επείν, με τον *Ηρακλή Ποναρώ* της Christie, όπου τη-
και σινεμά διατηρούν στην επιτυχία τα βιβλία· το είδαμε,
νάλογα, με τον *Κόναν τον βάρβαρο* του John Buscema
ου οι πρώτες κινηματογραφικές ταινίες τόνωσαν για λίγο
οφορία των σχετικών «κόμικς»· ή με την *Κυρία Ντε Γουί-*
Susan Hill, όπου το βιβλίο-συνέχεια θύμιζε ευρύτερα το
ιβλίο -τη *Ρεβέκκα*- της Daphne du Maurier κ.ο.κ. Μια τέ-
ηλεπιδραση δεν είναι μόνιμος κανόνας, ωστόσο, κι η κι-
ραφική μεταφορά του Πήτερ Πάν, για παράδειγμα, μάλ-
ενίσχυσε το ξεχασμένο βιβλίο του J.M.Barrie. Αλλ' από
μεριά, τα «κόμικς» του Ντίσνεϋ, οι ταινίες του Ντίσνεϋ
δόσεις Ντίσνεϋ συνεχίζουν να αλληλοενισχύονται αενά-

πα ηρώων (των βιβλίων ή των «κόμικς» και μαζί κάποιου σενάρι-
ου για το σινεμά ή την τηλεόραση, κι άρα, μαζί, κάποιοι ηθοποιοί,
ή φωνές ηθοποιών, και η περί αυτούς πραγματικότητα) μπορούν,
τώρα πια, να κυριαρχούν ως μαζικά πρότυπα. Αν δεν κυριαρχή-
σουν συντόμως, πριν τη λήξη της χιλιετίας, οι ακόμη πιο «μεικτοί
ήρωες» των «scanner» και της ηλεκτρονικής τους επεξεργασίας
στα κατορθώματα της «Virtual Reality». Οι αμιγώς λογο-τεχνικοί
ήρωες, πάντως, (έστω και συμπληρωμένοι από κάποιες λιτές εικο-
νογραφήσεις) έχουν τελεσίδικα χάσει τη μάχη της καθολικής σα-
γήνης.

Όσο δεν μας πνίγει μαζικά η σιωπή, τόσο δεν νιώθουμε, μαζικά
τουλάχιστον, την ανάγκη να μας λυτρώσει κάποιας λογής λογοτε-
χνία. Ο πάνδημος θαυμασμός στρέφεται, κατ' αποκλειστικότητα
πλέον, προς τα εναλλασσόμενα σε κάποιες οθόνες είδωλα, για τα
οποία κανείς δεν ενδιαφέρεται να προσέξει τι ακριβώς λένε ή τι
σκέπτονται και ποιά είναι στ' αλήθεια. Οι εικόνες τους και η επί-
γνωση του εφήμερου της επιτυχίας τους αρκούν, συνήθως, να κο-
ρυφώσουν ακόμη περισσότερο αυτή την επιτυχία και να την οδη-
γήσουν, ακόμη ταχύτερα, στη λήξη της. Μέσα στον γνωστό ίλιγγο
του καταναλωτισμού που προβάλλει, διαρκώς, νέες υπερεπιτυ-
χίες.

Συνεπώς, δοξαστικές αναφορές σε λαοφιλείς και συναρπαστι-
κούς ήρωες του παρελθόντος αποκτούν, μοιραία, τον χαρακτήρα
θλιβερού μνημοσύνου. Όσο και αν το μέλλον μας προσδιορίζεται
με σταθερή ακρίβεια από τις απολύτως απρόβλεπτες επανερμη-
νείες του παρελθόντος μας, καμιά εξήγηση της απaráμιλλης επι-
τυχίας του *Μικρού Ήρωα* στη δεκαετία του '50 δεν νομίζω ότι θα
μπορούσε να επηρεάσει την τύχη του, μέσα στην τρέχουσα και τις
επόμενες δεκαετίες, ή να κλονίσει εκείνη των μεσουρανούντων
«μεικτών» ηρώων.

Όπως περίπου έλεγα και στην αρχή: «...Χαμαί πέσε δαίδαλος αυ-
λά, ουκέτι Φοίβος έχει καλύβαν, ου μάντιδα δάφνην,... απέσβετο
και λάλον ύδωρ.»

Ιδίως το «λάλον».

ποχει αμφιβολία, λοιπόν, πως μόνο κάποια μεικτά πρόσω-

Ο ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΣ ΣΤΕΛΙΟ

Ντίσνεϊλαντ -φρευ- δεν υπάρχει..

Του ΣΟΦΙΑΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗ

Με τον Μικρό Ήρωα δεν έλαχε να έχω προσωπικά βιώματα, όπως δεν έχουν, υποθέτω, και «προβεβηκότες τη ηλικία» σήμερα... Είχα, όμως, πολλά πάρε-δώσε -σχέσεις αγαθές, συναδελφικό τον «κατασκευαστή» (δημιουργό) του Μικρού Ήρωα, αγαπητό φίλο Στέλιο Ανεμοδουρά.

Και είναι απ' αυτόν που συνήθως μάθαινα τα τελευταία δρώμενα (επιτεύγματα, αλλά και δυσκολίες και δοκιμασίες και εμπόδια...) των ηρώων και αντιηρώων του.

Η Ελλάδα, άλλωστε, ποτέ δεν ήταν μια όλβια Ντίσνεϊλαντ.

Με τον Στέλιο βρεθήκαμε συνάδελφοι στη Δημοκρατική Αλλαγή, στην τετραετία 1964-67, ως την ημέρα που μας έκλεισε η δικτατορία. Ήταν μια ωραία –και υψηλής ποιότητας– εφημερίδα η Δημοκρατική Αλλαγή, με πολλούς εν ενεργεία ή εν αποστρατεία σήμερα συναδέλφους, όπως ο Θ. Αγγελόπουλος (ο μετέπειτα σκηνοθέτης), ο Β. Ραφαηλίδης, ο Σταύρος Ψυχάρης, ο Νίκος Καραντηνός, ο Γιάννης Αγγελόπουλος, ο Γιώργος Βότσης, ο Γ.Α. Λεονταρίτης, ο Δημ. Γκιώνης, ο Φώντας Λάδης, ο Περ. Βούζας, ο Γεράσιμος Σταύρου, η Έλλη Ιωαννίδου, η Αστέρω Φάντη (Χρυστοδουλίδου), ο Κούλης Λειβαδίτης, η Άννα Φωκά, ο Μάρκος Δραγούμης, ο Γ. Παπάζογλου, ο Θ. Ζαφειρόπουλος, η αξέχαστη Τόνια Μαρκετάκη κ.ά. Διευθυντή είχαμε τον Γιάννη Ευαγγελίδη (που τον διαδέχθηκε, λίγο προτού επελάσουν οι συνταγματάρχες, ο Λευτέρης Βουτσάς) και αρχισυντάκτη –που είχε το «πάνω χέρι» σε όλα– τον Χαρίλαο Μάνο.

Όλοι εμείς είχαμε, υποτίθεται, ως αποστολή να πραγματώσουμε το «όνειρο» της τότε Αριστεράς, για μια «πλατειά, απογευματινή, δημοκρατική όχι αυστηρά κομματική, εφημερίδα», ικανή να υπερκεράσει ταμπού και φράγματα, με πρώτο στόχο το ξεπέρασμα της κυκλοφορίας της Αυγής.

Αλλά το εγχείρημα δεν ήταν εύκολο! Η μέση κυκλοφορία της Δημοκρατικής Αλλαγής (Αθήνα - Πειραιά), στα 1966, ήταν 9.952 φύλλα, έναντι 12.717 της Αυγής, 14.990 της Αθηναϊκής, 10.288 του Ελεύθερου Κόσμου, 5.607 της Ημέρας, 29.708 της Καθημερινής, 56.924 της Μεσημβρινής, 44.617 του Βήματος και 143.807 των Νέων.

Είναι «καλός παραμυθάς»!

ΕΓΣΙ είχαν τα πράγματα όταν αποφασίσαμε –«εν συμβουλίω»– ότι ένας τρόπος για ν' ανεβάσουμε την κυκλοφορία μας ήταν τα

αναγνώσματα. Ο Χαρ. Μάνος δεν είχε κανέναν ενδο προς την επιλογή του συγγραφέα του πρώτου αναγνώσματος είναι ο Στέλιος Ανεμοδουράς» – μας είπε. «Είναι ένας άνθρωπος, έχει συγγραφικό ταλέντο και –όπως απέδειξε ο Μικρό Ήρωά του– καλός παραμυθάς! Και, φυσικά, θα το σουμε όλοι»... Ο Στέλιος προσπάθησε ν' αποφύγει το «στο Χρόνια στο επάγγελμα, ήξερε ότι η φράση «θα τον βοηθήσει όλοι» σήμαινε ότι θα έπρεπε να φορτωθεί –μόνος– όλο (και το μόχθο) ενός αναγνώσματος που έπρεπε να γραφτεί καθημερινά, αδιάλειπτα, ανέκκλητα, χωρίς ανάσα! «Όταν αντιμέτωπος με το άγραφο χαρτί –λέει κάπου ο νομπελίστ ρεκ Γουόλκοτ– κανείς δεν μπορεί να σε βοηθήσει, παρ' εαυτός σου».

Παρ' όλα αυτά, ο Στέλιος Ανεμοδουράς ανέλαβε π' συγγραφή του πρώτου αναγνώσματος, που είχε τίτλο: «... νησε ο Χίτλερ»... Ήταν, θυμάμαι, ένα συναρπαστικό α που έδινε –μέσα από τη διαπλοκή και τη σύνθεση επάλλη ρικών στοιχείων– όλο το παρασκήνιο της ανόδου του Χ εξουσία. Μαζί με τις παραμέτρους και τα επακόλουθα.

Την πρώτη μέρα, το ανάγνωσμα, με τη σχετική εικον του, κάλυψε όλη την πρώτη σελίδα της Δημοκρατικής χωρίς καμιά άλλη είδηση. Το ίδιο και τη δεύτερη μέρα. Την τρίτη και την τέταρτη... Ο Χαρίλαος Μάνος, έμπλε κατέγραφε –βιώναμε το 1966– τη σημαντική άνοδο της ρίας μας: 8.440 φύλλα (Αθήνα-Πειραιά), 9.040 φύλλα 10.050... «Ο Ανεμοδουράς καλά κρατεί». Κάποια στιγμή δέκατη μέρα– είπαμε στον αρχισυντάκτη «εντάξει του αναγνώσματος μας (του αναγνώσματος του Στέλ δεν νοείται, δέκα μέρες τώρα, η πρώτη σελίδα μας να μοιότυπη, με τον ίδιο (μοναδικό) τίτλο και το ίδιο (μον μα»... Πλην, ο Χαρίλαος Μάνος παρέμενε αμετάπειστ' ακόμα μια εβδομάδα, χρειάστηκε να παρέμβει (πολύ!

1963. ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΔΟΛΟΦΟΝΗΘΕΙ Ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ. ΠΟΡΕΙΑ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ ΜΕ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΘΩΝΟΔΡΟΜΟ ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΤΗΣ ΕΔΑ. ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ, «ΑΓΝΩΣΤΟΙ» ΠΑΡΑΚΡΑΤΙΚΟΙ ΑΠΟΠΕΙΡΑΘΗΚΑΝ ΝΑ ΤΟΝ ΑΓΟΥΝ. Ο ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΕΣ, ΠΕΡΙΠΟΥ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ. ΤΕΛΙΚΑ, ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΑΠΕΤΥΧΕ ΧΑΡΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΣΑΝ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΛΑΜΠΡΑΚΗ. ΚΥΡΙΟΛΕΚΤΙΚΑ, ΕΝΩ ΟΙ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΕΣ ΑΔΡΑΝΟΥΣΑΝ, ΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΥΝΗΓΗΣΑΝ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΚΡΑΤΙΚΟΥΣ.

ήθεια) η... οδός Αριστείδου, όπου τα κεντρικά γραφεία λ. για να συναινέσει ο αρχισυντάκτης μας ν' αλλάξει ελα- ν πρώτη σελίδα...

Χλοερόι παράδεισοι

ήθα να καταθέσω το μικρό αυτό συμβάν ως προσωπική στο ειδικό αφιέρωμα του ΑΝΤΙ στον Μικρό Έρωτα και πργό του Στέλιο Ανεμοδουρά, σεμνό διανοητή και πολυ- δημοσιογράφο. Το «Έτσι ξεκίνησε ο Χίτλερ» ήταν ένα αναγνώσματα του Στέλιου που στέγαζε η Δημοκρατική θυμάμαι ακόμα το «Πώς φτάσαμε στον εμφύλιο» ή «Τα ήνια του Μεγάλου Πολέμου», που σταμάτησαν, νομίζω, με

το κλείσιμο της εφημερίδας μας. Και τα τρία αναγνώσματα είχαν ως κοινά χαρακτηριστικά το λαγαρό γράψιμο («ποιότητα γρα- φής»), το αίσθημα ευθύνης και την ικανότητα του συγγραφέα τους ν' αναλύει, να βαθιάίνει, να συνθέτει. (Κατά τα άλλα, τα αναγνώ- σματα θα μπορούσαν να είχαν κυκλοφορήσει ως βιβλία, με αξιό- λογη εκδοτική επιτυχία).

Ανέφερα ήδη ότι δεν διατηρώ βιώματα από τον Μικρό Έρωτα. Ο καθείς μας, κάπου ασφαλώς, συγκρατεί τον δικό του χλοερό παράδεισο –χαρταετούς, οράματα, αγωνίες– από τον κόσμο των παιδικών ή πρώτων εφηβικών του χρόνων. Διατηρώ, όμως, ζωντα- νή τη φιλία, συνεργασία και ανθρωπιά του Στέλιου Ανεμοδουρά, σ' εκείνα τα δύσκολα χρόνια, λίγο προτού ενσκήψουν τα εκτοπλά- σματα της χούντας.

Ι. ΦΩΚΑ • Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΦΩΚΑ • ΠΑΝΟΣ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

**ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ**
ΤΟΠΟΙ • ΘΕΟΙ • ΜΝΗΜΕΙΑ

ΚΕΔΡΟΣ

Ο βράχος της Ακροπόλεως,
η Αγορά, η Πνύκα και
ο Κεραμεικός, τα Αιγόσθυνα,
η Βραυρώνα, το «ιερόν άκρον
Σούνιον», ο Μαραθών και
η Αγία Ελευσίνα
μας περιμένουν.

Ας περπατήσουμε,
ας ταξιδέψουμε λοιπόν μαζί,
σε τόπους και χρόνους
παλαιούς, όταν οι αξίες και
οι σχέσεις των ανθρώπων
μεταξύ τους, με τη φύση,
με την εξουσία και με τους
θεούς ήταν διαφορετικές.

Περίπατοι
στην Αθήνα και
την Αττική

ΚΕΔΡΟΣ
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ:

ΑΝ ΣΥΝΕΧΙΖΑ ΤΟΝ «ΜΙΚΡΟ ΗΡΩΑ» ΘΑ ΗΤΑΝ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΚΟΣ!

ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ, 1967

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ «ΜΙΚΡΟΥ ΗΡΩΑ» ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ: ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΣΤΗ ΜΑΝΗ, ΕΖΗΣΕ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ, ΔΟΥΛΕΨΕ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΕΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΗΡΩΑ. ΑΓΑΠΗΣΕ ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΟΥ ΑΛΛΑ, ΑΝ ΕΒΓΑΙΝΕ ΣΗΜΕΡΑ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ, Ο ΗΡΩΑΣ ΤΟΥ ΘΑ ΗΤΑΝ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΚΟΣ ΓΙΑ ΕΛΠΙΔΕΣ ΚΑΙ ΟΡΑΜΑΤΑ ΠΟΥ ΧΑΘΗΚΑΝ...

Ο ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ ΣΕ ΣΚΙΤΣΟ
ΤΟΥ ΑΡΧΕΛΑΟΥ

εννήθηκα στις 22 Μαΐου 1917, στην οδό Ακαδημίας σε κάποια κλινική, μετά την οδό Σίνα – τώρα είναι εκεί μια δημόσια υπηρεσία. Η καταγωγή των γονιών μου είναι από τη Μάνη. Μπορώ να πω ότι οφείλω πολλά στο γεγονός ότι είχα γονείς και συγγενείς Μανιάτες, γιατί –όπως διαπιστώνω τώρα στη δύση του βίου μου– οι Μανιάτες, οι οποίοι είναι θρυλικοί ως ένας ζωντανός και βίαιος λαός, είναι ο πιο ποιητικός λαός της Ελλάδας. Διαβάζω τώρα τα Μανιάτικα Μοιρολόγια –μοιρολόγια όχι φτιαγμένα προ αιώνων, μοιρολόγια πολλά φτιαγμένα προ δεκαετιών– και καταπλήσσομαι για την αξία τους. Μιλάω ειλικρινά. Η λογοτεχνική τους αξία είναι πολύ μεγάλη.

Στον Πειραιά έζησα τα περισσότερα χρόνια της ζωής μου, εκεί μισοτελείωσα το Γυμνάσιο, χωρίς αυτό να αποκλείσει το ότι πήγα και σε άλλα μέρη γιατί ο πατέρας μου ήταν τελωνειακός και είχε πολλές

μεταθέσεις (στην Καλαμιάτα, στη Μεθώνη, στην Κορώνη, σε διάφορα άλλα μέρη...) αλλά βασικά έζησα στον Πειραιά.

Το Γυμνάσιο το τελείωσα στην Καλλιθέα. Τότε έβγαλα ένα λογοτεχνικό περιοδικό που ονομαζόταν «Αργώ», στο οποίο γράφαμε εγώ, ο Γιάννης Β. Ιωαννίδης (ο οποίος μετά έγραφε στο *Ρομάντσο* κάτι κατοχικά) και ο Αηδονόπουλος (πέθανε νωρίς, τότε, και δεν πρόλαβε να κάνει τίποτα – και είχε ταλέντο). Τότε έπιανα τα πρώτα σημάδια ότι κάτι μπορεί να γίνεται, απ' το γεγονός ότι πήρα μια επιστολή από τον Καραγάτση, που με γέμισε έκπληξη. Εγώ ήμουν τότε 17 χρονώ, ο Καραγάτσης τότε ήταν φτιασμένος, και μου έλεγε λίγο-πολύ ότι αν ποτέ έγραφε ποιήματα θα έγραφε σαν τα δικά μου. Εκεί σταμάτησε η λογοτεχνική μου σταδιοδρομία... Ή, μάλλον, δεν σταμάτησε, γιατί μέσα στις επόμενες δεκαετίες δούλεψα κι όλο και κάτι έγραφα που το κρατούσα, όμως, στα συρτάρια.

Μετά πήγα στο Πανεπιστήμιο, το τελείωσα.

Διατρέχω επί τροχάδην τούτη την περίοδο της ζωής μου γιατί δεν είχε τίποτα ιδιαίτερο. Το Πανεπιστήμιο εγώ το πέρασα σπουδάζοντας και διαβάζοντας ταυτοχρόνως. Ενώ δηλαδή είχαμε Πολιτική Οικονομία, στην οποία μας δίδασκε κάποιος ονόματι Βαρβαρέσος, διευθυντής της Εθνικής Τράπεζας, εγώ διάβαζα τον Ζυλ, τον Γάλλο, ο οποίος ήταν αυθεντία τότε, διάβαζα τον Μάρξ, διάβαζα όλους τους μεγάλους...

Κάτι που ξέχασα να πω είναι ότι είχα μεγάλη κλίση στις γλώσσες. Κι αυτό είναι οικογενειακό γιατί ένας έλληνας λογοτέχνης, πολύ γνωστός τότε, ο Βάσος Δασκαλάκης, ο σύζυγος της Έλλης Αλεξίου, ήταν πρώτος μου ξάδελφος. Κοντά του άνοιξαν τα μάτια μου σε πολλά πράγματα. Μου μιλούσε για τη λογοτεχνία, για την αξία των κειμένων, για την αξία των γλωσσών – ήδη είχα έρωτα με τις γλώσσες. Στη συνέχεια προχώρησα, με αποτέλεσμα να έχω πολλές γλώσσες στα χέρια μου – λογοτεχνικώς, όχι για

να τις μιλήσω. Κείμενα, Ιταλικά όταν έμαθα, τα έμαθα να μπορέσω να διαβάσω τεντε – και τον διάβασα. Το Γστήμιο μού έδωσε την οργανική σκέψη, το να μπορώ να οργανώσω τη σκέψη μου. Όλα τα άλλα, φούμαρα, οι νόμοι και τα Αυτό κέρδισα εγώ απ' το Γστήμιο. Ήμουν πολύ καλός, ωσα με άριστα, αλλά νομίζω μου έμεινε μόνο η σκέψη... Η σκέψη είναι, νομίζω, το πιστη νομική και στη λογοτεχ στη δημοσιογραφία το παν σκέψη.

Αμέσως μετά το Πανεπιστήμιο πήγα στη δημοσιογραφία, μεσολάβησαν ο πόλεμος η Κατοχή. Ο πόλεμος με βρήκε στο 1ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο, ήμουν κοντά στον Ευαγγελισμό, έστειλαν πουθενά, παρ' ότι ήθελα να φύγω. Έβλεπα τους καράδες τους στρατιώτες που νούσαν απ' το μέτωπο, τροσμένοι ή δεν ξέρω και εγώ πλιώς, είχαν πάθει σοκ. Μας παν εμάς στα γραφεία, στην τότε Επιτροπή Απαλλαγής, όπου θα κρίνονταν αν θα ξαναβή στον πόλεμο. Μας έλεγαν «ραμπιέδες», κι εγώ το έπαιρρέως. Παρά τις αιτήσεις, εκεί.

Ακολούθησε η Κατοχή. Τη περίοδο της Κατοχής, το μόνο που αποκόμισα ήταν η εμπειρία και τα ιδανικά που τότε. Βρέθηκα στη Σίφνο, ονωμένος απ' τον έξω κόσμο, τέρας μου ήταν εκεί τελωνε Διέθεσα το χρόνο που μου σευε απ' το μάζεμα των χώ από το ψάρεμα για την επιμας, στο διάβασμα. Αρχισακά και αγγλικά. Στην Αθήνα να πολύ λίγο κατά τη διάρκεια Κατοχής. Έμεινα μόνο για να σω εξετάσεις για πτυχίο, η κη στην Αθήνα μου προσσοκ.

Παρέλειψα βέβαια να πω ήμουν...επαναστάτης και μέλος Κομμουνιστικής Νεολαίας έγινε η δικτατορία του Με ήμουν ο υπεύθυνος Τύπου Αθήνας· είχα δηλαδή όλους

γραφους σε διάφορα σημεία
 ύπωνα προκηρύξεις και εφη-
 -δες - με πρωτόγονα μέσα, όχι
 α σημερινά. Τους πολύγρα-
 -τους φτιάχναμε με τα χέρια
 Ο Μεταξάς κάποια στιγμή
 «ωσε» το ΚΚΕ, έπιασε τα πε-
 -ότερα στελέχη, όλους τους
 ευτές. Τότε φτάσανε και σε
 που δεν ήμουν και
 ...τρομερό στέλεχος. Βρήκε η
 αλεια μια αναφορά που είχα
 εγώ στο ΚΚΕ και έλεγα: «Τι
 -γίες είναι αυτά που κάνετε με
 -κές συγκεντρώσεις κ.τ.λ. Εδώ,
 , είναι ο Χίτλερ, ο Γκαίρινγκ,
 -αίμπελς. Αν κινηθείτε μαζικά
 -ε ελπίδες επιτυχίας, όλα τα άλ-
 -ίται μπαρούφες». Λοιπόν, αυ-
 -αναφορά έπεσε στα χέρια της
 -άλειας -δεν ήταν επώνυμη,
 -κάτω είχα βάλει Στέλιος- το
 -τέλεσμα όμως ήταν ότι μ' έπια-
 -και μου είπαν «γράψε μας κάτι
 -», ε, η αναφορά ήταν χειρό-
 -φη. Τους λέω «δεν χρειάζεται,
 -μου είναι». Το γράψανε οι
 -μερίδες, το έκανε πρωτοσέλιδο
 -ιθημερινή του Βλάχου, το γρά-
 -ε και οι Γερμανοί. Ήμουν τέ-
 -ιος στους καταζητούμενους μό-
 -πήκαν στην Ελλάδα και σώθη-
 -υχαία γιατί ήμουν στη Σίφνο με
 -πατέρα μου και ερχόμουν στον
 -ραιά μ' ένα καϊκι. Έπιασε μελ-
 -και σταματήσαμε στη Σέριφο,
 -ποτέλεσμα να καθυστερήσου-
 -α' ρθούμε· εν τω μεταξύ οι Γερ-
 -οί είχαν πάει σπίτι μου και εγώ
 -φύγει.

«ΚΑΛΩ ΤΟΝ Χ-1»

τι ήμουν ο τέταρτος στον κατά-
 -ο καταζητούμενων των Γερμα-
 -, αυτό το έμαθα από έναν άν-
 -πο στην Ασφάλεια (υπήρχαν
 -έντιμοι άνθρωποι στην Ασφά-
 -α). Υπήρχε λοιπόν ένας ονόματι
 -ραλαμπίδης, μπορεί να μη ξει,
 -ξείας είναι καλά, ο οποίος μου
 -σε να το καταλάβω. Συναντη-
 -αμε σ' ένα τραμ, λέω «πάει την
 -ιθες», με κοίταξε στα μάτια και
 -γύρισε την πλάτη. Τότε κατά-
 -βα ότι με αναγώρισε, ότι ήξερε,
 -οι τρόποι του μου έδειχναν πως
 -ρεπε να φύγω.
 -εγώ λοιπόν και πάω στη Σίφνο,

όπου εργαζόταν ο πατέρας μου τε-
 -λώνης, απλός υπάλληλος - δεν
 ήταν υψηλόβαθμος. Εκεί πέρα,
 όπως είπα και πριν, έμαθα αγγλικά
 και ιταλικά και φτιάξαμε μια αντι-
 -στασιακή οργάνωση, κατά κάποι-
 -ον τρόπο. Λέω κατά κάποιον τρό-
 -πο, γιατί στο νησί τα πράγματα δεν
 είναι όπως στη στεριά. Είχαμε κα-
 -τορθώσει να έχουμε επαφή με το
 στρατηγείο και να υπάρχει σ' ένα

**ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
 1982.
 Ο ΣΤΕΛΙΟΣ
 ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
 ΜΕ ΤΟΝ ΚΡΙΤΙΚΟ
 ΧΑΡΗ
 ΚΑΜΠΟΥΡΙΔΗ.**

βουνό, στον Άγιο Συμεών σε μια
 σπηλιά, ένας Νοτιοζηλανδός, ο
 οποίος είχε ασύρματο και μετέδιδε
 ειδήσεις τις οποίες του μαζεύαμε
 εμείς. Όπως στον Μικρό Ήρωα:
 «Καλώ τον Χ-1»... Εκεί συνέβη κά-
 -τι που μου γέννησε τύψεις συνειδή-
 -σεως μετά, με απασχολεί και τώρα
 ακόμη. Ήταν στην περίοδο της κα-
 -τάρρευσης των Γερμανών και εί-
 -χαν αρχίσει ν' αποσύρονται απ' τα

ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΟΥ
ΣΤΕΛΙΟΥ
ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑ
ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΝΑΚΙ
ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΑ
ΑΠΟΣΟΓΛΟΥ

νησιά. Στη Σίφνο οι δυνάμεις κατοχής ήταν Ιταλοί και είχαν πια φύγει, ενώ Γερμανοί ήταν στη Μήλο. Φεύγουν απ' τη Μήλο με περιπολικά της θάλασσας και με αμφίβια, αυτά που πιάνουν στη στεριά. Τους έπιασε πολύ άσχημος καιρός και αναγκάστηκαν να προσορμίσουν σε ένα λιμανάκι, το οποίο ήταν πολύ κοντά σ' ένα μικρό μοναστήρι όπου έμενα εγώ, μόνος μου. Δεν υπήρχαν καλόγεροι, είχα μια βάρκα, ψάρευα, και έστελνα τροφή πάνω στους δικούς μου. Ξαφνικά, βλέπω να έχει γεμίσει ο τόπος με Γερμανούς. Περνάω απέναντι με τη βάρκα κοντά στον όρμο, εκεί ήταν ένα λιμανάκι με τρεις ταβερνούλες. Έρχεται κάποιος και μου λέει: «Έλα, σε ζητάνε από πάνω, εκείνα τα τηλέφωνα τα κουρδιστήρια».

Ήταν ο αστυνόμος κι ο τηλεγραφητής, μέσα και αυτοί στην οργάνωση. Και μου λένε: «Απόλυτη ανάγκη να μάθεις πού πάνε». Πώς να μάθω όμως; Δεν είχα κάνει και τον κατάσκοπο ποτέ. Πάω λοιπόν. Όπως ήμουν εκεί, ανέβαινες ένα λόφο και από πίσω ήταν ο όρμος όπου βρίσκονταν οι Γερμανοί. Ήταν και διάφορα ντόπια παιδιά, κοντά δεκαεφτά χρονώ, και τους πήγαιναν σταφύλια για να πάρουν κανά τσιγάρο, αυτά που γίνονται συνήθως... Το επεισόδιο το έχω βάλει, μάλιστα, σ' ένα τεύχος του *Μικρού Ήρωα*: ο Γιώργος Θαλάσσης και οι φίλοι του, μεταμφιεσμένοι σε καλόγερους, πηγαίνουν φρούτα στον γερμανό διοικητή για να τους δώσει κάτι, και μετά βγάζουν τα όπλα – είναι μυθιστορηματοποίηση βέβαια.

Πήγα κι εγώ λοιπόν ξυπόφορώντας μόνο ένα κοντό λονάκι, ήμουν ένα αλητάκι. Μουν στην ηλικία των παιδιών του ότι ήμουν λεπτός κονούσα απαρατήρητος. Δεν όμως γερμανικά για να τους σω. Ρωτάω λοιπόν έναν Γερμανό «Παρέ βου φρανσαί;». Μου «νάνιν». Δίσταξα και φοβήθηκα. Ρωτάω έναν άλλον, ούτε εγώ ήξερε και βλέπω έναν που με ταξε. Λέω: «Πάει, κήκα, αν είναι της Γκεστάπο». Τον βλέπω να ετοιμάζομαι να το σκάσω – πω την αλήθεια δεν ήμουν ήρωας, ούτε μικρός ήμουν... βλέπω λοιπόν να έρχεται πια μέρος μου και σταματάω. «Αν το σκάσω είναι χειρότερο. Έρχεται, κι ενώ εγώ περιμένω αγωνία να ακούσω τι θα με πουν λέει: «Ζε παρλ φρανσαί άρχισα μια κουβέντα μαζί του, λούσα πολύ αργά, γιατί ο άπορος δεν ήξερε πολύ καλά γαλλικά. «Αν ζεις είναι καλά, γιατί δίνω να ζει από αυτό που ελούθησε.

«ΩΡΑΙΑ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΡΟΣ»

Άρχισα να του λέω διάφορα αν τον ρωτούσα «πού πάτε;», εκτελούσαν. Του έλεγα λοιπόν «Ωραία που είναι η Πάρος ωραίος που είναι ο Πειραιάς, ό,τι νησί θυμόμουν του το έλεγα αλλά δεν έδειχνε ενδιαφέρον. Μια στιγμή του λέω: «Ωραία που είναι η Σύρος!» και μου λέει «Αν είναι ωραία;». Κατάλαβα αμέσως άρχισε να με ρωτάει αν έχει γότρες, κορίτσια. Του απαντώ «απ' όλα έχει» – αλλά το θέμα πώς θα έφευγα. Άλλωστε, που ήθελα να μάθω το είχα μπει στη Σύρο πήγαιναν. Τελικά, φέρνω να φύγω, παίρνω τηλέφωνο και λέω «Σύρος». Μου λένε: «Με σε ξε, πρέπει να είσαι σίγουρος και κινητοποιηθούν υποβρύχια, να ληλοποιηθούμε!». Τους λέω «Ναι, ναι, και μου λένε: «Εντάξει». Πηγαίνω στο μοναστηράκι όπου ήμουν και, κατά διαβολική σύμπτωση, καιρός φτιάχνει και φεύγουν οι Γερμανοί μέσα στο σούρουπο. Ώρα περίπου μετά και ενώ ο

ήταν μια χαρά άκουσα κάτι ντρές και αστραπές.

ταν η καταστροφή. Έγινε η επί-η από υποβρύχια και δεν σώθη-ίποτα. Την επόμενη μέρα άρχι-να πλέουν τα πρώτα πτώματα να τα τρώνε τα ψάρια – έκανα μήνες να φάω ψάρι. Οι Γερμα-σκοτώθηκαν όλοι, αμφιβάλλω κανείς επέζησε. Ακόμη και τώ-έχω τύψεις, αν και αυτοί οι άν-υποί δεν φέρθηκαν καθόλου ά, βέβαια. Η παραμονή τους νησί ήταν φοβερή, δηλαδή κά-με γιουρούσι και πήραν όλα τα γητά, ό,τι βρήκαν το πήραν, τα πάξαν όλα κι όποιον αντιδρού-τον χτυπούσαν. Φαντάζομαι θα φέρθηκαν όπου βρέθηκαν διάρκεια της Κατοχής. Διότι, περίοδο για την οποία μιλάμε αν πια ηττηθεί και έφευγαν κυ-ημένοι, δεν ήταν στην ακμή ρς σκέφτομαι λοιπόν πώς θα ρθηκαν στην ακμή τους αυτό το λέω για να ελαφρύνω λί-τις τύψεις – οι οποίες πάντως άρχουν

Η ΜΑΘΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΜΑΣΚΑΣ

Μετά την Κατοχή μπήκα στη δη-μοσιογραφία. Δούλεψα σε πάρα πολλές εφημερίδες – αυτό ίσως να αν το κακό της ζωής μου, η κακή ευρά, η δημοσιογραφία. Αν γι-μουν παπουτσίς, μπακάλης ή ιδήποτε άλλο, θα είχα διατηρή-ει ανέπαφες τις προσδοκίες μου α το ταλέντο μου. Η δημοσιογρα-ία όμως είναι πολύ συγγενική με η λογοτεχνία. Αποτέλεσμα ήταν α συρρικνωθεί το όποιο ταλέντο, όσο πολύ ώστε να μην μπορώ να κφραστώ. Εκφραζόμουν τόσο πο-έ με τη δημοσιογραφία, σε βαθμό ου μου έκλεινε τον ορίζοντα. Το όνο που συνέχιζα να γράφω ήταν οίήματα, κάθε τόσο, τα οποία τα θαβα – και στη δεδομένη στιγμή γράψα τον *Μικρό Ήρωα*.

Πριν από τον *Μικρό Ήρωα* υπήρ-ε μια διπλή θητεία στο χώρο του ησαυρού και της Μάσκας. Στον ησαυρό αρχισυντάκτης τότε ήταν ποιος; – ο Δράκος, ο οποίος ήταν ιστηρός στο θέμα της γλώσσας. Ξμένα με είχε για το καλό παιδί, ατί του έγραφα σωστά, μάθαινα

κιόλας απ' αυτά τα οποία διόρθω-νε ο ίδιος στους άλλους. Παράλλη-λα, ήταν κι η θητεία μου στη Μά-σκα, εκεί μπορώ να πω ότι έμαθα πολλά απο τον Μαγγανάρη. Αυτός ήταν δάσκαλος. Σήμερα πολλοί, όπως ο Λευτέρης Παπαδόπουλος, τον λένε δάσκαλο. Είχα την τιμή στην τετάρτη έκδοση του *Μικρού Ήρωα*, το 1985, στον πρόλογό του, να με αποκαλέσει τον καλύτερό του μαθητή. Στη Μάσκα έκανα με-ταφράσεις, δεν είχα καμιά όρεξη να κάνω αναγνώσματα και τέτοια πράγματα, δεν τα ήθελα. Ο Μαγ-γανάρης έβλεπε ότι είμαι υλικό προς χρήση, κατά έναν τρόπο. Εγώ του μετέφραζα, αλλά είδε ότι μπο-ρούσα να του φτιάξω “πρωτότυ-πα”. Όταν λέμε “πρωτότυπα”, μι-λάμε για πλαστά ξένα αναγνώσμα-τα. Η ιστορία ξεκίνησε με την *Καλ-Αζάρ*. Αυτή ήταν μια γυναίκα ντε-τέκτιβ, ήταν πετυχημένο ανάγνω-σμα – όχι βέβαια τόσο συνταρακτι-κό σαν τα άλλα, τον Ζορρό, τον *Ντετέκτιβ Χ*, τη *Νυχτερίδα* και άλ-λα παρεμφερή. Μου λέει λοιπόν ο Μαγγανάρης: «Γράψε αυτό». Εγώ του λέω: «Άσε με ήσυχο, για να το μεταφράσω θέλω δύο ώρες, για να το γράψω θέλω πέντε». Και μου απαντάει: «Θα πάρεις τα ανάλογα λεφτά, στην αρχή θα κάνεις πέντε ώρες, σιγά σιγά θα κάνεις λιγότε-ρο». Προσπάθησε να με πείσει και τελικά τα κατάφερε. Όταν το

1963. Ο ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ, ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΑΘΗΝΑΪΚΗ», ΚΟΥΒΕΝΤΙΑΖΕΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΜΑΡΧΗ.

έφτιαξα, μου λέει: «Καλό είναι, αλλά έχεις ορισμένα λάθη» και μου τα έδειξε. Ήταν δηλαδή μια διδασκαλία, αλλά κι εγώ ήμουν κα-λός μαθητής, με την έννοια ότι δεν δυσανασχετούσα κι ούτε είχα πά-ρει ψηλά τον αμανέ, να πιστεύω ότι, επειδή έγραψα κάτι, δεν δέχο-μαι και κριτική. Το διόρθωσα, το ξαναπήγα και βρήκε πάλι κάποια λάθη. Το ξαναπαίρνω, υπομονή εγώ, υπομονή κι αυτός, εντέλει του το δίνω και λέει: «Τώρα είναι εντά-ξει και πρόσεξε τα επόμενα». Και το επόμενο ήταν ο Ζορρό.

Στον Ζορρό συνέβη το εξής παρά-ξενο και αστείο. Μόλις δημοσιεύ-τηκε, λάβαμε διαμαρτυρίες από αναγνώστες ότι ως τώρα τους δίνα-με τα πλαστά και τώρα τους δίνου-με το πραγματικό! Αυτό έγινε βέ-βαια, γιατί ήταν στην ψυχολογία τους, το αισθάνθηκαν πιο κοντά τους, ήταν ελληνικό, κι ας ήταν απομίμηση ξένου.

Έτσι ξεκίνησε η αναγνωσματο-γραφική μου δραστηριότητα.

Πέρασα και σε άλλες ιστορίες όπως η *Νυχτερίδα*. Όταν δεν είχε να βάλει πρωτότυπη περιπέτεια της *Νυχτερίδας*, μού έλεγε «φτιάξε μου» κι εγώ του το έφτιαχνα γιατί έπαιρνα τα διπλάσια χρήματα. Με τον Τόνυ Κουήν, τον τυφλό εισαγ-γεσέα – αυτός μου άρεσε κιόλας. Ο Τόνυ Κουήν, ο οποίος έβλεπε, αλ-λά για τον κόσμο ήταν τυφλός.

«ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ, ΔΙΚΑ ΜΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ»

Ύστερα συνέχισα και εκτός «Μάσκας» με τον *Υπεράνθρωπο*, που ήταν δική μου έκδοση, αυτό ήταν η πρώτη επιτυχία μου. Γνώριζα πολλούς στα τυπογραφεία και εκεί δεν μπορούσα να καθυστερήσω την ιστορία γιατί μόλις την έγραφα την έπαιρναν οι μηχανές και την στοιχειοθετούσαν. Είχε δώσει εντολή ο Μαγγανάρης για τη *Μάσκα* τα δικά μου χειρόγραφα να μην τα διορθώνει, δεν χρειάζονταν πλέον γι' αυτόν διόρθωση. Μου είχε κάνει προπαιδεία στη γλώσσα στην οποία ήταν άπιαστος ο Μαγγανάρης. Η γλώσσα μου εμένα είναι ή καλύτερη Ελληνική γλώσσα, αυτό μπορώ να το πω με 100% βεβαιότητα, ότι η καλύτερη ελληνική γλώσσα είναι αυτή, δεν σοκάρει, τα λέει όλα, δεν είναι μονόπλευρη ούτε λιτή, είναι πλούσια, δε φοβάται να πει «αναχώρηση» αυτή «έφυγε» δεν φοβάται να πει λέξεις δύσκολες. Άφηνε τα παιδιά να ρωτήσουν να τις μάθουνε. Τα παιδιά μαθαίνουν καλή γλώσσα. Τη γλώσσα αυτή εγώ την έφτιαξα με την βοήθεια του Μαγγανάρη μπορώ να το πω αυτό και θα το λέω. Τότε ένας τυπογράφος μου πρότεινε να βγάλουμε κάτι μαζί, να βάλει δηλαδή αυτός τα λεφτά και εγώ να γράψω ένα ανάγνωσμα και τότε εγώ το είδα αυτό σαν μια ευκαιρία. Του είπα να γράψω τον *Υπεράνθρωπο* και δέχτηκε. Αυτό έγινε το 1950, δύο χρόνια περίπου πριν τον *Μικρό Ήρωα*. Εκεί εκμεταλλεύτηκα αυτά που είχα μάθει γιατί για να γράφω απομίμηση ξένων, αμερικάνικων κυρίως, μελετούσα τους ίδιους πως γράφουν. Δεν μπορούσα να γράφω και να μην το αναγνωρίζουν πως είναι ο Ζορζ, έπρεπε να το μελετήσω. Οπότε μπήκα μέσα στην τεχνική και είδα ορισμένα πράγματα. Είδα δηλαδή που τονίζανε το κωμικό στοιχείο, που το δραματικό και που την περιπέτεια και εκεί πρωτοχρησιμοποίησα ήρωες οι οποίοι εκπροσωπούσαν κάτι. Μπορούμε να πούμε ότι ο *Μικρός Ήρωας*, ο Γιώργος Θαλάσσης, είναι διάδοχος του *Υπεράνθρωπου*, ότι η Κατερίνα είναι

διάδοχος της Αστραπής και ο Σπίθας είναι διάδοχος του Κοντοστούπη. Ο Κοντοστούπης ήταν και αυτός πολύ κωμικός τύπος. Είχε τη mania να φαίνεται παλικάρι και ήταν ο πιο δειλός άνθρωπος του κόσμου, είχε αυτή την αντίφαση η οποία οδηγούσε σε κωμικές καταστάσεις. Αυτό κράτησε δύο χρόνια και είχε επιτυχία, τότε ήρθε η ώρα του *Μικρού Ήρωα*.

Με τον *Υπεράνθρωπο* βέβαια γυμνάστηκα πολύ, τα πνευματικά μπράτσα δυνάμωσαν – διότι τι πρέπει να κάνει κάποιος, πώς να φέρεται, πώς να γυρίζει τις καταστάσεις από κωμικές σε τραγικές και από εκεί πάλι σε κωμικές ή σε δραματικές ή δεν ξέρω και εγώ τι άλλο, δεν είναι εύκολο πράγμα.

Τότε, λοιπόν ήρθε η ιδέα να κάνουμε κάτι άλλο, γιατί ο *Υπεράνθρωπος* μετά από δύο χρόνια είχε αρχίσει να ξεφτίζει. Κάτι το οποίο να έχει ενδιαφέρον για τα παιδιά. Η αλήθεια είναι ότι όταν έγραφα, ότι κι αν έγραφα το έγραφα με την ψυχική διάθεση να προσφέρω, όχι να εκμεταλλευτώ.

ΧΕΡΙ ΚΑΙ... ΣΤΕΦΑΝΙ!

Ποτέ δεν θέλησα να εκμεταλλευτώ τα λεγόμενα ταπεινά ένστικτα βάζοντας σκηνές σοκ, όπως έκαναν μερικοί εκδοτικοί αντίπαλοι της εποχής εκείνης – με τον *Γκασούρ Ταρζάν*, ας πούμε, που έλεγε η Ταταμπού: «δεν βάζεις χέρι, αν δεν μπει στεφάνι»! Ε! τέτοια δεν μπορούσα να βάλω, γιατί καταρχήν είχα, και έχω ακόμα, την αίσθηση της ευθύνης, απέναντι σε ένα κόσμο ολόκληρο ο οποίος με αγοράζει και με διαβάσει. Είχα μια ευθύνη απέναντί του. Στο κάτω κάτω, είχα και το γιο μου ο οποίος τα διάβαζε πρώτος, δεν ήταν δυνατόν να γράφω πράγματα τα οποία δεν θα μπορούσε να διαβάσει ο γιος μου!

Έτσι έπρεπε να γράφω πράγματα τα οποία θα έκαναν καλό και στο γιο μου και σε όλα τα άλλα παιδιά. Αυτό με οδήγησε σ' αυτή τη γραμμή που κράτησα στον *Μικρό Ήρωα*. Δεν εκμεταλλεύτηκα ούτε την, ας πούμε, αιμοδιψία ούτε την πολεμοκαπηλεία. Τα κείμενα του

Μικρού Ήρωα μιλούν υπέρ της ειρήνης... Κι ούτε χρησιμοποίησα σκηνές με σεξ, γιατί δεν θεωρούσα ότι έπρεπε να διαβάζουν τέτοιες ιστορίες τα παιδιά... Μπορεί η άποψή μου να είναι ντεμοντέ αλλά εγώ έτσι πίστευα και έτσι έκανα. Δεν μπορούσα να το κάνω αυτό και ας είχα όφελος, ας κέρδιζα δηλαδή αναγνώστες, δεν μ' ενδιέφερε αυτό το πράγμα.

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΉΡΩΑΣ

Έτσι φτάσαμε στον *Μικρό Ήρωα* ο οποίος είναι συνέχεια, δεν είναι κάτι που βγήκε έτσι ξαφνικά. Βγήκε έπειτα από μια πολυετή πορεία και προπαιδεία. Ο *Μικρός Ήρωας* ψυχαγώγησε και ψυχαγωγεί. Ώς και εγώ τον ευχαριστήθηκα – όταν έκανα τις διορθώσεις για την τέταρτη έκδοση του 1985.

Σήμερα αισθάνομαι ότι ο *Μικρός Ήρωας* ήταν μεταξύ γελοιοποίησης και αναγνώρισης. Είναι ίσως ένα σύμπλεγμα που έμεινε από τότε, γι' αυτό είχα βάλει και το ψευδώνυμο. Δεν ήθελα οι συνάδελφοι στις εφημερίδες που δούλευα –όπου ήμουν διακεκριμένος δεν ήμουν όποιος και όποιος, στις εφημερίδες ότι ήθελα να το κάνω το έκανα–, δεν ήθελα λοιπόν να ξέρουν ότι εγώ γράφω τον *Μικρό Ήρωα*, είχα κατά κάποιον τρόπο μια ντροπή.

Αυτά, βέβαια, είναι τα παράξενα της ζωής, το ξέρω... Κι ακόμα γνωρίζω ότι τον *Μικρό Ήρωα* τον ξεκίνησα για να βγάλω λεφτά – να είμαστε εξηγημένοι... Τον ξεκίνησα επειδή δεν μου έφταναν τα λεφτά απ' τις εφημερίδες, οι οποίες τότε είχαν ισχνούς μισθούς. Ήταν περισσότερα αυτά που έβγαζα απ' τη *Μάσκα* παρά αυτά που έβγαζα απ' την εφημερίδα.

Αλλά ήταν και το βίτσιο της εφημερίδας, το δημοσιογραφικό πάθος, το είχα και αυτό. Δεν ήταν όμως δυνατόν να γράφω κάτι το οποίο δεν με εκπροσωπούσε, ακόμη και μια είδηση απ' τη Γαλλία ή την Αγγλία βάζανε εμένα να τη γράψω αν ήταν σοβαρή, διότι έπαιρνε άλλο χρώμα: έβαζα και τον εαυτό μου, πρόσθετα αυτά που ήξερα...

Στον *Μικρό Ήρωα* έβαλα όλο τον

**1980. Ο
ΣΤΕΛΙΟΣ
ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
ΜΕ ΔΥΟ ΑΠΟ
ΤΑ ΕΓΓΟΝΙΑ
ΤΟΥ, ΤΗ
ΝΑΤΑΛΙΑ ΚΑΙ
ΤΟΝ ΛΕΩΚΡΑΤΗ.**

πό μου για να μπορέσω να τον γράψω – αλλιώς δεν θα τον έγραφα. Γνωρίζω ότι σχεδόν όλα τα παιδιά είχαν ταυτιστεί με τον ήρωα Θαλάσση – αυτό έχει μεγάλη αξία αλλά όχι λογοτεχνική. Διδάχτηκα τις αφηγηματικές τεχνικές απ' τη Μάσκα αλλά, για να ηγηθώ, τις διδάχτηκα και τις άσκησα ελληνικές. Δηλαδή ξεπέρασα τα όρια, είδα πώς δουλεύουν και δουλέψα ελληνικά. Ήμουν δηλαδή σαν έναν φοιτητή που πάει στην Αμερική σπουδάζει σ' ένα νεοεπιστήμιο και έρχεται εδώ και διακεκριμένος καθηγητής. Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι γέννη της Αμερικής, απλώς πήγε εκεί και συμπλήρωσε τις σπουδές του. Πράγματι διδάχτηκα – και διδάχτηκα με προσοχή και μελέτη γιατί είναι τόσο απλό πράγμα να είσαι μέσα στον τρόπο της συγγραφικής δουλειάς. Θυμάμαι, να φύγουμε λίγο απ' τον Μικρό Ήρωα, ότι και οι μεταφράσεις της Μάσκας είχαν την ίδια μοιά. Μετέφραζα αλλά στην ουλή έγραφα μια σειρά από αυτοτελείς ιστορίες του Olaf: ήταν ένας ήρωας κάπου στον Καναδά και ήταν οι περιπέτειες αυτού του λύκου, η ψυχολογία του, οι ζηλοτυπίες, οι εχθρότητες, το άλλο κοπά-

δι που ήταν εχθρικό... Ήταν λοιπόν ένα ανάγνωσμα με λύκους και πρωταγωνιστή έναν λύκο τον Olaf. Ως συνήθως, για να μπορέσω να γράψω και να μεταφράσω, έπρεπε να κάνω το ξένο κείμενο δικό μου. Μπήκα λοιπόν στο πετσί του Olaf! Τον μετέφρασα με τέτοιο τρόπο ώστε έγινε το εξής – καταπληκτικό, αφού τώρα που το λέω δακρύζω, θυμάμαι παλιά πράγματα τώρα: το κείμενο του Olaf, λοιπόν, το μετέφραζα μέσα στο τυπογραφείο της Ακρόπολης, το τι γινόταν ήταν άλλο πράγμα! Αυτός που έπαιρνε τη μετάφραση του Olaf θεωρούσε τον εαυτό του τυχερό, τι γινότανε... Ξαφνικά κάποιος έκανε «ουουου!» – πώς κάνουν οι λύκοι; αμόλαγε μια κυματιστή φωνή και αρχίζανε δέκα λινотύπες να κάνουν «ουουου!». Αν έμπαινε κάποιος θα νόμιζε ότι τρελαθήκανε όλοι, έκαναν όλοι τον Olaf όπως τα παιδιά έκαναν τον Μικρό Ήρωα. Τους αιχμαλώτιζε γιατί είχα δώσει την ψυχή μου στον Olaf.

Γι' αυτό κι ο Μικρός Ήρωας, που ακολούθησε αργότερα, το βέβαιο που μπορώ να πω είναι ότι μ' εκπροσωπεί, ότι εξέφραζε τον εαυτό μου.

Εδώ πρέπει να κάνω μια επισήμανση.

Τον είχα «θάψει» τον Μικρό Ήρωα. Μιλώ ειλικρινά, ούτε έδινα σημασία. Έλεγα: «πέρασε το πράγμα, έβγαλα το μεροκάματο που ήταν να βγάλω» – τέλειωσε. Όταν από το 1981 άρχισαν να μου λένε ότι ο Μικρός Ήρωας είναι το ένα και είναι το άλλο τους πέρναγα για τρελούς. Μου είπαν, κάποια στιγμή, ότι το λογοτεχνικό περιοδικό Ωλήν ήθελαν να το αφιερώσουν στο ανάγνωσμα. Ήταν να αφιερώσουν ένα τεύχος του στον Ρίτσο, αντί για τον Ρίτσο όμως τελικά το αφιέρωσαν σ' εμένα. Το αποτέλεσμα ήταν ότι ξέθαψαν τον Μικρό Ήρωα γιατί, εκ συμπτώσεως ή όχι, άρχισαν τηλεφωνήματα από αγνώστους, άσχετους... Ούτε με το περιοδικό είχαν σχέση: με πήρε αίφνης απ' την Κομοτηνή ένας ταξίαρχος, απ' τη Θεσσαλονίκη ένας πρόεδρος εφετών, απ' την Πελοπόννησο ένας διευθυντής μιας εταιρείας, παράξενα πράγματα... Ακόμη και στην επαφή με τον κόσμο, στο άκουσμα του ονόματος, όλοι έλεγαν «Μπράβο! εξάιρετος ο Μικρός Ήρωας, και να τον ξαναβγάλετε και τον θέλουμε!» Έτσι αναγκαστήκαμε και το ξαναβγάλαμε.

Ότι ξαναβγάλαμε τον Μικρό Ήρωα σε 4η έκδοση το 1985 οφείλεται κατά πολύ στην αγάπη όλων αυτών των ανθρώπων. Η μέση πώληση ήταν 5.000 αντίτυπα ο τόμος. Αυτό ήταν για μένα απογοήτευση γιατί εγώ είμαι συνηθισμένος στην κυκλοφορία περιοδικών και όχι βιβλίων. Για περιοδικό η κυκλοφορία αυτή είναι χαμηλή και για μένα απογοητευτική – όχι από το οικονομικό μέρος αλλά νόμιζα ότι έπρεπε να το πάρουνε περισσότεροι – ωστόσο για πολλούς πέρασε απαρατήρητο. Βέβαια μου λένε ότι είναι βιβλίο, δεν είναι περιοδικό, και ότι σαν βιβλίο καλύπτει πωλήσεις 500.000 αντιτύπων των βιβλίων ενός συγγραφέα. Εγώ, πάντως, το μεταχειρίστηκα σαν περιοδικό. Το κυκλοφόρησα μέσω του πρακτορείου. Αν το κυκλοφορούσα στα βιβλιοπωλεία ίσως να πούλαγε περισσότερα, ίσως και λιγότερα – δεν ξέρω.

Μου είπαν ακόμα ότι ο Μικρός Ήρωας υπάρχει ως λογοτεχνικό

**ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ 114
ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ
ΗΡΩΑ**

ανάγνωσμα. Αλλά τα παιδιά όταν το αγοράζανε δεν το αγοράζανε γιατί ήταν λογοτεχνικό ανάγνωσμα. Το αγοράζανε επειδή τους άρεσε.

ΩΡΑΙΟ ΚΑΙ ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ

Εκείνο το οποίο θα ήθελα να επισημάνω, επειδή θαυμάζω και λατρεύω τον Καβάφη που θεωρεί ως κάτι που είναι πέραν πάσης προσδοκίας και ύψιστη ικανοποίηση το να γνωρίζει κανείς ότι οι νέοι «με

τη δική του έκφραση του ωραίου συγκινούνται».

Στην ιστορία που διηγούμαστε, αυτό είναι που έχει το μεγαλύτερο νόημα. Ασχέτως της λογοτεχνικής ή μη αξίας.

Αγαπητός φίλος, μου έγραψε ότι «εκείνη την εποχή κυκλοφορούσαν διάφορα περιοδικά, μερικά εκ των οποίων εσείς εξεδώσατε. Λέτε ότι δεν είχαν καμιά αξία. Το περιοδικό Γκρέκο, ο Αετός των γηπέδων, ή ο Γκαούρ Ταρζάν ή άλλα σχετικά,

όλα ήταν το ένα κάπως καλύτερο χειρότερο απ' το άλλο. Ήταν όλα μέσα σ' έναν ντορβά. Υπ' όποιο όνομα κι ένα κείμενο με λογοτεχνικής αξίας και αυτό ο Μικρός Ήρωας».

Εγώ, τι να πω; Με τον ίδιο τρόπο είχα γράψει και τον Υπεράνθρωπο αλλά ίσως δεν είχαν ωριμάσει πράγματα. Στον Μικρό Ήρωα σκεπάζεις το σωστό πεδίο. Ο ίδιος λος μου γράφει ακόμα: «Οι ήρωες είχαν διαγραφεί. Το κακό, το κορίτσι και ο κωμικός Δίκιο έχει».

**Ο ΘΑΝΑΤΟΣ, ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΣΤΟΙΧΕΙΟ**

Στον Μικρό Ήρωα έφτασε το ρωμά του χρόνου. Υπ' όποιο όνομα θάνατος που απουσιάζει απ' τα είδη της Black Mask, υπ' όποιο στο αφήγημά μου ως ελληνικό στοιχείο: το ότι πεθαίνεις και ξαναβρίσκουν, το ότι πεθαίνεις ικανοημένος είναι κάτι πρωτοφανές.

Άλλος φίλος ήρθε και μου είπε: «Δεν θα ξεχάσω ποτέ. Για μένα έπος της κατοχής γράφεται σ' τεύχος του Μικρού Ήρωα που γράφεται «Σε γνωρίζω από την κόπη που στο πρώτο μικρό κεφάλαιο ποιες γυναίκες παίρνουν τα ιπάνια και ξεκινάνε εναντίον Γερμανών – και πεθαίνουν έτσι».

Λίγο πριν ή λίγο μετά την ένα της Επανάστασης του 1821, υπ' όποιο ένα τραγούδι που ακόμα και τώρα ακούγεται, και λέει: «Της Περγιάς της Πεπαντής στις δύο Φλεβάρη, ένα καράβι άραξε κάτω στο Σκουτάρι...» – το Σκουτάρι είναι ένα μέρος της Μάνης... Πραγματικά, αυτό είναι ιστορικό γεγονός, άραξε τουρκικό μεταγωγικό της εποχής εκείνης, γιατί πολεμούσαν απ' τη μεριά της Καλαμάτας και δεν μπορούσαν να μπουν επειδή τους έβλεπε ο Μανιάτης και έβλεπε να απόβασε από πίσω, για να τους χτυπήσουν από τα νώτα. Υπήρχε άντρας στο χωριό, κάποιος, οι γυναίκες και τα παιδιά υπήρχαν. Αυτό το τραγούδι που γράφει πώς οι γυναίκες άρπαξαν

δρεπάνια (γιατί όλα τ' άλλα
ήταν στον Αλμυρό όπου πο-
χαν οι άντρες τους), όρμησαν
ς Τούρκους και αυτοί περί-
οι ξαναμπήκανε στο πλοίο και
ανε. Από εκεί πήρα αυτό το
χείο εγώ και αυτό είναι πραγ-
κό στοιχείο το οποίο συνέβη
χρόνια πριν.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

ν εποχή που έγραφα τον *Μικρό*
ωα υπήρχε μια Αριστερά που
ν και η ελπίδα μας – αλλά πρέ-
να λέμε τα πράγματα όπως
ιν. Ήταν λοιπόν η ελπίδα μας,
αποδείχτηκε ότι οι άνθρωποι
ρούσαν γυαλιά που δεν ενί-
αν την όρασή τους αλλά τους
έκοβαν τελείως. Απόδειξη εί-
τι ότι καταδίκασαν τον *Μικρό*
ωα. Βγάλανε μια νότα, όπως οι
αριεκάνοι βγάζουν τις ταξιδιωτι-
α οδηγίες, και έλεγαν «μην αγο-
ζετε αυτές τις φυλλάδες». Ήθε-
λιν να λέω ότι ο *Μικρός Ήρωας*
χαν στην ΕΠΟΝ. Μα πώς να το
παρα αυτό το πράγμα; Αφού δεν
χαν μόνο η ΕΠΟΝ, ήταν η Ελλά-
κα – πώς να το κάνουμε; Εγώ ούτε
ουν ούτε είμαι εθνικιστής (με
αν έννοια ότι τα πάντα υπάγονται
αν είσαι Έλληνας ή όχι). Αγα-
ω την πατρίδα μου και τη γλώσ-
μου όσο λίγοι άνθρωποι αλλά
ν είμαι και σωβινιστής. Ήθελαν
γίνω το αντίστροφο του σωβινι-
ή. Δεν γινόταν αυτό.

Το 1954, αν θυμάμαι καλά, είχα
λει τον Γιώργο Θαλάσση να σώ-
του Ουίνστον Τσόρτσιλ και αυ-
ς να ρωτάει: «Τι θέλεις να σου
όσω» και ο Γιώργος Θαλάσσης
ταντάει «Την Κύπρο» ενώ ο Σπί-
ς του έλεγε να ζητήσει φαγητό.
έβαια, ο Σπίθας θα θυσιαζόταν
α την Κύπρο αλλά το φαϊ, φαϊ!
ράγματι του έδωσε φαϊ, αν θυμά-
α καλά.

Εδώ να πούμε και μια ιστορία για
ην Κύπρο. Με ειδοποιούν απ' το
πρακτορείο ότι απαγορεύτηκε η
κυκλοφορία του *Μικρού Ήρωα*
την Κύπρο. Πήγα στον Παρα-
κευά, τον διευθυντή του Πρακτο-
είου, δεν ζει πια, ο οποίος ήταν
ολύ οργανωμένος και σωστός...

1954. Ο ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ ΚΑΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΤΟ ΧΟΡΟ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ.

Πάω λοιπόν και μου λέει «οι
Άγγλοι δεν το επιτρέπουν». Τι να
κάνω; Πού να πάω; Γιατί ήταν πο-
λύ σημαντικό, είχε μεγάλη κυκλο-
φορία στην Κύπρο, όλοι αυτοί που
βγήκαν μετά με τον Γρίβα της
ΕΟΚΑ, όλοι αυτοί ήταν αναγνώ-
στες. Είχα συρτάρια ολόκληρα με
τα γράμματά τους, και έκανα την
βλακεία και τα πέταξα. Μου λέει
λοιπόν: «Πήγαινε στην πρεσβεία
και προσπάθησε να τους πείσεις».
Πήγα λοιπόν στην πρεσβεία, εκεί
βρήκα έναν που μιλούσε θαυμάσια
ελληνικά, δεν καταλάβαινες αν εί-
ναι Έλληνας ή ξένος και ήταν ο υπ'
αριθμόν ένα των τότε αγγλικών
υπηρεσιών, της M16, και του είπα:
έτσι και έτσι. «Γιατί;», μου λέει.
«Επειδή είναι και η Τουρκία στη
μέση, γράφεις πολλά κατά της
Τουρκίας». Του λέω: «Γράφω κα-
τά της Τουρκίας αλλά γράφω πολ-
λά υπέρ της Αγγλίας». Και μου
απαντάει «Δυστυχώς, δεν γίνεται».
Εκεί εγώ λιγάκι εξάπτομαι, λέω
ότι είναι αδικία, χάνω την ψυχραι-
μία μου και του φωνάζω: «Αν σας
θίξω εσάς, τι θα γίνει;». Μου απα-
ντάει: «Πώς μπορείς να μας θί-
ξεις;» Του λέω: «Υπάρχει τρόπος
και είναι ο εξής: Εγώ κάθε τόσο
παρουσιάζω κάποιον προδότη, ο
οποίος έπαιζε σημαντικό ρόλο στη
σχέση μεταξύ των αντιμαχόμενων,
είτε μεταξύ Ελλήνων-Γερμανών,

Γερμανών-Αγγλων. Κατά κανόνα
οι προδότες είναι κάποια χαμένα
κορμιά. Τι θα λέγατε αν από εδώ
και πέρα οι προδότες είναι κάποι-
οι Άγγλοι, μέχρι και στο περιβάλ-
λον του άγγλου αρχιστράτηγου;»
Μου λέει: «Δεν μπορείτε να το κά-
νετε αυτό». Τον ρωτάω λοιπόν:
«Δεν μπορώ από ποια πλευρά; Αν
το γράψω θα τυπωθεί και θα κυ-
κλοφορήσει!» Μου είπε ότι δεν εί-
ναι σωστό και του λέω: «Είναι σω-
στό αυτό που κάνετε εσείς; Μήπως
μπορούμε να το κυκλοφορήσουμε
το περιοδικό στην Κύπρο;». Τότε
άρχισε να μου λέει ότι υπάρχει
εντολή από πάνω, ότι είναι πολύ
δύσκολο.

Ύστερα από αυτό για μερικές
εβδομάδες δημοσιεύεται μια ιστο-
ρία όπου προδότης βρίσκεται ως
και στο γραφείο του Αρχιστρατή-
γου. Μια φορά μάλιστα θεωρήθη-
κε ύποπτος και ο ίδιος ο Αρχιστρά-
τηγος. Δεν πρόδωσε βέβαια αλλά
θεωρήθηκε ύποπτος και ο Αρχι-
στράτηγος. Οπότε με ειδοποίησε
το Πρακτορείο, δεν με φώναξε ο
Εγγλέζος αξιωματούχος γιατί δεν
μπορούσε να ρίξει τα μούτρα του,
με ειδοποίησε λοιπόν το Πρακτο-
ρείο ότι επιτρέψανε την κυκλοφο-
ρία. Ήταν ένας εκβιασμός, ίσως
δεν ήταν και πολύ θεμιτό αυτό που
έκανα αλλά δεν ήταν δυνατόν να
δεχτώ να μου απαγορεύει να κυ-

1967.
Ο ΣΤΕΛΙΟΣ
ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
ΚΑΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ
ΤΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ.

κυκλοφορήσω χωρίς ν' αντισταθώ.

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ

Η κυκλοφορία του *Μικρού Ήρωα* τελείωσε μέσα στην απογοήτευση. Όταν ήρθε η δικτατορία, που την ομόμαζαν μάλιστα και «Επανάσταση», οι συνταγματάρχες δεν ενέκριναν την κυκλοφορία του *Μικρού Ήρωα* και έβαλαν αμέσως λογοκρισία. Δηλαδή, για να κυκλοφορήσει στο Πρακτορείο έπρεπε να σφαγίσουν ένα αντίτυπο, να το πάω στο Πρακτορείο, να δει ότι πέρασα την λογοκρισία για να μπορέσει να το κυκλοφορήσει. Δεν το σφράγιζαν όμως το περιοδικό. Προσπάθησα από εδώ, προσπάθησα από εκεί να πείσω κανέναν αλλά τίποτα, ένας μάλιστα λέει: «Τι περιοδικό είναι αυτό; Κοιτάχτε μια φάτσα που έχει αυτός, κοιτάχτε μια μύτη» – για το Σπίθα τα έλεγε αυτά, δεν του άρεσε η φάτσα του Σπίθα, ήθελε να τον κάνω ωραίο!

Συνέπεσε μια ημέρα να συναντήσω στον διάδρομο ένα γνωστό, είχε σχέση με τη δημοσιογραφία και ήταν απόστρατος αξιωματικός του Ναυτικού ο οποίος ήταν κοντά στον Καραμανλή – φαίνεται ότι τον λογάριάζαν μέσα στο υπουργείο Προεδρίας. Μου λέει λοιπόν: «Πώς από 'δώ;» Του λέω έτσι και έτσι, μου λέει «δεν σ' τον σφραγίζουν τον *Μικρό Ήρωα*;». Το ήξερε. Τότε του λέω: «Εγώ έχω βαρεθεί, δεν μπορώ άλλο». Μου αρπάζει από τα χέρια τα χαρτιά, πάει μέσα και διά της βίας του το σφράγισαν. Εν το μεταξύ είχαν περάσει 2-3 μήνες, καταλαβαίνεις έπειτα από 17 χρόνια κυκλοφορίας, είχαμε απομακρυνθεί απ' τις ρίζες μας και από το παρελθόν και το περιοδικό διακόπηκε τρεις μήνες. Ξαναβγήκε αλλά δεν μπόρεσε να σταθεί.

Αυτό ήταν το κύκνειο άσμα, η κυκλοφορία αυτών των λίγων τευχών μετά την χούντα. Ποιος ξέρει τι θα γινόταν αν δεν είχε μεσολαβήσει η δικτατορία. Δεν ξέρω αλλά το σκάτεψε το περιοδικό.

Εγώ εγγραψα τον *Μικρό Ήρωα*, εγώ τον έκλεισα: είχε φτάσει το πλήρωμα του χρόνου, δεν μπορούσα να κάνω διαφορετικά. Τι να έκανα; Έβγαλα το 1969 το *Μπλεκ*, όταν απελπίστηκα από τον *Μικρό Ήρωα*, προσπάθησα αλλά δεν υπήρχε περιθώριο. Ποιος θα πλήρωνε τις ζημιές; Δεν είχα λεφτά. Δοκίμασα να βγάλω τον *Μικρό Ήρωα* εικονογραφημένο σε μορφή κόμικς αλλά απέτυχα παταγώδως γιατί ήταν αδύνατο με εικονίτσες να αποδώσω τις ψυχικές εκφράσεις των ηρώων του *Μικρού Ήρωα* και το μεγάλο δράμα της Ελληνικής Αντίστασης.

Η δική μου συνέχεια του *Μικρού Ήρωα* θα μπορούσε να είναι μελαγχολική μέχρι δακρύων. Μελαγχολική για ελπίδες, όνειρα και οράματα που πήγαν χαμένα.

Θεωρώ ότι η πρώτη περίοδος του *Μικρού Ήρωα* είναι τα πρώτα 160 τεύχη. Ύστερα, ο λόγος των αναγνωστών αρχίζει να παίζει σημαντικό ρόλο. Εμφανίζεται ένα πρόβλημα, την πρώτη περίοδο, μετά τα πρώτα 3-4 χρόνια αρχίζει να υπάρ-

χει πρόβλημα: επαναλήψεις, ραση, πλήξη κτλ. Αυτό ήταν το μεγάλο πρόβλημα – αφού έφτασ σημείο να λέω στον Βύρωνα Ισογλου: «φτιάξε μου 8 εικόνες όποιες θέλεις», έπαιρνα τις νέες και επάνω στις εικόνες γκαζα τον εαυτό μου να γράψω

Ο ΣΕΪΤΑΝ ΑΛΑΜΑΝ

Και τώρα θυμάμαι τον μεγάλο εχθρό του Γιώργου Θαλάση τον Σεϊτάν Αλαμάν. Ο σατα Γερμανός, όπως θα λέγαμε εμείς. Εκεί, στο τέλος της Σίνα, ή γερμανική εκκλησία των «Αλνών» Γερμανών, λίγο πιο πάνω από το Γαλλικό Ινστιτούτο. Ναι ακόμα συγκίνηση γιατί ακόμα στην Αθήνα και βλέπω ακόμα τώρα τους δρόμους και τα σημάδια όπου διαδραματίστηκαν οι υπέροχες μυθιστορηματικές εικόνες στην ουσία πραγματικές ιστορίες που περιγράφονται στον *Μικρό Ήρωα*. Γιατί εγώ μιλάγα για αληθινά πράγματα: Κουκάκι-Λιθέα-Κυψέλη-Παγκράτι-Καιριανή: συγκεκριμένα μέρη και ριστατικά, μεγάλα μπλόκα εκτελέσεις...

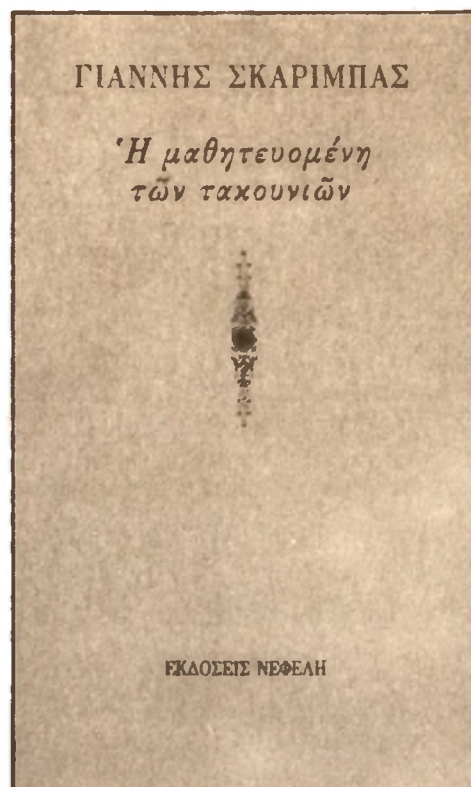
Ένα από τα τραγικότερα σημεία του *Μικρού Ήρωα* είναι όταν νονται εκτελέσεις στην Καιριανή και ο Γιώργος Θαλάσης μπορεί να τις αποτρέψει.

Μπορώ να πω ότι αισθάνομαι γάλη συγκίνηση γιατί όπου και βρεθώ, σε επίσημη ή μη συνάντηση, έρχονται μετά να μου μιλήσουν όταν μαθαίνουν ότι είμαι αιρετός που έγραψε τον *Μικρό Ήρωα*. Αυτό βέβαια με συγκινεί ιδιαίτερα γιατί αυτό μου υπενθυμίζει το έργο του Καβάφη που ανέφερα πριν, δεν πρόκειται για ωραίο πρόκειται για κάτι άλλο. Σήμερα αυτό είναι συγκινητικό, αξιόλογο αλλά και παρηγορητικό. Δηλαδή αυτοί που συγκινούνται σήμερα από τον *Μικρό Ήρωα* θα πει έχουν ποτιστεί απ' τα ευγενή ανθρωπίνια διδάγματα και όχι τα χυδαία, τα αιμοβόρα και τα λεμοκαπηλικά.

Αυτό μπορώ να πω εγώ για το μέρα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Ἡ μαθητευομένη τῶν τακουνιῶν

Οι εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ επανεκδίδουν ολόκληρο το έργο του μεγάλου Χαλκιδαίου συγγραφέα σε νέα μορφή και με επιμέλεια της φιλόλογου Κατερίνας Κωστίου. Στις νέες εκδόσεις το κείμενο του έργου συνοδεύεται με κατατοπιστικό σημείωμα της επιμελήτριας, κριτικογραφία με τις κυριότερες κριτικές που έχουν γραφεί για το κάθε έργο, σημειώσεις και γλωσσάρι.

Ἐπίσης κυκλοφοροῦν

Ο ΜΑΡΙΆΜΠΑΣ

(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΣΟΛΟ ΤΟΥ ΦΙΓΚΑΡΩ

(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΘΕΙΟ ΤΡΑΓΙ

(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΒΑΤΕΡΛΩ ΔΥΟ ΓΕΛΟΙΩΝ

(Μυθιστόρημα)

ΚΑΪΜΟΙ ΣΤΟ ΓΡΙΠΟΝΗΣΙ

(Διηγήματα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...προωθοῦν τό ἑλληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80, ΤΗΛ. 3607744

Ο υπεράνθρωπος που έγινε

Σ Υ Ν Ε Ν Τ Ε Υ Ξ Η Μ Ε Τ Ο

Του ΛΕΩΝΙΔΑ ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Λεωνίδας Βαλασόπουλος είναι ένας νεαρός δημοσιογράφος που εργάζεται στο ΑΝΤΙ. Γοητευμένος από το κλίμα προετοιμασίας του τεύχους για τον Μικρό Ήρωα, αφού με χαρά του (έτσι είπε, τουλάχιστον) απομαγνητοφώνησε την προφορική αφήγηση-ποταμό του κυρ Στέλιου, θέλησε να κάνει μερικές συμπληρωματικές ερωτήσεις. Αποτέλεσμα: το κείμενο της συνέντευξης που ακολουθεί.

Η ηλικία μου δεν μου επέτρεψε να συγκαταλέγομαι στους φανατικούς αναγνώστες του Μικρού Ήρωα. Η σχέση μου με το ανάγνωσμα είναι μικρή και εκ των υστέρων. Είναι όμως αρκετή για να καταλάβω τι σήμαινε για γενιές ολόκληρες, εκπρόσωποι των οποίων «παρελαύνουν» στο τεύχος που κρατάτε στα χέρια σας.

Όταν γνώρισα και συζήτησα με τον Στέλιο Ανεμοδουρά, που έχει γράψει και τα 783 τεύχη του Μικρού Ήρωα, κατάλαβα γιατί μόνο ένας άνθρωπος με όνειρα, ευαισθησίες αλλά και έφεση προς την περιπέτεια θα μπορούσε να έχει γράψει, αλλά κυρίως να έχει κάνει τόσο δημοφιλές αυτό το ανάγνωσμα. Αφέθηκα στη γοητεία των αφηγήσεών του και προέκυψε η συνέντευξη που ακολουθεί:

• *Αν ξεκινούσατε σήμερα, ύστερα απ' όλα αυτά που έχετε ζήσει στο μεταξύ, να γράψετε τον Μικρό Ήρωα νομίζετε ότι θα είχατε κάνει κάποιες αλλαγές;*

— Κατ' αρχήν δεν θα μπορούσε σήμερα να γραφτεί ο Μικρός Ήρωας. Ξεκίνησε σε μια συγκυρία: είχε τελειώσει ένας πόλεμος, μια κατοχή, μια αντίσταση – υπήρχε ένας λαός ο οποίος υπέφερε σωματικά, ψυχικά, ηθικά: ήταν μια φοβερή κατάσταση. Ενώ λοιπόν μ' όλα αυτά ονειρευόμασταν έναν κόσμο πιο δίκαιο, με ευημερία για τον άνθρωπο, ενώ ονειρευόμαστε την ώρα που η ανθρωπότητα θα άλλαζε, βρεθήκαμε τελικά σε χειρότερη κατάσταση από πριν – κι αυτό μας χτύπησε άσχημα. Μέσα σ' αυτό το κλίμα, σ' αυτά τα

όνειρα που τελικά σβήσανε, γεννήθηκε ο Μικρός Ήρωας. Στη σημερινή εποχή κάτι τέτοιο δεν θα ήταν δυνατόν.

• *Μόνο γι' αυτό;*

— Έχουν αλλάξει τα όνειρα, οι ήρωες, ο κόσμος. Οι ήρωες σήμερα, το έχω ξαναπεί αυτό, είναι στο μέτρο π.χ. του Πέτρου Κωστόπουλου και του περιοδικού του, του ΚΑΙΚ. Σ' αυτό και σε ανάλογα έντυπα κυριαρχεί η γυαλιστερή ψευτιά – κι η ζημιά για την κοινωνία, που πολλά από τα νεαρά κυρίως μέλη της μαθαίνουν να ζουν με ένα κόσμο πλαστών αξιών, είναι μεγάλη. Όμως, αν υπάρχει τρόπος να αναστραφεί η επίδραση αυτής της κουλτούρας, αυτός προϋποθέτει μόνο την αντίδραση της κοινωνίας – δεν πολεμάς κάτι εχθρικό με απαγορεύσεις και τέτοιου τύπου μεθόδους. Μόνο η αντίδραση της κοινωνίας και κυρίως της νεολαίας μπορεί να αλλάξει τη φορά των πραγμάτων – αλλά, από τη στιγμή που η νεολαία καταναλώνει αυτά τα προϊόντα, μήπως σημαίνει ότι της ταιριάζουν;

• *Κύριε Ανεμοδουρά, μην ξεχνάτε ότι όλα αυτά είναι σε στενή σχέση με έναν πολιτισμό που κυρίως προωθείται και προβάλλεται από την τηλεόραση...*

— Η τηλεόραση πράγματι παίζει σημαντικό ρόλο, πράγματι είναι κι αυτή περίπου στο ίδιο επίπεδο. Η τηλεόραση, πάντως, θα μπορούσε να παίξει σπουδαίο ρόλο αλλά όχι υπό το πλαίσιο που λειτουργεί στους καιρούς μας. Για να μπορέσει να παίξει θετικό ρόλο πρέπει να αγνοήσει

τα συμφέροντα – αλλά το μέσον είναι χέρια ανθρώπων που εκπροσωπούν φέροντα. Το κέρδος, κακά τα ψέμα, ναι φοβερή δύναμη...

ΑΠΟΓΟΗΤΕΥΣΕΙΣ

• *Νομίζετε ότι μπορεί να υπάρξει σή έντυπο στα χνάρια του Μικρού Ήρωα που να αγαπηθεί από την νεολαία;*

— Τίποτα δεν είναι απίθανο. Νομίζω βαια, ότι η «συνταγή» του Μικρού Ήρωα δεν μπορεί να επαναληφθεί. Από κε πέρα, ίσως υπάρξει κάποιος ο οποίος καταφέρει να περάσει το νόημα της χής. Δεν είναι εντελώς απίθανη μια σφή των κοινωνικών τάσεων, άλλωστε με μια μεταβατική κατάσταση. Όλα ρευστά, επικρατούν πολύ εύκολα έσχατοι αλλά, μου φαίνεται, ότι ο στός κόσμος που επιβάλλουν οι συνήες και τα πρότυπα της κατανάλωσης είναι δυνατόν να αποτελέσουν μια μόνπραγματικότητα.

• *Ελπίζετε, δηλαδή, σε ένα καλύτερο λον...*

— Ο άνθρωπος χιλιάδες χρόνια αναζητο καλύτερο – ασχέτως αν ακόμα δε έχει βρει.

• *Η ζωή του Μικρού Ήρωα μετά την τοχή πώς θα μπορούσε να ήταν, κ Ανεμοδουρά;*

— Και τα τρία παιδιά, οι τρεις βασ ήρωες του αναγνώσματος, θα ήταν δυ χισμένοι άνθρωποι. Η ημέρα που σ ρεύονταν να 'ρθεί για την πατρίδα και όλο τον κόσμο δεν ήρθε ποτέ. Σ Ελλάδα, σκοτωθήκαμε μεταξύ μας ένας έκανε το χωροφύλακα και ο άλλ ήταν το θύμα – κι αυτή η κατάσταση η τησε ολόκληρες δεκαετίες. Η ζωή Γιώργου, λοιπόν, της Κατερίνας και Σπίθα θα ήταν βυθισμένη στην αποητευση, όπως ήταν άλλωστε η ζωή ό όσοι πίστεψαν και πολέμησαν. Γιατί, ξεχνάμε ότι οι τρεις μικροί ήρωες ήταν παρά εκπρόσωποι του συνόλ Εκπροσωπούσαν ένα σύνολο το σπ δεν δέχτηκε μόνο απογοητεύσεις α

Ο άνθρωπος και άλλες ιστορίες

Τ Ε Λ Ι Ο Α Ν Ε Μ Ο Δ Ο Υ Ρ Α

ζήσεις κατακόρυφες απ' όλες τις ρές. Όταν μιλάω έτσι δεν μιλάω μό-
ια μια πλευρά αλλά για όλες, αφού
κρίσιμες στιγμές όλες οι πλευρές
Ξαν αρνητικά ρόλο. Ο ελληνικός λα-
μιλάω γι' αυτόν, τους άλλους λαούς
τους ξέρω) έχει μεγάλη αντοχή, περ-
δύσκολες καταστάσεις και ανθίζει
Αυτό στο παρελθόν έχει συμβεί πα-
ολές φορές αλλά αυτό δεν σημαίνει
κάτι τέτοιο θα το καταφέρει πάντα.
α απ' όλα αυτά που λέω, στο βάθος
μια αισιοδοξία. Κάποια μέρα, τότε
είναι αυτή δεν ξέρω, πιστεύω ότι τα
γίγματα θα βελτιωθούν και ο κόσμος
τάπει να να έχει για πρότυπο τον Κω-
πουλο.

ην παρεξηγηθώ. Οι συχνές μου ανα-
ές στο ΚΛΙΚ δεν υποκινούνται από
κή σκοπιά. Αναφέρομαι στην καταρ-
ωση του γούστου και της αισθητικής

σοι έχουν διαβάσει τον Μικρό Ήρωα
ν να το λένε, κύριε Ανεμοδουρά: μια
ιαντική συνεισφορά του περιοδικού
η καλλιέργεια του γλωσσικού αισθη-
ίου των νέων...

ήρχαν πολλά αντίστοιχα περιοδικά
δεκαετίες του '50 και του '60, περιοδι-
που βασικό τους εργαλείο ήταν η χρη-
της γλώσσας. Η διαφορά ήταν ότι η
ύσσα του Μικρού Ήρωα είχε δουλευ-
συνειδητά, γινόταν με στόχο να εκπαι-
ύσει. Πολλές φορές έβαζα δύσκολες
Ξεις και μου λέγανε μερικοί ότι τα παι-
δεν θα καταλαβαίνουν και θα μ' αφή-
ν. Τα παιδιά δεν μ' άφηναν· ρωτού-
ν και μάθαιναν. Τα παιδιά δεν θέλουν
τους τα δίνεις με το κουταλάκι. Για να
πιστρέψουμε λίγο στο θέμα των εικό-
ν, υπάρχουν μερικοί κοινωνιολόγοι
ου θεωρούν την επικράτηση των εικό-
ν εις βάρος του λόγου ομαλή εξέλιξη.
α μένα αυτό είναι αρνητικό. Στον Μι-
ρό Ήρωα συμβαίνουν πολλά απίθανα
ράγματα αλλά παρ' όλα αυτά τα παιδιά
τυτίζονταν μαζί του, ήταν ένα πραγματι-
ό λαικό ανάγνωσμα.

Ο ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΓΙΝΕ... ΑΝΘΡΩΠΟΣ!

• Έχετε γράψει, ως γνωστόν, και πολλά
άλλα σχετικά αναγνώσματα. Δεν τα ανα-
φέρετε όμως σχεδόν καθόλου όταν μιλάτε.
Αγαπήσατε, λοιπόν, τόσο πολύ τον Μικρό
Ήρωα (το πετυχημένο σας), κι αυτή η
αγάπη σας έκανε να ξεχάσετε τις υπόλοι-
πες δουλειές σας;

-Ότι έγραφα το αγαπούσα, αλλιώς δεν
μπορούσα να γράφω. Αυτό για μένα είναι
θέμα επιβίωσης, δεν μπορώ να κάνω κάτι
και να δυσανασχετώ συνεχώς. Αυτά που
έγραφα τα ζούσα. Βεβαίως, δεν μπορού-
σες να ζεις τον Υπεράνθρωπο· μπορούσα
να σκεφτώ ότι είμαι ο Γιώργος Θαλάσσης
αλλά ότι είμαι και ο Σούπερμαν δεν μπο-
ρούσα! Γι' αυτό η τακτική μου με τον Μι-
κρό Ήρωα ήταν πιο ζεστή, πιο κοντινή.

• Ακόμα και σήμερα, ύστερα από τόσες
δεκαετίες, η επαφή σας με τον Μικρό
Ήρωα είναι πιο στενή...

-Σήμερα, χάρη στον Ηλία Λάγιο που ξέ-
θαψε τον Μικρό Ήρωα και με έπεισε ότι
έπρεπε να αναγεννηθεί, καταλήξαμε να
γίνει η 4η έκδοση. Αυτός ήταν που τον
έβγαλε από την αφάνεια

• Είπατε ότι γράφατε τις ιστορίες του
Υπεράνθρωπου. Επρόκειτο για διασκευ-
ές ιστοριών του αμερικανικού Superman;
-Στην αρχή, ο Υπεράνθρωπος ήταν ο τυ-
πικός Superman, σιγά σιγά όμως άρχισα
να προσθέτω διάφορα δικά μου πράγμα-
τα. Αυτό έγινε γιατί και εγώ βαριόμουν
να το γράφω έτσι όπως ήταν το αμερικά-
νικο και ο κόσμος θα το βαριόταν πολύ
εύκολα. Έβαζα ρεαλιστικά στοιχεία σε
κάθε τεύχος: π.χ. ο Υπεράνθρωπος έπε-
φτε κάτω, τον βοηθούσαν άλλοι να σωθεί,
έφτασε να έχει μέχρι και εγγόνια και παι-
διά! Έτσι γινόταν πιο διασκεδαστικό,
τουλάχιστον για το ελληνικό αναγνωστι-
κό κοινό.

Στην Αμερική, ο Superman και ο Μίκυ
Μάους είναι οι ήρωές τους. Αν είσαι στη
Γρανάδα και προσπαθήσεις να γελοιο-
ποιήσεις τον Superman μπορεί να σου

κάνουν και απόβαση. Είναι τα αμερικά-
νικα ιερά και όσια. Μ' αυτό δεν θέλω να
προσβάλω τους αμερικάνους δημιουρ-
γούς γιατί υπάρχουν πολλοί αξιολόγοι,
όμως η Αμερική, ένα κράτος 200 εκατομ-
μυρίων κατοίκων, δεν έχει προσφέρει
στον πνευματικό χώρο περισσότερα απ'
όσα κάθε μικρή ευρωπαϊκή χώρα.

Για να γυρίσω στον Μικρό Ήρωα, πά-
ντως, θα έπρεπε να πω ότι ο αμερικάνι-
κος Superman που κυκλοφορούσε τότε
από τον Μπεχλιβανίδη έκλεισε στα 130
τεύχη και τα Κλασσικά Εικονογραφημένα
πολεμήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από τον
Μικρό Ήρωα. Η διαφορά και το μυστικό
είναι η ταύτιση των παιδιών με τον Μικρό
Ήρωα, κάτι που δεν συνέβαινε μ' εκείνα
τα αναγνώσματα. Τα Κλασσικά Εικονο-
γραφημένα έπαιρναν ένα έργο και το
έσβηναν. Όλα τ' αριστουργήματα πέρα-
σαν απ' τα Κλασσικά Εικονογραφημένα,
έγινε ένα στρηπ-της του παγκόσμιου
πνευματικού πλούτου.

• Ο Μικρός Ήρωας σταμάτησε επειδή
δεν πουλούσε ή επειδή είχατε κουραστεί;

-Επειδή δεν πουλούσε. Όταν κάτι δεν
πουλάει, το σταματάς. Δεν μπορείς να εί-
σαι Δον Κιχώτης. Ούτε είχα κουραστεί
ούτε το είχα βαρεθεί· δεν το βαρέθηκα
800 εβδομάδες και μπορούσα να μείνω
άλλες 800!

• Τι νομίζετε ότι φταίει για την πτώση του
Μικρού Ήρωα;

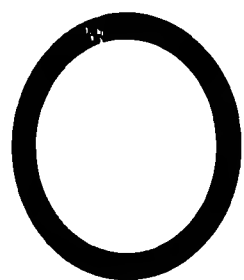
-Η εξέλιξη των πραγμάτων, οι συνθή-
κες. Αρνητικό ρόλο έπαιξε και η χούντα.
Όταν ένα ανάγνωσμα σε συνέχειες απα-
γορεύεται για τρεις μήνες, τελειώσει - δεν
μπορεί να συνεχίσει. Αλλά, πάλι, κάπου
τον έβλαψε και η δημοτικότητά του. Κυ-
κλοφορούσαν παλιά τεύχη, ανταλλάσσο-
νταν πολλά, γυρνούσαν από χέρι σε χέρι.
Το υπολόγισα και πρέπει να ήταν ένα
τεύχος κάθε πενήντα αναγνώστες! Όλοι
το διάβάζαν, ελάχιστοι το αγόραζαν. Εί-
χε αναπτυχθεί ένα πολύ μεγάλο παραε-
μπόριο γύρω απ' τον Μικρό Ήρωα. Όλα
αυτά μαζί οδήγησαν το περιοδικό στο
κλείσιμο.

ΕΙΣ Τ' ΑΧΝΑΡΙΑ ΤΗΣ «ΜΑΣΚΑΣ»

Η ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΜΑΓΓΑΝΑΡΗ

Λεπτός και είρων ποιητής, φανταζίστ στιχουργός, ευφυής και αθεράπευτος γυναικάς, δημοσιογράφος, αρχισυντάκτης δεκάδων περιοδικών και εφημερίδων, σοσιαλιστής, γλεντζές, θεατρικός συγγραφέας, λίγο απ' όλα—και το καλύτερό τους—ο Απόστολος Μαγγανάρης διακόνησε, για 60 περίπου χρόνια, τη νεοελληνική πραγματικότητα όσο λίγοι. Γεννημένος με την είσοδο του 20ού αιώνα δίκαια ονομάζεται «πατριάρχης» της ελληνικής παραφιλολογίας, μιας και ίδρυσε και διύθυσε τα περιοδικά «Μάσκα», «Ρομάντζο» «Οικογενειακός Θησαυρός» κ.ά. Σήμερα ο Απόστολος Μαγγανάρης δε βρίσκεται ανάμεσά μας, αλλά θεωρήσαμε ότι δεν θα μπορούσε να λείπει η άποψή του για τον Μικρό Ήρωα. Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα συνέντευξής του που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Ωλήν το 1982.

Μικρός Ήρωας ήταν περιοδικό, όπως ήταν το *Ελληνόπουλο* και άλλα, που απευθύνονταν σε ένα κοινό νεανικό. Το περιοδικό αυτό ήταν αποκλειστική δουλειά του Ανεμοδουρά. Εισ τ' αχνάρια της *Μάσκας*, βέβαια, γιατί είχε θητεία σαν συνεργάτης βασικός στη *Μάσκα*. Και

έχοντας σαν εφόδιο αυτό το γλωσσικό που επιμείναμε και επιβάλαμε την εποχή εκείνη, κάθησε και απευθύνθηκε και κείνος στα παιδιά με το ίδιο μέσο, τη γλώσσα τη δημοτική, την ομιλούμενη γλώσσα.

Ο ρόλος που παίζανε όλα αυτά τα περιοδικά, ακόμη και τα νεανικά... η κατάληξή τους ήταν να ωφεληθούν. Έμαθαν το Ρωμιο να διαβάζει, ο οποίος αγνοούσε ότι υπάρχει έντυπο, ότι πρέπει να το διαβάζει για να εκπολιτιστεί, να μορφωθεί. Και πήρε αυτά τα περιοδικά και καλλιεργήθηκε το πνεύμα του εν πάση περιπτώσει. Τώρα, αν έφτασε να διαβάζει καθαρή φιλολογία, είναι μια άλλη ιστορία.

Τα περιοδικά αυτά πλησίασανε όλο το κοινό και του δώσανε σωστή γραμματική, σωστή γλώσσα, σωστά θέματα, γιατί και η εγζυγλοπαιδική γνώση δεν είναι παρακατιανή, και νομίζω ότι το να είσαι ευπρόσιτος είναι μια προσφορά.

Όταν είναι έντεχνος ένας λόγος είναι καθαρός, είναι απόλυτος

και έχει και την αξία του. Δεν μπορώ κι εγώ να συμφωνήσω λιπόν μ' αυτούς που ονομάζουν τη δημιουργία αυτών των περιοδικών παραφιλολογία, είναι κι αυτή μια φιλολογία.

Ο *Μικρός Ήρωας* ήταν μια προσφορά οπωσδήποτε και μάλιστα πολύ ευαίσθητη, γιατί απευθυνόταν σε πολύ νεαράς ηλικίας παιδιά.

Η αντίδραση των λογίων και της επίσημης κριτικής στα περιοδικά αυτά δεν ήταν καλή. Και να σας πω, ακόμη και ιδεολογικά. Πολλές φορές έφτασε διαφημίσεις της *Μάσκας* να μην τις δημοσιεύει ο *Ριζοσπάστης* και η *Αυγή* λέγοντας ότι οι ήρωες, επειτα ονόματά τους τιμώνται, είναι αντίθετοι με τη σοσιαλιστική ιδεολογία. Κι αυτό γιατί τιμάται το πρόσωπο και όχι το σύνολο. Ούτε η κριτική, όπως σήμερα έρχεται και κάνει στροφή τερστια και αποκαλεί αυτή τη δουλειά ότι πραγματικά ήταν δημιουργική, εκείνη την εποχή δεν υπήρχε ανταπόκριση καμία.

Η στροφή στα κόμικς δικαιολογείται γιατί και η νεολαία αδιόφορησε για το διάβασμα, κουράστηκε να διαβάζει κι άρχισε να βλέπει τις εικόνες κι έτσι τη διευκόλυνε το πρόχειρο αυτό είδος.

Παρ' όλη τη στροφή της κριτικής δεν βλέπω στα ίχνη αυτών των περιοδικών να βγαίνει κανένας. Είναι απλώς μια δικαίωση μια προσπάθειας, μιας προσπάθειας που βρήκε τη δικαίωση με θάνατον όπως τα περισσότερα έργα.

ΕΜΕΙΝΑΝ ΜΕ ΤΗ ΛΑΜΨΗ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ;

ΤΟΥ ΜΑΝΩΛΗ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ

Η πρώτη φορά που φαντάχτηκα από το Παιδί-Φάντασμα ήταν στα δέκα τρία μου. Η καρδιά μου πήγαινε να σπάσει. Μύθος και πραγματικότητα, ταξίδευαν αξεδιάλυτα στους εφηβικούς μου πόθους.

Μια εικοσαετία αργότερα, ο φίλος μου με πληροφόρησε για την τύχη των μικρών ηρώων, εκεί που όλοι μας τους είχαμε ξεχάσει. Ο Γιώργος Θαλάσσης εθεάθη για τελευταία φορά σε μια διαδήλωση υπέρ της Ιρλανδίας και ο Σπίθας στη ζούγκλα της Αφρικής, τυραννιέται από βαθιά και αιώνια πείνα.

Όμως ο καλός μου ο φίλος για να μη με στενοχωρήσει μάλλον μου απέκρυψε την αλήθεια. Κάπου, άλλοτε, άκουσα ότι ο Γιώργος Θαλάσσης έγινε ανώτερος δημόσιος υπάλληλος, παντρεύτηκε την Κατερίνα κι ύστερα από 15 χρόνια γάμου τη χώρισε και ξαναπαντρεύτηκε. Το '58 πέρασε ένα διάστημα από την ΕΔΑ και το '80 από το ΠΑΣΟΚ. Αλλά εμένα σαν να πήρε τ' αυτό μου, από την εκφωνήτρια της τηλεόρασης, τ' όνομά του (Γιώργος Θαλάσσης) και το '85 το πήρε ξανά, σ' αυτούς που μπαϊνοβγαίνουν στα συμβούλια της Ευρώπης. Σαν κάτι να 'χε ακόμη από τον αέρα εκείνου του καιρού, βλέποντας για μια στιγμή την εικόνα του. Πέθανε πέρυσι, έφαξα στο νεκροταφείο του Ζωγράφου, όπου μου 'παν ότι έγινε η κηδεία του, αλλά δεν βρήκα τίποτε.

Η Κατερίνα αφοσιώθηκε στη φροντίδα των παιδιών.

Ο Σπίθας έχει ένα καφεενεδάκι-τρύπα, κάπου στο κέντρο. Πήγα μια μέρα από κεί, είδα έναν παχουλό ηλικιωμένο, αλλά μ' όλα τα κιλάκια του ιδιαίτερα ευκίνητο, κρατιόταν μια χαρά, με το ίδιο πάντα απορρημένο αλλά λίγο συγκαταβατικό πλέον ύφος, παχύ μουστάκι, τα μαλλιά του πυκνά και λίγο γκριζα, αυτός πρέπει να ήταν.

Πιο σίγουρα περιμένω τον κυρ Στέλιο, στο ANTI, να μας πει, τι γίναν τα παιδιά του. Αυτός θα ξέρει.

Όμως τι σημασία έχουν όλ' αυτά. Ο Μικρός Ήρωας παρατείνει το παραμύθι της ζωής μας, όταν το χρειαζόμαστε, γεμίζει μ' ευγένεια τη ψυχή μας, κρυμμένη στη ζάλη της νύχτας και στα γραφεία. Κατηφορίζουμε την όποια Πανεπιστημίου της Ελλάδας, πεινασμένες και λαβωμένες αρκούδες, χωρίς ανταπόκριση. Εδώ τελειώσαν τα έργα της αγάπης, παραφράζοντας τον ποιητή, που εν μέσω χιλιάδων τροχοφόρων ούτε ακούγεται· και το χειρότερο, οι στίχοι δεν μοσχοβολούν πιά. Τελειώσαν σωστά ή άδικα, πάντως τελειώσαν.

ΕΔΩ ΤΕΛΕΙΩΣΑΝ ΤΑ ΨΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ...

ΛΟΙΠΟΝ, ΤΙ ΗΤΑΝ Η ΠΑΡΑΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ,

ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ

ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ ΤΟΥ '44. ΑΘΗΝΑ. ΦΩΤ.: DMITRI KESSEL

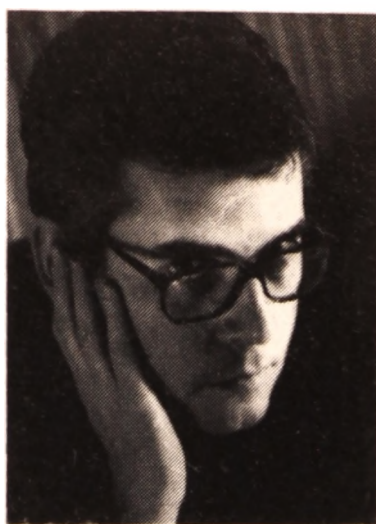
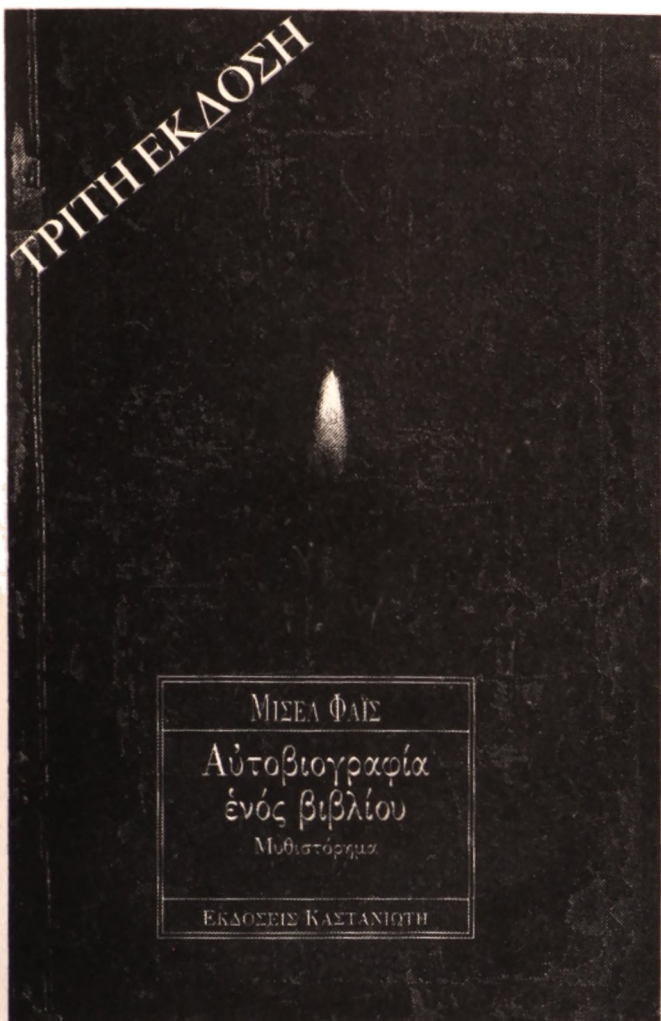
Μια τέτοια ερώτηση, πριν από όχι και τόσα πολλά χρόνια, θα προκαλούσε το γέλωτα ή το σκάνδαλο. Γιατί, ποιος θα τολμούσε, έστω και για μια στιγμή, να θεωρήσει στα σοβαρά τον κόσμο και την αισθητική αυτής της «εκπτώτικης» λογοτεχνίας; Ποιος θα είχε την αφέλεια να εκλάβει χωρίς περιφρόνηση, αυτές τις φηλλάδες για πιτσιρίκια, που κρέμονταν στα περιπτερα. Οι «αγνοί» δεξιοί ή οι «αγνοί» κοιμιουνιστές; Μωρέ, τελικώς, όλοι απαγορεύαν στα παιδιά τους –και εξίσου– να τις διαβάζουνε. Ωστόσο, ατίθασα Ελληνόπουλα, διαβάζανε με πάθος και «Χτυποζάρδι» και «Μικρό Ήρωα» και «Μάσκα» και τα λοιπά τα συναφή. Τεύχη άλλοτε αγορασμένα με ρέστα «έξυπνα και παιδικά» κατακρατημένα από τα ψώνια στον μπαζάλη (τότε οι γονείς μας μας στέλναν ακόμη για ψώνια), ή και τεύχη γλεμμένα από τον ψιλικατζή της γειτονιάς. Πραγματικοί λογοτεχνικοί θησαυροι, τοποθετημένοι στη μικρή βιβλιοθήκη, αποκτημένοι, δίπλα από τις μεταφράσεις και αποδόσεις των χειμένων του Ιουλίου Βέρν, του Έκτορος Μαλό, του Θεοβάλντεζ, του Καρόλου Ντίκενς και άλλων πολλών.

Έκτοτε τα εξής: Η διανοουμενίστικη σκλήρυνση, κάποιος σκεπτικισμός, και μια ψευδεπίγραφη ανάγκη πραγματικότητας γαγγραινοποίησαν όμως ποτέ δεν μπόρεσαν να αντικαταστήσουν τους μικρούς ήρωες. Κι αν οι πιτσιρίκοι είχαν δίκιο;

Και αν, λέω, εάν, οι πιτσιρίκοι είχαν δίκιο; Και αν αυτή η παραλογοτεχνία είναι το ίδιο πολύτιμη και σεβαστή όσο και η άλλη; Η Λογοτεχνία; Όσο μια τέχνη δηλαδή. Γιατί τι είναι η Λ(λ)ογοτεχνία; Θα έλεγα, αυθόρμητη έκφραση μιας ακαταστασίας του πνεύματος και της ψυχής, που ο συγγραφέας προσφέρει, ως τροφή σε έναν πεινασμένο. Στα πολύτιμα, συναθροισμένα σημεία της μπορείς, να εγγράψεις την ενισχυμένη ηχώ των δικών σου ονείρων.

Σήμερα, οι πιτσιρίκοι (και οι άλλοι), με άγρια επιθετικότητα καθυστερημένων πνευματικά καταφροννητών, επιμένουν πεισματωδώς να μη βλέπουν παρά μόνο μια στιγμιαία συναισθηματικότητα κειμένων της δεκάρας. Κι αν η ωριμότητά τους έχει για μια ακόμη φορά άδικο; Αν η παιδικότητα είχε –για πρώτη και τελευταία φορά– δίκιο;

ΤΡΙΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΜΙΣΕΛ ΦΑΪΣ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Το πρώτο μυθιστόρημα του Μισέλ Φάις,
Αυτοβιογραφία ενός βιβλίου,
μετά την ομόθυμη θετική κριτική υποδοχή,
μεταφράζεται στα γαλλικά (εκδ. Hatier)
και παρουσιάζεται σε θεατροποιημένη μορφή
από τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κομοτηνής
και Πάτρας
σε σκηνοθεσία Θ. Γκόννη,
μουσική Ν. Ξυδάκη
και σκηνικά Χ. Μποκόρου

«... Σε μια σύνθεση όπου γλώσσα και συνείδηση αλληλοτροφοδοτούνται αδιάκοπα, για να μας θυμίσουν ότι λογοτεχνία, πέρα από το εξομολογητήριο ή καθατήριο ψυχών, είναι πρωτίστως η φαντασία και οι κόποι του συγγραφέα στο εργαστήριό του».

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (*Ελευθεροτυπία*, 12/10/94)

«... Στα λόγια του νεκροθάφτη ακούω, πάνω απ' όλα, τον συγγραφέα να περιγράφει τη δουλειά του. Έτσι ακριβώς προτιμώ να διαβάζω τις φράσεις: "Το δύσκολο είναι το κάτω. Το κάτω να μπορέσεις να υποφέρεις. Θέλει τόλμη". Και συμφωνώ απόλυτα μαζί του».

ΤΖΕΝΗ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ («Αετοπούλιο», 16/11/94)

«... Μπορεί το "χαμένο κέντρο της μνήμης" να είναι η Κομοτηνή (όπως του Σεφέρη είναι η Ιωνία), το μυθιστόρημα όμως του Φάις μετακινείται, όσο προχωρά, όλο και πιο αποφασιστικά προς τη "χαμένη υγεία" ή τον "χαμένο ύπνο" του κύριου αφηγητή (και του συγγραφέα)...»

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ (*Εντευκτήριο*, τ. 28-29)

«Η *Αυτοβιογραφία ενός βιβλίου*, πρώτο αφηγηματικό έργο του Μισέλ Φάις, όπου τα στοιχεία αντικειμενικότητας και της έγνοιας γι' αυτήν, ηθελημένη προφανώς επιχείρηση σύνθεσης υλικών αλλά διόλου γι' αυτό αφυδατωμένων, αποδίδουν μια κατάσταση στην οποία οι όροι της μνήμης έχουν κρίσιμη σημασία».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ (*Αντί*, τ. 566)

«Το πιο ενδιαφέρον μυθιστόρημα του 1994, απ' όσα διάβασα, βρίσκω πως είναι η *Αυτοβιογραφία ενός βιβλίου*. Μολονότι πρώτο βιβλίο ενός νέου συγγραφέα, εντυπω-

σιάζει για την ωριμότητα του στοχασμού και την πολυτροπία της αφήγησης. Αυτοβιογραφία μιας πόλης, της Κομοτηνής, ή χρονικό της πορείας ενός προβληματικού νέου, είναι μια εξαιρετικά έντεχνη συνύφανση αντικειμενικών δεδομένων και εσωτερικών διεργασιών, που διαβάζεται με αδιάπτωτο ενδιαφέρον».

ΣΠΥΡΟΣ ΤΣΑΚΝΙΑΣ (*Το Βήμα*, 1/1/95)

«... Μια σειρά στοιχεία στο έργο του Φάις θυμίζουν έντονα τη μέθοδο των επάλληλων εκδοχών και —σε μεγάλο βαθμό— την ψυχosύνθεση του Προυστ. Ενώ όμως στην *Αναζήτηση*, από τον ύπνο (το βασικό μοτίβο της αρχής του βιβλίου), ξανοιγόμαστε όλο και περισσότερο προς την αναβίωση της εμπειρίας και την τελική "ανεύρεση" του βιωμένου χρόνου, στην *Αυτοβιογραφία* του Μ. Φάις η πορεία είναι αντίστροφη...»

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ (*Η Λέξη*, τ. 125)

«... Άνθρωπος της γραφής, ο Φάις επινοεί διαρκώς (έτσι μόνο υπάρχουν τα "πρόσωπα" στη λογοτεχνία) τρόπους ομιλίας και τρόπους γραφής: το προφορικό στοιχείο εναλλάσσεται με το γραπτό. Η ευρηματικότητα είναι εγγυημένη...»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΟΥΛΛΑΣ («Γκαίτε» Θεσ/νίκης, 21/3/95)

«... Είναι μεγάλη ανακούφιση ένα σημερινό βιβλίο σύγχρονου νέου Έλληνα συγγραφέα να αναλαμβάνει τη μικρή πλευρά, τη χαμηλή πλευρά της ύπαρξης, σ' έναν καιρό και σ' έναν τόπο που τόσο έχει ταλαιπωρηθεί από φαντασιώδη κατηγορήματα μεγαλείου...»

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ («Γκαίτε» Θεσ/νίκης, 21/3/95)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

ΟΙ ΚΥΝΗΓΟΙ

Αν ο Στέλιος Ανεμοδουράς εμπύχωσε τον χάρτινο θίασο και διέσχισε για 798 συνεχείς εβδομάδες (κοντά μια εικοσαετία τον φανταστικό κόσμο των εφήβων του '50, του '60, του '70) ωστόσο εκείνος που έδωσε τη μορφή στα πρόσωπα του θιάσου ήταν ο εικονογράφος Βύρων Απτόσογλου.

Χάρη στο πενάκι του Byron (και στα πλακάτα χρώματα της λιθογραφίας), οι μικροί αναγνώστες ζούσαν πολύ πιο έντονα τις περιπέτειες των συνομήλικων ηρώων, μετουσιώνοντας τις εναργείς (πλην αόρατες) περιγραφές σε ορατή πραγματικότητα.

Του ΑΡΗ ΜΑΛΑΝΔΡΑΚΗ

Σαράντα και πλέον χρόνους από την πανηγυρική εμφάνισή του και περισσότερους από είκοσι πέντε μετά τη «διατεταγμένη» αναστολή της έκδοσής του στα χρόνια της χούντας, ο *Μικρός Ήρωας* εξακολουθεί να... γαργαλάει τη μνήμη των αμετανόητων οπαδών του. Για τους αλλοτινούς πιτσιρικάδες της εικοσαετίας 1950-70 (που ήδη διάγουν τη γόνιμη περίοδο των «-άντα») οι περιπέτειες του Γιώργου Θαλάσση και της παρέας του αποτελούν ένα μυθικό τοπίο, στο οποίο οι συναρπαστικές περιγραφές, οι μαυροάσπρες εικονογραφήσεις και τα πολύχρωμα εξώφυλλα αλληλοσυμπληρώνονται κρατώντας γερά τα ερείσματά τους στις νοσταλγικές αναπολήσεις.

Από τα 798 τεύχη και τις 25.536 σελίδες της εκδοτικής αυτής εποποιίας, σήμερα δεν έχει μείνει παρά η επιλεκτική ανάμνηση κάποιων αγαπημένων περιπετειών (φυλαγμένων στο βάθος ενός συρταριού ή στα ράφια της βιβλιοθήκης) και, φυσικά, οι ανθεκτικές στο

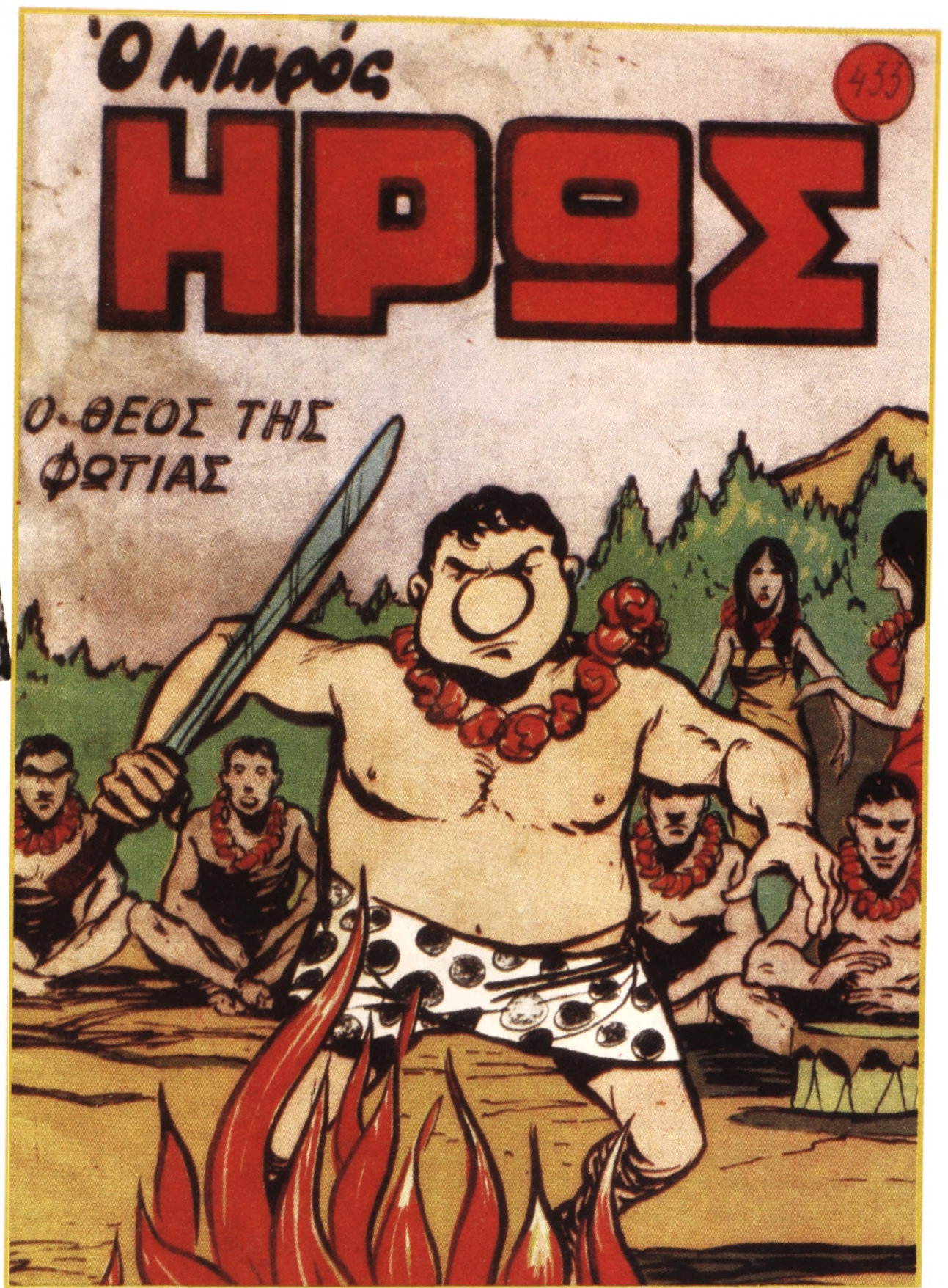
χρόνο μορφές του ανήλικου θιάσου, εικονογραφημένες από νάκι του **Βύρωνα Απτόσογλου**. Ο Byron, όπως υπέγραφε τα σκηνικά του, υπήρξε ο σχεδιαστής που συνδέθηκε περισσότερο από ονδήποτε άλλο με τις εκδόσεις του **Στέλιου Ανεμοδουρά**. Ξεκινώντας το 1950 με τον *Υπεράνθρωπο*, ο Απτόσογλου έμελλε να ζιωθεί δύο χρόνια αργότερα μέσα από τις σελίδες του *Μικρού Ήρωα*. Ο συγγραφέας και εκδότης της σειράς θυμάται τον «... άβγαλτο σκιτσογράφο με τον οποίο χάρισαν από τη «σάρκα και οστά» στους χάρτινους πρωταγωνιστές, στους στες, αλλά και στους κομπάρσους του περιοδικού: «... Το '55 πρωτογνώρισα τον Απτόσογλου ήταν ακόμα ένας μαθητευόμενος χωρίς μεγάλη πείρα στις ειδικές ανάγκες μιας τέτοιας εικονογραφίας. Το να σκιστάρεις κάποιον που δίνει μια γροθιά, πέφτει καρτότσα ενός φορτηγού την ώρα που κινείται, ή εφαρμόζει ένα «ροπλανικό» κόλπο του ζίου-ζίτσου είναι κάτι που απαιτεί εξάσκηση και «λυμένο» χέρι. Έτσι, διαλέξαμε μαζί κάποιες

ΤΗΣ ΧΑΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Αριστερά: Εικονογράφηση των πρώτων τευχών στα οποία οι ήρωες εικονογραφούνται σε πολύ πιο παιδική ηλικία απ' ό,τι στα μεταγενέστερα τεύχη.

Πολύ γρήγορα, ωστόσο, η πρωταγωνιστική τριάδα υπέστη ριζικό ηλικιακό... Λίφτινγκ, πλησιάζοντας τον μέσο όρο των περισσότερων αναγνωστών, στο μεταίχμιο της παιδικής με την εφηβική ηλικία. Μάλιστα, συχνά, ο Απόλλογλου ζωγράφιζε την Κατερίνα με το κορμί δελκτικοτάτης δεσποινίδος!

σποιες εικόνες από ξένα έντυπα και, πάνω σ' αυτές, ο Απόλλογλου προσαρμοσε το ταλέντο του και κατάφερε να αποδώσει με φυσικότητα τις σκηνές δράσης».

Στις εκατοντάδες εικόνες που διακόσμησαν τις εσωτερικές σελίδες ή γίνονταν ο τετράχρωμος «κράχτης» της κάθε περιπέτειας από την περίοπτη θέση του εξωφύλλου, ο Απόλλογλου έβαλε τα ανεξίτηλα σημάδια της προσωπικής του γραφής. Με σκίτσα που η γραμμή τους είχε τη σκληράδα των εικογραφήσεων στις αντίστοιχες εκδόσεις των «παλπ» και με μια αμεσότητα που ξεπερνούσε τις όποιες σχεδιαστικές ατέλειες. Η... πλουσιοπάροχη παράσταση του μεσαιώνου δισέλιδου και οι 6 συνοδευτικές εικόνες στις ενδιάμεσες σελίδες λειτουργούσαν ως σκηνές από το έργο που επρόκειτο να ξεδιπλωθεί στα μάτια των ανυπόμονων αναγνωστών. Χάρη στο πενά-

κι του Bygon, οι μικροί αναγνώστες ζούσαν πολύ πιο έντονα τις περιπέτειες των συνομήλικων ηρώων, μετουσιώνοντας τις εναργείς (πλην αόρατες) περιγραφές σε ορατή πραγματικότητα. Κάτι που επιβεβαιώνεται πριν και πάνω απ' όλα από την ίδια την εμφάνιση της πρωταγωνιστικής τριάδας.

Ο Γιώργος Θαλάσσης, η αγαπημένη του Κατερίνα και ο αμίμητος Νίκος Κατσάνικος ή Σπίθας έγιναν πολύ πιο κοντινοί στη ματιά και στη φαντασία των μικρών θαυμαστών τους χάρη στα πορτραίτα του Απόλλογλου. Την τελική μορφή τους, όμως, πήραν σύμφωνα με τις υποδείξεις του συγγραφέα: «Το θέμα ήταν ότι τα τρία παιδιά έπρεπε να έχουν μια ταυτότητα», λέει ο Στέλιος Ανεμοδουράς. «Μια ελληνικότητα που μπορεί να ξεκινά από το ξανθό ή το ανοιχτό καστανό και να φθάνει μέχρι το μαύρο. Στην ασπρόμαυρη εκτύπω-

ΟΙ ΚΥΝΗΓΟΙ ΤΗΣ ΧΑΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

ση του περιοδικού, όμως, δεν είχαμε αυτή την πολυτέλεια, ούτε καν με το ράστερ δεν μπορούσαμε να παίξουμε για να έχουμε τέτοιες αποχρώσεις. κι έτσι μας προέκυψαν μελαχρινοί πρωταγωνιστές!».

Στο εξής, οι παρέες των μικρών στις γειτονιές θα απένειμαν τον τίτλο του «παιδιού-φαντάσματος» στον αδιαφιλονίκητο αρχηγό τους, θα βάφτιζαν «Κατερίνες» όλες τις όμορφες μελαχρινούλες, ενώ οι αδικημένοι χοντρούληδες θα έβρισκαν έναν απροσδόκητο σύμμαχο στο πρόσωπο και στο σουλούπι του αδηφάγου Σπίθα. Όσο για τους... «ξανθομπάμπουρες» από το μικρόκοσμο των αναγνωστών, αυτοί αντιπροσωπεύονταν επάξια από κάποια συμπληρωματικά πρόσωπα του χάρτινου θιάσου που... ξέφευγαν από τη μεσογει-ακή μελανίνη και είχαν ανοιχτά χρώματα και ξανθά μαλλιά. Ήταν το Ζουζούνι (με όπλο του το φυσοκάλαμο), ο Πιτσιρίκος (με γνώσεις ζίου-ζίτσου και καράτε), η Σουσουράδα, η Κύπρος, ο Σαΐτας (επονομαζόμενος και «μικρός υπεράνθρωπος») και η Μιμόζα.

Η πρωταγωνιστική τριάδα υπέστη κάποιες ριζικές μεταβολές με την πάροδο του χρόνου, επιδιώκοντας ακόμα μεγαλύτερη ταύτιση με την ηλικία του αναγνωστικού κοινού. Έτσι, ενώ στα πρώτα τεύχη, το «Παιδί φάντασμα» ήταν πραγματικά παιδί και η Κατερίνα ένα ακόμα μικρότερο κοριτσάκι, λίγο αργότερα μεγαλώνουν δραστικά σε μπόι και ηλικία πλησιάζοντας περισσότερο τον μέσο όρο των περισσότερων αναγνωστών, στο μεταίχμιο της παιδικής με την εφηβική ηλικία. Ο Βύρων Απτόσογλου, μάλιστα, σκισσάριζε πολλές φορές την Κατερίνα με το κορμί μιας θελκτικής δεσποινίδας! Κάτι που δημιου-

γούσε ενστάσεις από την πλευρά του συγγραφέα: «Θυμάμαι ότι κινήθηκε να ανεβάσει το φουστάνι της Κατερίνας αρκετά πάνω απ' γόνατο», λέει γελώντας ο Στέλιος Ανεμοδουράς. «Κι εγώ, τότε, αν

λάμβανα το ρόλο του λογοκρι-επιμένοντας να σκεπάσει λι-τα... επίμαχα σημεία!».

Εκτός από τους μικρούς πρω-γωνιστές, ο Μικρός Ήρωας περι-λαβε στις τόσες και τόσες πε-πέτειές του τους πιο σκοτεινο-αντιπάλους. Με επικεφαλής τι-τρομερό Σεϊτάν Αλαμάν (πι-συμπρωταγωνίστησε από το τε-χος Νο 17 μέχρι το Νο 33 κ-επανεμφανίστηκε ως «Νέος Σε-τάν» από το Νο 365 μέχρι το Ν-371), η παρέλαση των «κακών-περιέχει τους φοβερότερους ει-προσώπους των δυνάμεων το-Άξονα. Η προγενέστερη θητεί-του Στέλιου Ανεμοδουρά ως μι-ταφραστής και συγγραφέας-αστυνομικών διηγημάτων σι-περιοδικό Μάσκα διαμόρφω-την εικόνα πολλών απ' αυτοί-τους αμελικτους αντιπάλους. (Σεϊτάν Αλαμάν, για παράδει-μα, έλκει τη στολή και τη γενικ-τερη εμφάνισή του από τον Τόν-Κουίν (τον επονομαζόμενο κα-«Νυχτερίδα»), τις περιπέτει-του οποίου μετέφραζε ή δι-σκεύαζε στα ελληνικά ο συγγρα-φέας του Μικρού Ήρωα. Η πινο-κοθήκη των θανάσιμων αντιπώ-λων περιλαμβάνει ακόμα πο-

τρέτα όπως εκείνα του μονόφθαλμου «Κόρακα», του σημαδεμένο «Τζαναβάρ», του απάνθρωπου «Γολιάθ», του αόρατου Κινέζο «Τοιν-Τοιν», του λιλιπούτειου «Πράκτορα-Νάνου», του θανάσιμ-γοητευτικού «Ωραίου Πράκτορα», της μονίμως δακρυσμένης «Μο-ριλένας» (γνωστής και ως «θλιμμένης κατασκόπου»), του... γοτθι-κού «Πράκτορα Ντράκουλα» και αναρίθμητων άλλων. Αντιπάλω

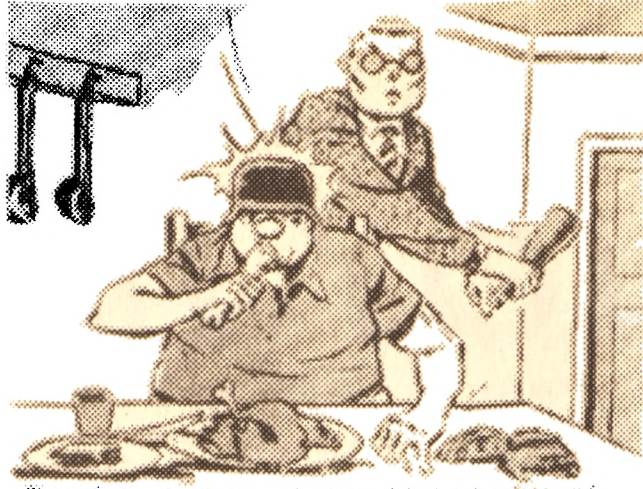

ΟΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΑ ΑΠΤΟΣΟΓΛΟΥ ΕΠΑΙΖΑΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΑΝ ΤΟ ΟΠΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ..

Οι παλαμάδες των παιδιών θαλάσσης έμπνευσαν!

Το γινώσκω, διαβάζω και είχατε με όλη την καρδιά μου!

Παραδοσιακό φαγητό των Ελλήνων (Γραμμή)

ΣΕ ΚΑΠΟΙΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΞΕΝΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΕΥΑΝ ΩΣ ΠΡΟΤΥΠΑ, Ο ΑΠΤΟΣΟΓΛΟΥ ΠΡΟΣΑΡΜΟΖΕ ΤΟ ΤΑΛΕΝΤΟ ΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΦΕΡΕ ΝΑ ΑΠΟΔΩΣΕΙ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟΤΗΤΑ ΤΙΣ ΣΚΗΝΕΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ.

σκιτσαρισμένων με πλεονάζοντα αποθέματα φαντασίας από πλευράς του Byron.

Στις ατέλειωτες συγκρούσεις του Γιώργου Θαλάσση και της παρέας του με τους αρχικατασκόπους των 5 ηπείρων, οι εικονογραφήσεις έπαιζαν σημαντικό ρόλο, εκτοξεύοντας κάθε εβδομάδα τους αναγνώστες από τα όρια της γειτονιάς στα πιο εξωτικά και αχαρτογράφητα σημεία του πλανήτη. Κάτι που δημιουργούσε την ανάγκη σε συγγραφέα και σκιτσογράφο να προσθέτουν στις εικόνες κά-

ποια στοιχεία αληθοφάνειας. «Συχνά ανατρέχαμε σε λεξικά και εγκυκλοπαίδειες», θυμάται ο Στέλιος Ανεμοδουράς. «Αν αναφερόμαστε, για παράδειγμα, στη διάβαση ενός πλωτού ποταμού έπρεπε να σιγουρευτούμε ότι σ' αυτή τη χώρα ή σε εκείνη τη γεωγραφική παράλληλο υπάρχει ένα τέτοιο ποτάμι και να το αναφέρουμε με το πραγματικό του όνομα. Το ίδιο συνέβαινε και με το ονοματολόγιο των δρόμων του Βερολίνου, του Λονδίνου ή της Νέας Υόρκης. Οι διάφορες "strasse" και οι "avenue" στις οποίες περπάτησε ο "Μικρός Ήρωας" έπρεπε να σημειώνονται στους αντίστοιχους χάρτες των ξένων πόλεων».

Ο χώρος, όμως, όπου η αληθοφάνεια ήταν προφανής και δεν χρειαζόταν εγκυκλοπαιδικές επιβεβαιώσεις, ήταν η ίδια η Αθήνα! Η πρωτεύουσα στα χρόνια της κατοχής διέφερε ελάχιστα από το οικιστικό μοντέλο της πρώτης μεταπολεμικής δεκαετίας. Οι μονοκατοικίες με τις δενδροφυτεμένες αυλές, οι συνοικιακοί χωματόδρομοι και οι κεντρικές λεωφόροι που πλαισίωναν την καθημερινή ζωή στα χρόνια του '50, γίνονταν το αντίστοιχο νεκρό στις αντιστασιακές συγκρούσεις των υποδούλων στην περίοδο της γερμανοϊταλικής κατοχής. Τεύχη όπως το Νο 1 (Ελεύθερος Σκλάβος), Νο 96 (Το αίνιγμα του γαλάζιου σπιτιού), Νο 105 (Το λυσίχενιο παιδί), Νο 207 (Παραδοθείτε σκλάβοι), Νο 751 (Σε

γνωρίζω από την όψη) κ.λπ., απαθανάτισαν στα εξώφυλλα και στις εικονογραφήσεις των εσωτερικών σελίδων μια Αθήνα γνώριμη και οικεία στα μάτια των μικρών αναγνωστών. Μια πόλη που η ανθρωπομετρική –ακόμα– κλίμακά της έκανε πιστευτά πολλά από τα θαυμαστά κατορθώματα των πρωταγωνιστών. Ήταν πολύ πιο εύκολο, για παράδειγμα, να πηδήξει το «Παιδί Φάντασμα» από την ταράτσα μιας μονοκατοικίας στο κεφάλι του ανύποπτου γερμανού φρουρού, παρά από το (εξοντωτικό) ύψος μιας εξαώροφης σημερινής πολυκατοικίας!

Ο Βύρων Απτόσογλου φιλοτέχνησε τα περισσότερα από τα 798 τεύχη του Μικρού Ήρωα και με το στυλ του σφράγισε το οπτικό περιεχόμενο της σειράς. Εκτός από αυτόν, δύο ακόμα σκιτσογράφοι έκαναν ένα σύντομο πέρασμα από τις σελίδες. Ήταν ο Θέμος Ανδρεόπουλος, παλιός εικονογράφος περιοδικών όπως το Ελληνόπουλο και Θησαυρός των παιδιών και εκδότης του πρώτου αμιγώς ελληνικού περιοδικού κόμιξ, του Ταμ-Ταμ, που φιλοτέχνησε τα εξώφυλλα και τις εσωτερικές σελίδες των τευχών Νο 263 - Νο 278. Κι ακόμα, ο στυλίστας Δημήτρης Αντωνόπουλος που ανέλαβε μαζί με τον Βύρωνα Απτόσογλου τη μεταφορά της ιστορίας σε μορφή κόμιξ. Απόπειρα που απέτυχε εκδοτικά, όπως ομολογεί και ο Στέλιος Ανεμοδουράς, αφού στους νεότερους τηλεοπτικούς χρόνους με την παντοδυναμία των εισαγόμενων εικόνων οι περισσότερες εγχώριες προσπάθειες έμοιαζαν εκ των προτέρων καταδικασμένες.

Έτσι, ο Μικρός Ήρωας παρέμεινε για πάντα δέσμιος και υπερασπιστής ταυτόχρονα μιας εποχής, στην οποία η παντοδυναμία των γοητευτικών κειμένων μετέτρεπε τους αναγνώστες σε κυνηγούς των... ακριβοθώρητων εικόνων!

Ο ΧΩΡΟΣ ΑΥΤΟΥ-ΤΟΥ-ΠΑΡΑΚΑΤΣ

Του ΗΛΙΑ ΚΑΝΕΛΛΗ

...Κι ένα πλήθος από τέτοιες «τιποτένιες σπουδαιότητες» θα σφραγίζουν σίγουρα την καθημερινή ύπαρξη των ανθρώπων, πέρα από όποια και όσα «μεγάλα» λαμβάνουν χώρα γύρω τους.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ: *Συνηγορία της παραλογοτεχνίας*

Στη χορεία των επαϊόντων περί τα λογοτεχνικά δεν θα ακούσεις ποτέ (ή σχεδόν ποτέ) να συζητούν σοβαρά για κείμενα με τα οποία ουδέποτε ασχολήθηκε σοβαρά η θεωρία και η κριτική. Αντίθετα, οι συζητήσεις δίνουν και παίρνουν περί του «υψηλού», περί συγγραφέων καταχωρισμένων στο πάνθεον της υψηλής λογοτεχνίας, περί περιπτώσεων με τις οποίες απασχολήθηκε η θεωρία, που έδωσαν βάσεις στη σκέψη, στην τέχνη, στην πολιτική να πατήσουν και βοήθησαν όσους επιτηδεύονται σ' αυτούς τους τομείς του υψηλού να «προχωρήσουν την τέχνη τους προς-τα-μπρος».

Εκτός του υψηλού, θαρρείς μια απόλυτη αδιαφορία. Λες και οι καθημερινές πλευρές της ζωής, το πώς ανασαίνουμε, το πώς βαδίζουμε, πώς εργαζόμαστε, πώς τρώμε, πού κινούμαστε, ποιους συναναστρεφόμαστε, πώς βγάζουμε χρήματα, πώς ψωνίζουμε στο σουπερμάρκετ, πώς κερδίζουμε την καθημερινή μας αξιοπρέπεια αποτελούν μια λίγο ως πολύ μηχανιστική παράμετρο, σύμφυτη με τα ανθρώπινα, η οποία το πολύ πολύ να ενδιαφέρει την πολιτική – και αυτή μόνο ως τεχνική κατάκτησης της επιδοκιμασίας εκ μέρους του «πόπολου». Για την καθημερινότητα αυτή, στο κάτω κάτω, έχουν επινοηθεί άλλες αφ' υψηλού παράμετροι, για να τη σκοπεύσουν και να την αποδώσουν: λόγου χάριν, κάποιες επιστήμες όπως η νομική ή η κοινωνιολογία ή η ψυχανάλυση, χρήσιμες να σκοπεύουν τη χθαμαλότητα των ανθρώπινων, να βρίσκουν τους κανόνες της συνύπαρξης και τους μηχανισμούς που προκαλούν την κατάλυσή της είτε το πλαίσιο επιτήρησης ή τιμωρίας της παρέγκλισης είτε... είτε.

Λες και η καθημερινότητα, εκτός από ένα αυθύπαρκτο δεδομένο στη ζωή των ανθρώπων, είναι η τροφοδότρια χοάνη των τεχνών και των επιστημών του υψηλού, που θα την ανατάμουν και θα την ερμηνεύσουν, θα την ανασυνθέσουν εντέλει σε τόνους υψηλούς. Από το ίδιο αυτό κίνητρο προέρχεται η τραγωδία αλλά και το νέο μυθιστόρημα, από το ίδιο κίνητρο αφορμάται ο Ταρκόφσκι αλλά

και ο Γκοντάρ, ο Ντοστογιέφσκι αλλά και ο Φλωμπέρ...

Θα πείτε, τι παραπάνω θα μπορούσε να προσδοκά σε τούτη ζωή ο άνθρωπος παρεκτός το μετασχηματισμό των ανθρωπίνων υποθέσεων σε μια σύνθεση που ξεπερνά την πεπερασμένη τους διάσταση;

Ασφαλώς, τίποτα παραπάνω (εκτός αν είναι θρήσκος και τελελογικώς ορθός, οπότε θα προσδοκά τη σωτηρία της ψυχής του). Το ζήτημα, όμως, δεν βρίσκεται σ' αυτό το παραπάνω. Το ζήτημα τίθεται εδώ. Στο παρακάτω. Στις «χαμηλές συχνότητες» της σκληρής πραγματικότητας, εκεί που συνήθως αμέτοχοι παρεπιδημοι πολλοί – οι περισσότεροι, τελοσπάντων...

Λοιπόν, τι συμβαίνει με όσους ζουν και ζυμώνονται, με όσο χτυπιούνται και χτικιάζουν σ' αυτό-το-παρακάτω – όταν, μάλιστα, δεν διαθέτουν τη μανική ιδιοσυγκρασία που θα τους λυτρώσει μσα από την πυράκτωσή τους ή όταν δεν διαθέτουν την ιώβεια υπομονή να ανασυνθέσουν σε κομψά και ραφιναρισμένα τεχνήματα την πλήξη τους; Δεν έχει οδό γι' αυτούς; Καταδικασμένοι στην ανωνυμία, στο άρρητο;

Φυσικά και όχι. Αλίμονο αν δεν υπήρχαν οι ευγενείς δικλείδες για όλον αυτό τον κόσμο. Αλίμονο αν δεν υπήρχε τρόπος να γίνει κατά συνθήκην καθημερινότητα ανεκτή, πολλές φορές ευχάριστη και, αρκετά συχνά, ελκυστική για να τη ζεις – χωρίς να έχει καταλυθεί αυτή η σοβαρή δυνατότητα να κερδίζεις την αξιοπρέπειά σου με το σπαθί σου.

Στο χώρο της λογοτεχνίας, συνήθως λογοτέχνης λογίζεται όχι αναγκαστικά όποιος γράφει: προϋπόθεση είναι και να δημοσιεύει αυτά που γράφει. Υπάρχουν δύο παράλληλες «αγορές», που πολλές φορές η μία τέμνεται με την άλλη. Η μία είναι η αγορά των μπεστ σέλερ και μετριέται με νούμερα, με χιλιάδες αντίτυπα, με συμβόλαια αποκλειστικά ή μη προς συγκεκριμένους εκδοτικούς οίκους, με κατάκτηση των δημοσίων σχέσεων και των πολλές φορές άσχετων δημοσιευμάτων στα έντυπα, που όλα προσεπικυρώνουν την εικόνα του συγγραφέα. Η άλλη αγορά είναι πιο κλειστή και αφορά τους ειδικούς – και «ειδικούς»: το λογοτεχνικό σινάφι, όσους συζητούν περί μόρφης, όσους διαβάζουν με πάθος και κερδίζουν πραγματικά με τον ιδρώτα τους, σιγά σιγά, το κριτήριο του επαρκούς αναγνώστη· κι ακόμα τους κριτικούς, τα έγκυρα περιοδικά, τα σαλόνια των λογίων και τους καφενέδες-στέκια...

Στις μέρες μας, ελάχιστες είναι οι δυνατότητες να κερδίσει κανείς το εύσημο του λογοτέχνη αν δεν κινείται στο πλαίσιο που περιγράψαμε, αν δεν υπάρχει σε κάποια από τις συντεταγμένες της αγοράς (ίσως, στο άμεσο μέλλον, αυτή να διευρυνθεί και να αφορά και τα CD-ROM...).

Οι υπόλοιποι που ασχολούνται επαγγελματικά με κάποια έντεχνη μορφή γραψίματος (αν δεν γράφουν απλώς, δηλαδή, στερεότυπα συμβόλαια, δικόγραφα ή αν δεν συντάσσουν σλόγκαν και μικρά κείμενα που να εξυπηρετούν τα σλόγκαν...) είναι καταχωρισμένοι είτε στη χορεία των δημοσιογράφων (και είναι πολλοί και ποικίλων τάσεων) είτε των κειμενογράφων για τα πολλά και ποικίλα απ' όσα παράγονται στο χώρο του οπτικοακουστικού: από ταινίες μέχρι σήριαλ, από φτηνές νουβέλες (αστυνομικές, μυστηρίου, «επιστημονικής» φαντασίας – γιατί η επιστημονική φαντασία συγκαταλέγεται στη μεγάλη λογοτεχνία) μέχρι κόμικς... Στο χώρο της «θεσμισμένης» (ας την πούμε έτσι) λογοτεχνίας, όλοι αυτοί θεωρούνται ότι παράγουν κάτι ταπεινό, πιο ευτελές, κάτι που δεν διεκδικεί σχεδόν τίποτα από τις δάφνες που επιζητούν οι υψηλές λογοτεχνικές συνθέσεις. Μολονότι περισσότερο διαβασμένα αυτά τα κείμενα από τα κατά τεκμήριον κείμενα υψηλών προδιαγραφών, είτε εκείθεν είτε από δω, στο χώρο αυτού-του-παρακάτω, όλοι έχουμε πια συνηθίσει τον όρο παραλογοτεχνία. Μάλιστα, συνήθως, όταν εκφέρουμε τούτο τον όρο, θεωρούμε ότι συνεπάγεται:

- Την εύκολη σύλληψη της ιδέας και της πλοκής.
- Την αφηγηματική διεκπεραίωση διαμέσου των συμβάσεων και των κλισέ.
- Την παντελή αδιαφορία για τη μορφή.
- Την υποκατάσταση του δράματος από μια δράση διαμέσου των κοινών τόπων.
- Την καταχώριση όλης αυτής της παραγωγής στο χώρο των μαζικών μέσων και της κουλτούρας τους.

Αλλά, μήπως, δεν είναι έτσι; Βεβαίως και είναι. Όμως, παράλληλα, όπως από τη μία έκφραση στην άλλη υπάρχουν διαφορές, βεβαίως και μέσα σ' αυτό το χώρο υπάρχουν σοβαρές διαφορές, αποχρώσεις, διακυμάνσεις... Και κάτι πολύ σημαντικό. Οπωσδήποτε, σε αρκετές περιπτώσεις, σε τέτοιου είδους γραφές ενεδρεύει η απόλαυση. Άλλου είδους απόλαυση, φυσικά, από αυτή που χαρίζει η υψηλή λογοτεχνία. Αλλά πάντως απόλαυση.

Όλα θα ξανάρθουν, το ξέρω. Και θα 'μαι εκεί, στην πόρτα του κήπου μου, ένα δειλό, διστακτικό παιδί, χαμογελώντας στο Γιώργο και στο Σπίθα, κρατώντας για σένα, Κατερίνα, ένα μεγάλο μυρωδάτο τριαντάφυλλο.

ΑΛΕΞΗΣ ΦΩΚΑΣ

Την ανατολή της δεκαετίας του '50, η Ελλάδα, δεν ήταν δα και ο παράδεισος των μαζικών μέσων και της κουλτούρας τους. Η χώρα έβγαινε από τη σοβαρότερη εθνική περιπέτεια των νεότερων χρόνων και τα έντυπα ήταν λιγοστά. Η αγορά, ωστόσο, επέβαλλε κάποιες απαιτήσεις και τα πρώτα περιοδικά αναγνώσματα είχαν αρχίσει να κάνουν την εμφάνισή τους. Ήδη, είχαν αρχίσει να τυπώνονται, εικονογραφημένα, με τη διάταξη και το ντεκουπάζ των κόμικς, σημαντικά λογοτεχνικά κείμενα στα Κλασσικά εικονογραφημένα των εκδόσεων Πεχλιβανίδη, πολύχρωμα, με τις τεχνικές της τυπογραφίας εκείνης της εποχής. Άρχισαν να πωλούνται, ωστόσο το κοινό δεν ήταν ακόμη εθισμένο στην κουλτούρα της αφήγησης με εικόνες. Υπήρχε μεγάλος ζωτικός χώρος για γραπτό κείμενο. Οι εφημερίδες της εποχής τύπωναν «σεντόνια» χωρίς φόβο, οι πιο δημοφιλείς στήλες των εφημερίδων ήταν οι σελίδες των αναγνωσμάτων, τα χρονογραφήματα είχαν πλήθος πιστούς αναγνώστες... Στο χώρο των παιδικών εκδόσεων, σύντομα, εμφανίστηκαν μικρού σχήματος περιοδικές εκδόσεις, με αστυνομική πλοκή που για να διεκδικήσουν το φτωχό βαλάντιο των αναγνωστών εκόμπαζαν την αμερικανική τους καταγωγή: ήρωες, κοινωνικό πλαίσιο, μυθολογίες, συγγραφείς εφέροντο ως Αμερικανοί. Στην καλύτερη περίπτωση, επρόκειτο για αυτοτελείς περιπέτειες, κατά μίμηση των αμερικανικών pulp-fiction (φτηνών μυθιστορημάτων, αστυνομικών, περιπετειωδών, και λίγο αισθηματικών, όσο το επέτρεπε ο πουριτανισμός της εποχής). Η Μάσκα του Μαγγανάρη, το Μυστήριο αργότερα του εκδοτικού οργανισμού Θεοφανίδη ήταν οι ελληνικές εκδοχές του pulp-fiction. Συνήθως, περιείχαν ιστορίες μεταφρασμένες από τα αμερικανικά πρότυπα, παραποιημένες ωστόσο για να «πιάνουν» την ψυχοσύνθεση και τα βιώματα του έλληνα αναγνώστη. Στην πορεία, τα αμερικανικά πρωτότυπα δάνειζαν μόνο το κλισέ της ιστορίας. Την ανάπτυξή της ανελάμβαναν εξολοκλήρου έλληνες συγγραφείς. Υπογράφοντας, βεβαίως, με τα αμερικανικά, εξωτικά ονόματά τους. Ήταν η άλλη πλευρά του σχεδίου Μάρσαλ.

ΤΑΓΚΟΡ,
ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ,
ΜΠΟΥΡΛΟ-
ΤΙΕΡΗΣ: Η
ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ
'50 ΞΕΚΙΝΑ ΚΑΙ
Ο ΕΞΩΤΙΣΜΟΣ,
Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ,
Η ΑΓΩΝΙΑ
ΔΙΕΚΔΙΚΟΥΝ
ΤΗΝ
ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ
ΝΕΑΡΩΝ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ,
ΣΕ ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ
ΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ
«ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ
ΛΑΟΥ» ΤΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΕΙΝΑΙ
ΕΙΔΟΣ
ΔΥΣΠΡΟΣΙΤΟ.

ΚΑΛ, ΤΖΟΕ
ΝΤΙΚ,
ΥΠΕΡΑΝΘΡΩ-
ΠΟΣ: ΟΙ
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ
PULP FICTION
ΜΕΤΑΦΕΡΟΝΤΑΙ
ΣΤΑ ΚΑΘ'
ΗΜΑΣ. ΔΙΟΤΙ
ΕΔΩ ΕΙΝΑΙ
ΒΑΛΚΑΝΙΑ!

Τέτοια αναγνώσματα, φυσικό, συκοφαντήθηκαν. Για την αγνή ελληνική κοινωνία, οι Αμερικανοί ήταν ή ιμπεριαλιστές ή γκάνγκστερς – εξαρτάται από ποια σκοπιά τους έβλεπες. Τα αναγνώσματα αυτού του τύπου για την κοινωνική ευκοσμία έγιναν συνώνυμα μίμησης ξένων αμοραλιστικών προτύπων, υπεύθυνα για φαινόμενα εγκληματικότητας, φτηνά αποπροσανατολιστικά υποπροϊόντα.

Οι μαθητές που τα διάβαζαν τρώγαν σφαλιάρες σύννεφο από πατεράδες και δασκάλους – η διαδρομή από τον Μυριβήλη στο χυλό της μαζικής κουλτούρας της εποχής ήταν δύσβατη και κακοτράχαλη.

Από τη μαγιά αυτών των περιοδικών ξεπήδησαν και άλλα περιοδικά. Πιο «παιδικά» και πιο «περιπετειώδη». Πολλά απ' αυτά διεκδικούσαν τον εξωτισμό, γι' αυτό και όσοι τα έγραφαν τοποθετούσαν την πλοκή σε κόσμους φαντασίας που ζητούσαν την προσεπικύρωση στη γεωγραφία: οι ζούγκλες, το Ουέστ, οι δρόμοι του Σικάγο, οι εξωτικές Ινδίες, οι αγριεμένες θάλασσες που διέσχιζαν Σαρακηνοί πειρατές... Άλλοτε πάλι, το διάστημα – αφού, ήδη, στην Αμερική κυκλοφορούσαν και ήταν πολύ δημοφιλή τα κόμικς περιπέτειας, σε φτηνές λαϊκές εκδόσεις, με συναφή θέματα (μάλιστα, πολλά από αυτά τα κόμικς δάνεισαν και τους ήρωες και τις μορφές τους που κόσμησαν τα τυπωμένα με πλακάτα χρώματα της λιθογραφίας εξώφυλλα, εικονογραφημένα από τους έλληνες εικονογράφους της εποχής)... Αράδα οι τίτλοι τέτοιων φυλλαδίων, χωρίς χρονολογική σειρά: *Τζόε Ντικ, Μικρός Ταρζάν, Γκαούρ Ταρζάν, Υπεράνθρωπος, Ταγκόρ, Πλανητάνθρωπος, Ο Μικρός Ζορρό, Κεραυνός, Διαμάντι, Λάσσο, Καλ, Δεκατρία, Τζων Γκρηκ, Ο αετός των γηπέδων...*

Φυλλάδια δεκαέξι ή τριάντα δύο σελίδων, από φτηνό δημοσιογραφικό χαρτί, τυπωμένα με εφταράκια γράμματα της λιντυπίας σε επίπεδα τυπογραφεία, με χρωματιστά εξώφυλλα τυπωμένα τέσσερα τέσσερα μαζί για οικονομία, γεμίζουν με χρώματα τις προσόψεις των περιπτέρων και φουντώνουν την παιδική φαντασία... Ο χώρος αυτού-του-παρακάτω διαβάζει πεποιημένες πλοκές και τις αισθάνεται δικές του. Χωνεύεται στους μύθους. Για μικρό μέρος αυτού του κοινού, οι φτηνοί τούτοι μύθοι θα γίνουν εφελήριο να αναζητηθούν άλλα, σημαντικότερα αναγνώσματα.

Για όλους, όμως, έμειναν ορόσημα όχι απλής νοσταλγίας.

Το 1952 κυκλοφόρησε το πρώτο τεύχος του *Μικρού Ήρω*. Συγγραφέας: Θάνος Αστρίτης (Στέλιος Ανεμοδουράς). Ικονογράφος: Byron (Βύρων Απτόσογλου). Το ελληνικό pulp-fiction αποκτά την αμιγώς ελληνική πλοκή. Έλληνες ήρωες Μικροί – συνομήλικοι των αναγνωστών. Θεματική: προσαρμσμένη στη μεγάλη λαϊκή μυθολογία των καιρών: τον πόλεμο και των Γερμανών και των Ιταλών. Ένα κράμα, τα οράματα που κνήγειραν την εθνική αντίσταση διϋλισμένα στην κυρίαρχη ιδεολογία της ήττας. Από κει και πέρα, όμως, αν δέσποσε κάτι, ήταν η μυθοπλασία. Αν έμεινε ο Μικρός Ήρωας ζωντανός στα περίπτε, 16 συναπτά χρόνια δεν το οφείλει στο ιδεολογικό στίγμα του εν που – που στο κάτω κάτω δεν μπορούσε, αφού επρόκειτο για τυκό μαζικό μέσο της εποχής, να υπερβεί τα όρια της επίσημης κουλτούρας. Το οφείλει στις μυθοπλαστικές του αρετές.

Υπάρχει πάντα κάτι πιο ισχυρό από την ιδεοληπτική εκλογίση μιας μυθοπλασίας, πιο ισχυρό κι απ' την ανίχνευση των όποι κινήτρων της: είναι η μυθοπλασία η ίδια. Ο τρόπος που αρθρώνται, η γλώσσα που χρησιμοποιεί, οι κώδικες που υιοθετεί και πγιώνει, ο κόσμος στον οποίο κινείται, οι χαρακτήρες που προσεγίζει και διαγράφει, το φαντασιακό στοιχείο που προσεταιρίζεται προκειμένου να βρει απήχηση... Οι ιστορίες του Μικρού Ήρω και του Στέλιου Ανεμοδουρά, ιστορίες που πολλοί τότε αναγνώστες τις κατηγορούν σήμερα ως «αφελείς» και «στρεψόδικες», «πολιτικά υποβολιμαίες» και «εκ του πονηρού», «χειραγωγή κές» και «ύπουλες», πάνω απ' όλα έμαθαν κοντά δυο γενιές ακρίβεια στην έκφραση, τη σαφήνεια στη γραφή, τους τρόπους προσεγγίζουν διαφορετικούς χαρακτήρες. Τους έμαθαν τις αντροπές, το σασπένς, την ψυχολογία... Κι ύστερα, πήραν τα παιδ της εποχής τους από το χέρι και τα ταξίδεψαν. Πάνω από την απμαγευμένη πραγματικότητα, πίσω από τη μονοσήμαντη κατηγοριοποίηση της ιδεολογικής ανάγνωσης. Γενίκευσαν, φυσικά, κισοπέδωσαν και κινήθηκαν στην πεπατημένη των κλισέ – όμπα παράλληλα, δημιούργησαν μια ισχυρή παράδοση αναγνωστιά. Χωρίς αυτούς τους αναγνώστες, που έπρεπε από κάπου να ξεινήσουν, πώς θα μπορούσαμε σήμερα να έχουμε ξεπεράσει (ευ

χώς) εκείνη την παράδοση, πώς θα μπορούσαμε σήμερα ακόμη και να μπορούμε να τη χλευάζουμε:

Ο Γιώργος Θαλάσσης, ο Σπίθας, η αιώνια αγαπημένη Κατερίνα αναφέρονταν καθημερινά σε χιλιάδες αποδέκτες. Έπρεπε να τους κεντρίσουν το ενδιαφέρον, να διεκδικήσουν τη συμπάθειά τους, να γίνουν γοητευτικοί, να μιλήσουν σε καθέναν ξεχωριστά, να τους ταξιδέψουν. Σ' αυτή την περιπέτεια δεν είχαν να προτάξουν παρά λίγο φτηνό χαρτί, φτηνά μελάνια, τα πλακάτα χρώματα των εξωφύλλων... Τα ταπεινά υλικά μιας εξίσου ταπεινής φαντασίας. Τίποτα το στρεψόδικο, το χειραγωγητικό, το ολοκληρωτικό...

Οποιος, σήμερα, επιχειρεί να διαβάσει τον *Μικρό Ήρωα* από ιδεολογική σκοπιά και μόνο, την έχει πατήσει. Στην καλύτερη περίπτωση να καταλήξει στα ίδια συμπεράσματα που είχαν καταλήξει οι παιδαγωγοί καμιά εικοσαριά χρόνια πριν, όταν κατεδάφιζαν το αλφαβητάριο του δημοτικού με τις εικονογραφήσεις του Γραμματόπουλου, επειδή -λέει- περνούσε στα παιδιά «αντιδραστικά» μηνύματα: των κοινωνικών στερεοτύπων, της καταπιεσμένης γυναίκας, της πατριαρχικής φύσης της οικογένειας, του καταλυτικού ρόλου της θρησκείας στην κοινωνία... Τι έγινε σ' εκείνη την περίπτωση; Το αναχρονιστικό αλφαβητάριο αντικαταστάθηκε από τα πασοκικά, «προοδευτικά» εγχειρίδια και τα νεότερα παιδιά έχασαν ένα απ' τα τελευταία εφελθήρια μαγείας και ονείρου. Έχασαν τον στοιχειώδη μπούσουλα.

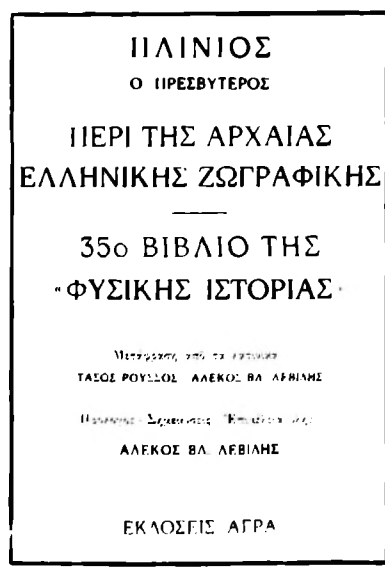
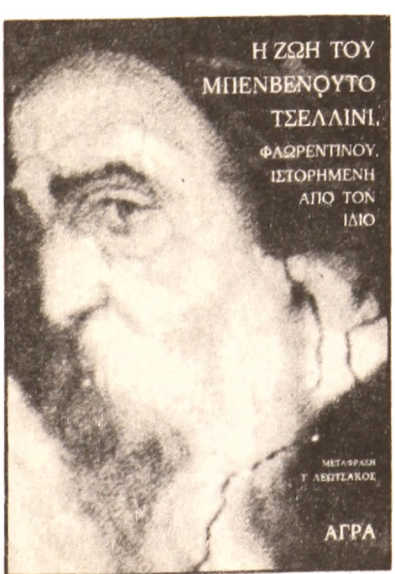
Με το συμπάθειο, λοιπόν. Τα πρότυπα με τα οποία επιδιώκει να ταυτιστεί ο κόσμος της φαντασίας δεν είναι τα πρότυπα που ευνοεί ο μάταιος τούτος κόσμος. Να γιατί ο Γιώργος Θαλάσσης ως μυθοπλαστικός χαρακτήρας είναι πολύ πιο περιεκτικός απ' ό,τι αν ήταν κόπια π.χ. του Νίκου Ζαχαριάδη (που δεν θα μπορούσε να ήταν), να γιατί η Κατερίνα θα ήταν πιο στεγνή, λιγότερο πανανθρώπινη φιγούρα αν χιζόταν πάνω στο πλαίσιο του χαρακτήρα π.χ. της Ρούλας Κουκούλου...

Ας αφήσουμε, λοιπόν, τις μεμψιμοιρίες. Ο *Μικρός Ήρωας*, το πιο χαρακτηριστικό αφήγημα της λογοτεχνίας αυτού-του-παρακάτω, της ηλικίας και της εποχής που διαμόρφωσαν δυο γενιές, ήταν ό,τι καλύτερο θα μπορούσαν να συναντήσουν οι νέοι που στη διαδρομή της ζωής τους μάθαιναν να απολαμβάνουν την ανάγνωση. Αποθεώνοντας τον πλούσιο κόσμο της φαντασίας τους, απέδειξε ότι ο χώρος του φαντασιακού, ανοριοθέτητος και αδέσμευτος, είναι πιο ισχυρός από την πραγματικότητα - όσο μίζερη, αποτρόπαιη κι αν προβάλλει τους κλειστούς της ορίζοντες. Και συνάμα, υπηρετώντας με τον καλύτερο τρόπο τη γλώσσα, στους λαβυρίνθους της οποίας μετασχηματίζονται συνέχεια οι βεβαιότητες· αλλά και δεξιώνεται το νόημα. Το χαμένο εν πολλοίς νόημα του σύγχρονου καιρού της πραγματικά μαζικής κουλτούρας - έστω κι αν πολλοί νομίζουν ότι το κατέχουν επειδή κραδαίνουν, φόβητρο, τη μονοσήμαντη βεβαιότητα της ιδεολογίας...

Ψυχραιμία!

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ 1979 - 1994

ΠΑΡΕ ΤΟ ΑΡΝΙ ΚΑΙ ΤΡΕΧΑ!

ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΘΕΝΙΤΗ

Αν έχει δίκιο ο Ουναμούνο, οι μικροί Ηρωες έχουν την δική τους, ανεξάρτητη κι απ' το δημιουργό κι από τους αναγνώστες, ζωή. Και πώς αλλιώς, αφού η παρέα των επαναστατών με τα κοντά παντελονάκια τροφοδοτούνταν για δεκαετίες με την άφθονη κι υψηλής ποιότητας ζωική ενέργεια των παιδιών που ρούφαγαν τις περιπέτειές τους. Τώρα σκέφτομαι πως όλοι μας, για πολλά χρόνια, ήμασταν οι βιολογικές μπαταρίες που ζωοποίησαν τελικά αυτές τις ανίμαε, οι οποίες με τη σειρά τους, σύμφωνα με τον χαοτικό νόμο της ανάδρασης, καθορίζουν πλέον κατά έναν διακριτικό αλλά και αποτελεσματικό τρόπο τις συμπεριφορές μας. Και δεν είμαστε μόνον εμείς, οι μεμυημένοι λάτρεις, ευεπίφοροι στο μορφογενετικό πεδίο των μικρών Ηρώων, στη δύναμή τους, δηλαδή, να καθορίζουν πρότυπα συμπεριφοράς, είναι και πολλοί άλλοι Έλληνες που δεν τους διάβασαν ποτέ τους..

Αληθινά, ο πνευματικός πατέρας των μικρών Ηρώων, ο δόκτωρ Φρανκενστάιν αν μου επιτρέπετε, δεν περιορίστηκε στο να γεννήσει απλώς μια φανταστική παρέα πεινασμένων ελληνόπουλων στα χρόνια της Κατοχής. Κατάφερε να μας χαρίσει μια πρόσφατη ηρωική ενσάρκωση, μια ένδοξη προηγούμενη ζωή, τις περιπέτειες της οποίας μαθαίναμε, βδομάδα με τη βδομάδα. Ο Γιώργος Θαλάσσης, η Κατερίνα κι ο Σπίθας, αυτά τα «τέρατα» που υπερκέρασαν, ενδεχομένως, τις προσδοκίες του δόκτωρα δημιουργού τους, ζούνε μέσα στη συλλογική ψυχή της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς, κοιτούν τον κόσμο μέσα από τα μάτια της.

Περπατώ σήμερα στο δρόμο και νιώθω ότι περιβάλλομαι από ακραιφνείς ιδεολόγους – ιδανικούς συμπλεγματίες τύπου Γιώργου Θαλάσση που είναι πρόθυμοι να τα βάλουν με δράκους ή να φάνε σκατά προκειμένου να αξιωθούν κάποτε το Holly Graal, το άγιο δισκοπότηρο των αειπάρθενων Κατερίνων τους. Θερμοκέφαλοι αλλά και καρτερικοί, υστερικές αλλά και εγκάρδιες, όλοι τους και όλες τους, ταξιτζήδες ή βιομήχανοι, κοπτοραπτούδες ή οδοντογιατρίνες, ξαναγράφουν τις ιστορίες του Μικρού Ηρωα ζώντας τις, σε μια πατρίδα που στο

διηνεκές θα τελεί υπό κατοχή, είτε από τους δικούς της πολίτες είτε από ξένους.

Από αυτό το χαοτικό σύστημα, (διότι η Ελλάδα είναι μια χαοτική χώρα, και δεν το λέω εγώ αυτό, αλλά ο κ. Π. Δημοτάκης καθηγητής χημείας, σε πρόσφατη συνέντευξή του), δεν είναι δυνατόν να λείπει ο κατ' εξοχήν χαοτικός παράγων που επιρρίπτει την τάξη, την εσωτερική, βαθύτερη κι αναπόδραστη Τάξη των ενστίκτων και των αναγκών, σ' έναν κόσμο που συνεχώς μεταλλάσσεται: ο μέγας Σπίθας, η καρδιωμένη Κοιλιά, αλλά και ο Γελωτοποιός, ο κοσμικός τζουτζές που γελάει κατάματα στην άβυσσο χοροπηδώντας, καθώς ξεκοκαλίζει έμπούτι από κοτόπουλο, αυτός που έκανε οίστρο της ζωής κι της ορέξεως το φόβο του θανάτου.

Όσο με αφορά, ο Σπίθας πάντοτε θα τρέχει για να γλιτώσει από τους διώκτες του, ασθμαίνοντας, μέσα στα υπόγεια και κουζίνες κάποιας κομαντατούρας (πείτε τη διοικητήριο, διθυντήριο, κέντρο λήψης αποφάσεων, όπως θέλετε), αγωνιζόμενος να βγει στο φως, ή μάλλον να φέρει το φως και το έαρ έναν χειμαζόμενο κόσμο. Τον βλέπω να αγκομαχάει τρέχοντας σε σκοτεινούς, υγρούς και παγωμένους τσιμεντένιους διαδρόμους, ακολουθώντας τη λιγνή κι ευλύγιστη σιλουέτα

Γιώργου, ο οποίος τρέχει κι αυτός κρατώντας με το αριστερό του χέρι την παραπαίουσα Κατερίνα και με το δεξί του το πιστόλι του αναίσθητου δεσμοφύλακα. Ο Σπίθας, όμως, δεν είναι μόνο πολεμιστής, είναι πρωτίστως άνθρωπος ζωντανός και ξελιγωμένος. Οι μυρουδιές που έρχονται από την κουζίνα της κομαντατούρας τον ερεθίζουν.

Με μιας, η πείνα που θεριεύει, οι σύντροφοι και ο αγώνας σβήνουν από το μυαλό του, κι ο Σπίθας κατρακυλάει προς τη θολωτή πόρτα με τις κόκκινες ανταύγειες και τους αχνούς συμπαρασύροντας και κάποιον κατάπληκτο Γερμανό (τον όποιον εκάστοτε Γερμανό), ο οποίος το τελευταίο πράγμα που περιμένει να συναντήσει μέσα εκεί στα έγκατα, στην καρδιά, ή μάλλον στην κοιλιά του κτιρίου, ένας μαινόμενος, παραλοϊσμένος κορυβατιών χοντρός που ουρλιάζει σαν μέγας ανθρωποειδής πίθηκος, με υψωμένα τα μπράτσα και τις φοβερές μασέλες να ανοιγοκλείνουν.

Οι στεντόρειες, αγωνιώδεις κραυγές των συντρόφων του «Σπίθα! Σπίθα!» απ' το διάδρομο, οι πυροβολισμοί, τα achtung! των Γερμανών, οι θόρυβοι της συμπλοκής, τα κορμιά που βροντούν στο δάπεδο, τα κράνη που καμπανίζουν πέφτοντας, η πόρτα που θρυμματίζεται, το ποδοβολητό των ενισχύσεων που πλακώνουν από τους πάνω ορόφους, οι οιμωγές των πληγωμένων, τίποτα απ' όλα αυτά δεν φτάνει στα κατάλληλα εγκεφαλικά κέντρα του Σπίθα, αφού τώρα το κουμάντο στο μυαλό του το έχει το πρωταρχικό ερπετό, με τη μανία και την ακόρεστη πείνα του, αφήνοντας τον εξελιγμένο φλοιό του θη-

λαστικού, που μπορεί ν' αναγνωρίζει ηθική και υποχρεώσεις, ανενεργό. Ο Σπίθας εκτός ελέγχου, αναποδογυρίζει τραπέζια, ανατρέπει μαγείρους και μαγειρικά σκεύη, αδράχνει σαν πυροβάτης σε έκσταση την καυτή σούβλα με τον οβελία που τσιρίζει ακόμα, και βγαίνει σαν σαρωτικό παλιρροϊκό κύμα, απ' την άλλη πόρτα συντρίβωντάς την. Καθώς τρέχει στους διαδρόμους, δαγκώνει αγριομπουκιές αρνήσιου κρέατος γρυλίζοντας από ηδονή, χωρίς να καίγεται, χωρίς να πνίγεται, απελευθερωμένος από τα πρέπει των ιδεολόγων, μακάριος και τρισόλβιος, σαν γορίλας σε οργασμό, σαν χθόνια θεότητα που ευφραίνεται κατασπαράζοντας τα ιερά σφάγια, σαν anima που, επιτέλους, σαρκώνεται.

Δεν γνωρίζω αν ο Σπίθας, αν όλοι οι Σπίθες γύρω μου θα ξαναβρούν τους συντρόφους τους στο φως και την ελευθερία. Δεν γνωρίζω ούτε τι απέγιναν εκείνοι, αν είναι τώρα ταξιτζήδες ή βιομήχανοι, οδοντογιατρίνες ή κοπτοραπτούδες ή κάτι άλλο. Εκείνο που ξέρω θετικά είναι ότι ο δικός μου Σπίθας πάντοτε θα επελαύνει στα υπόγεια της καγκελαρίας (δηλαδή εκείνου του πένθιμου κτιρίου με τα κάγκελα) γελώντας και κραδαίνοντας τη σούβλα με το μισοφαγωμένο αρνί πάνω απ' τα έντρομα κεφάλια των Γερμανών. Πάντοτε θα κυριαρχεί στα χθόνια πεδία της Μήτρας και της Κοιλιάς, Ηφαιστος μαζί και Βάχχος, μην έχοντας να δώσει λόγο σε κανέναν, καλό ή κακό, δικό μας ή των άλλων, για τα λευτερωμένα του ένστικτα. Αφήστε που κανείς τους δεν θα καταλάβαινε, αλλά δεν πειράζει. Φτάνει να υπάρχουν Σπίθες στον κόσμο.

ΑΝΑΚΑΛΕΙΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΘΑΛΑΣΣΗ. ΑΓΝΟΕΙΤΑΙ Η ΤΥΧΗ ΤΟΥ.

ΣΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΤΑ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ...

ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

1958. Ο Μιχάλης, συμμαθητής σου στο δημοτικό, βγάζει στο σφυρί διάφορα μεταχειρισμένα αντικείμενα: νυχοκόπτες, σβούρες, σφεντόνες, μελανοδοχεία, πέννες. Σε σένα πέφτει «Η γάτα με τις 9 ουρές», το 286ο τεύχος του *Μικρού Ήρωα*. Το Παιδί-Φάντασμα σε μεταφέρει σ' έναν κόσμο μαγικό, παρόμοιο μ' εκείνον της Φρούλαιν Γκοστ και του Ζορρό. Τα κατορθώματα της Αγγέλας Μαρκάτου και του Δον Ντιέγκο Βέγκα τα διαβάξει φωναχτά ο πατέρας,

κάτω από το αμυδρό φως της λάμπας πετρελαίου, τις κρύες νύχτες του χειμώνα. Στο σπίτι δεν υπάρχουν εξωσχολικά βιβλία ούτε εφημερίδες. Τις αναμεταδόσεις των ποδοσφαιρικών αγώνων τις ακούς από το ραδιόφωνο στο καφενείο του χωριού.

1960. Γράφεις στο μεικτό γυμνάσιο Παλαιού Φαλήρου όπου ερωτεύεσαι μια Μαρία. Αγοράζεις την *Ομάδα* και

παρακολουθείς τα ματς της Δάφνης στο οικόπεδο δίπλα στο σπίτι σου.

Όταν παίζει ο Παναθηναϊκός στη Νέα Σμύρνη, ανεβαίνεις σ' ένα δέντρο έξω από το γήπεδο του Πανιώνιου για να δεις τον Ανδρέα Παπαεμμανουήλ. Αναζητείς τα παλιά τεύχη του *Μικρού Ήρωα* στις ανατυπώσεις και στις συλλογές των συμμαθητών σου. Κάποιος απ' αυτούς, ονόματι Γιάννης Πετρίδης, σου δανείζει το Νο 183, το «Αλούνα, η βασίλισσα των αγρίων», κι επειδή αργείς να του το επιστρέψεις σε πλακώνει στις φάπες μπροστά στη Μαρία.

1965. Τη νύχτα που σκοτώνεται ο Σωτήρης Πέτρουλας στην οδό Σταδίου βρίσκεσαι στην κεφαλή της διαδήλωσης. Μόλις πέφτουν τα πρώτα δακρυγόνα, το βάζεις στα πόδια. Την επόμενη μέρα, έξω από το σπίτι του νεκρού φοιτητή στον Κολωνό, τραγουδάς το «Μάρτυρες, ήρωες σ' οδηγούνε, τα γαλάζια μάτια σου μας καλούνε». Δεν σε τραβάνε πλέον οι χάρτινοι ήρωες, γι' αυτό σπαταάς να διαβάζεις *Μικρό Ήρωα*, *Μάσκα* και *Μυστήριο*. Κάθε δεκαπενθήμερο ζητάς από τον περιπτερά τη *Γενιά μας*, επειδή θαυμάζεις τη δράση των πραγματικών ανθρώπων.

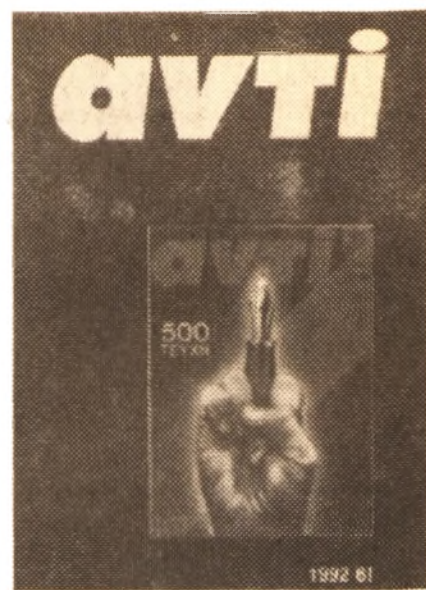
Εξακολουθώντας όμως να 'χεις ανάγκη τα παραμύθια, στέκεσαι στην ουρά για να δεις στο *Αττικό* τους άθλους του Τζέιμς Μποντ, παρά τις υποδείξεις των καθοδηγητών.

1967. Κλείνει η *Γενιά μας*, κλείνει κι η *Αυγή*. Στο τεύχος 798, «Ένας μικρός, μικρός ήρωας», κλείνει και ο *Μικρός Ήρωας*. Η απουσία του όμως δεν σου γίνεται αισθητή. Όταν η μητέρα ρίχνει στα σκουπίδια το κιβώτιο με του χάρτινους ήρωες, το Παιδί-Φάντασμα, τη Φρουλαίν Γκοστ, τον Ζορρό —οι *Γενιές μας* βρίσκονταν αποκάτω— δεν σου καίγεται καρφί. Ο νους σου τρέχει στους ταπεινούς που μουχλιάζουν σε κελιά ή χειμάζουν στα νησιά της άγονης γραμμής.

1995. Διαθέτεις διαμέρισμα, αυτοκίνητο, τηλεόραση, επιτραπέζιο ραδιόφωνο, δίσκους και πλήθος βιβλίων. Αισθάνεσαι ανικανοποίητος: δεν καμαρώνεις για ό,τι είσαι, για ό,τι έχεις και για ό,τι παριστάνεις. Συχνά, ανακαλείς στη μνήμη τους συνοδοιπόρους σου: τον Μιχάλη που σκοτώθηκε με τη βέσπα του, τον Πέτρουλα που τον κάνανε δρόμο σε αθηναϊκές συνοικίες, τον Γιώργο Θαλάσση του οποίου αγνοείται η τύχη. Κάθε καλοκαίρι αναζητείς τα ίχνη της εφηβείας σου σε μακρινά λιμάνια και κάθε Σάββατο ψάχνεις για τα παλιά τεύχη του *Μικρού Ήρωα* που σου λείπουν σε σκονισμένα ράφια στο Μοναστηράκι. Η συλλογή σου μεγαλώνει, όμως το Νο 1, ο «Ελεύθερος Σκλάβος», είναι δυσεύρετο. Αναρωτιέσαι αν πρέπει να βάλεις αγγελία στις εφημερίδες...

ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ANTI

Ετοιμάστηκαν και διατίθενται στα γραφεία του περιοδικού οι τόμοι ΛΣΤ' και ΛΖ' (Α' και Β' εξάμηνο του 1992) του ANTI. Οι τόμοι αντιστοιχούν στα τεύχη από 484 έως και 497 (ΛΣΤ') και από 498 έως και 511 (ΛΖ').

Οι τόμοι του ANTI είναι το συμπυκνωμένο, πολύτιμο χρονικό της πολιτικής, κοινωνικής και πολιτιστικής μας ζωής. Στα γραφεία του περιοδικού μπορείτε να προμηθευτείτε και παλιότερους τόμους.

Γραφτείτε συνδρομητές στο ANTI

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥ
ΕΛΤΕ

Ο κόσμος του κιτς, η κακογουστιά χωρίς μέτρο, όπως εντοπίζεται στο περιβάλλον μας, σήμερα. Αυτή είναι η περιήγηση, που πραγματοποιείται με αυτό το βιβλίο: περιήγηση στο νεοελληνικό χώρο, τις διανθρώπινες σχέσεις, τις νοοτροπίες, τη γλώσσα και ουσιαστικά το ύφος και το ήθος της ζωής μας.

Μέσα από χίλια και πλέον φωτογραφικά παραδείγματα, το κιτς καταγγέλλεται όσο και διακωμωδείται.

Με άρθρα, που καλύπτουν ένα μεγάλο αριθμό υποθεμάτων, με υλικό καταταγμένο σε ενότητες, έτσι που να συγκροτείται μια σφαιρική θεώρηση του φαινομένου.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗ

του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΛΙΔΗ

ΗΤΑΝΕ ΛΙΓΟΙ, ΔΥΣΤΥΧΩΣ! ΦΩΤ.: ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΛΑΦΑΣ

1.

Ηλικία ακαθόριστη. Είναι κάποιοι που συμπεριφέρονται σαν παιδιά σ' έναν κόσμο μεγάλων.

2.

Ασκούν το δικαίωμά τους να προσλαμβάνουν την ιστορία όπως εκείνοι θέλουν (πάντα υπάρχει ένας πόλεμος).

3.

Ο εχθρός (τότε) δεν είναι μόνο οι ναζί, είναι και οι Γιαπωνέζοι πράκτορες και οι Βούλγαροι βασανιστές. Τώρα είναι το Κεφάλαιο, η CIA και οι Αμερικάνοι.

4.

Σε κάθε χτύπημα υπάρχει πάντα η αγωνία για αθώα θύματα. «Θεέ μου», λέει η Κατερίνα, «το σχέδιο μπορεί να πετύχει, αλλά θα σκοτωθούν πολλές γυναίκες!»

5.

Ακόμα και η απόλαυση, όπως το φαγητό για τον Σπίθα, συνδυάζεται με μια γερή δόση βίας: «Μανούλα μου, πόσο μου ανοίγουν την όρεξη γάτι τέτοιες δυνατές συγκινήσεις! Δώσ' τους να καταλάβουν, Γιώργο...» μουρμουρίζει ο Σπίθας δίπλα σ' ένα πολυβόλο.

6.

Τους αρέσει ο αιφνιδιασμός, είναι ψύχραιμοι και έχουν χιούμορ.

7.

Ο Ροβεσπιέρος δεν πρόλαβε να διαβάσει τον Μικρό Ήρωα. Διαφορετικά, όταν έγραφε ότι «η τρομοκρατία χωρίς την αρετή είναι ολέθρια και η αρετή χωρίς την τρομοκρατία είναι αδύναμη» θα καταλάβαινε ότι μόνο ένα Παιδί Φάντασμα θα μπορούσε να το καταφέρει.

8.

Η εξέλιξη του Παιδιού-Φάντασμα είναι ο σύγχρονος τρομοκράτης με μια διαφορά: το φάντασμα που ζούσε στο φως έγινε τώρα νυχτερίδα.

9.

Ο Μικρός Ήρωας έδειξε την άψογη ευγένεια: αποσύρθηκε διακριτικά μαζί με την παρέα του.

10.

Ήτανε λίγοι, δυστυχώς.

ΟΙ ΗΡΩΙΚΕΣ ΜΑΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

εκαετία του '60. Οι δρόμοι του χωριού καλύπτονται από μυτερές πέτρες και στα χαλάσματα των παλιών σπιτιών παίζουμε πόλεμο αναπαριστώντας τα θύματα και τους ήρωες. Καμιά φορά και τους μικρούς ήρωες. Τα μικρά βιβλιαράκια, με τα γήινα

χρώματα, τα αγοράζω από το περίπτερο της πλατείας, που το κρατάει ένας ανάπηρος πολέμου. Τα αγοράζω όταν έχω λεφτά, αλλιώς ανοίγω το συρτάρι του μπακάλικου, όπου βοηθάω τον πατέρα μου, και τραβάω κάτι δίφραγκα για τον Μικρό Ήρωα ή κανένα τάληρο για τον κινηματογράφο «Μέγας Αλέξανδρος».

Οι πρώτες μου ζαβολιές.

Το χειρότερο είναι ότι διαβάζω γρήγορα και δεν μου φτάνει ένα τεύχος την ημέρα. Ένας μεγαλύτερός μου στη γειτονιά, ο Κωστής, έχει παλιά, παμπάλαια τεύχη και μου τα δανειζει.

Τώρα πια αγοράζει Καρδιοχτύπι.

«Τι να απέγιναν ο Σπίθας, η Κατερίνα, ο Γιώργος;», ρωτάω τον Κωστή. «Πόσο χρονώ να είναι σήμερα;»

Ο Κωστής μου λέει ότι ο Γιώργος είναι στην ηλικία των γονιών μας, γύρω στα σαράντα δηλαδή, και ότι μετά τον πόλεμο παντρεύτηκε και ζει στην Αθήνα. «Εκείνα τα παιδιά αγωνίστηκαν», καμαρώνει.

Δεν καταλαβαίνω τις ιδέες και τα κίνητρά τους, αλλά δεν έχει σημασία, η Ιστορία με κεφαλαίο δεν με αφορά ακόμη. Όμως, αφού οι Γερμανοί υπήρξαν εχθροί μας, γιατί το μισό χωριό άδειασε, μεταναστεύοντας στη Γερμανία;

Εγώ, πάντως, απολάμβανα τις ανεξάντλητες περιπέτειες της παρέας, τις θεωρούσα σπουδαία κατορθώματα, τα χάρτινα παιδιά γινόντουσαν αληθινοί χαρακτήρες, δίνοντας κουράγιο στην παιδική μου ατολμία. Ο πατριωτισμός τους ήταν τόσο γνήσιος και διαφορετικός από εκείνον που μας δίδασκαν στις γιορτές και στις επετείους... Τελικά, οι μικροί ήρωες ήταν παιδιά σαν και εμάς. Μόνο που εμείς δεν θα γινόμασταν ποτέ ήρωες. Ίσως διατηρούσαμε κάτι από την αθωότητά τους, αλλά και αυτή σαπίζει στα κιτρινισμένα τεύχη, φυλαγμένα σε κουτιά ΝΟΥΝΟΥ, στο παλιό σπίτι.

Όμως προσοχή: καμιά ύστερη γνώση, καμιά δεύτερη ανάγνωση, δεν θα μου χαλάσει το όνειρο και την περιπέτεια που έζησα με την παρέα του Μικρού Ήρωα.

Μήπως μας απομένουν πολλές ηρωικές αναμνήσεις;

Ο ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ, ΤΟΣΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΕΤΕΙΩΝ.

Ο «ΜΙΚΡΟΣ ΗΡΩΑΣ» ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ!

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΒΕΝΑΡΔΟΥ

Προειδοποίηση: Το κείμενο που ακολουθεί δεν είναι μια απλή παράθεση ανεκδοτολογικών αναμνήσεων, με την ευκαιρία αυτού του αφιερώματος, ούτε εκφράζει νοσταλγία για κείνη τη «παλιά καλή εποχή», που η αναπόλησή της μοιάζει για τον γράφοντα με εφιάλτη.

Στόχος του είναι η περιγραφή του κλίματος μιάς περιόδου, μέσα στην οποία μπουσουλώντας, ψηλαφώντας ένας/μία έφηβος τότε, επιχειρούσε ν' ανακαλύψει το μονοπάτι της ζωής του (το Ε4, όπως λένε σήμερα οι ορειβάτες.) Θέμα πάντα επίκαιρο και οδυνηρό...

Χρόνος: Τα μέσα της δεκαετίας του '50 και εντεύθεν. Τόσο νωπά τότε ο Πόλεμος η Κατοχή, ή Αντίσταση, το Ολοκάυτωμα της Χιροσίμα, ο Εμφύλιος, οι Εκτελέσεις, η Επέμβαση των σοβιετικών τάνκς στην Ουγγαρία – όσο πρόσφατη είναι σήμερα η περίοδος μετά τη μεταπολίτευση.

Στην ίδια περίοδο ήταν στο φόρτε τους η αμερικανοκρατία, η μετανάστευση, ο ανταγωνισμός στους εξοπλισμούς και τις σφαίρες επιρροής ΗΠΑ-ΕΣΣΔ, αλλά και το ειρηνιστικό κίνημα...

Ανάλογη ήταν η χρονική απόσταση και από τις μετέπειτα εξελίξεις: Δικτατορία 21ης Απριλίου 1967, εισβολή του Αττίλα στην Κύπρο κλπ., κλπ.

Τόπος: Ο Πειραιάς, το «πρώτο λιμάνι της χώρας». Όταν «απετέλει μετά των πέριξ δήμων» –σύμφωνα μ' ένα λεύκωμα–ντοκουμέντο του 1958– «την εμποροβιομηχανικήν, ναυτιλιακήν και εργατικήν πρωτεύουσαν της Ελλάδος.»

Μια πόλη-φυτώριο ναυτεργατών, που προορισμός της ζωής τους δεν ήταν άλλος, θαρρείς, από το να γίνουν πληρώματα στα δεξαμενόπλοια του Ωνάση και του Νιάρχου και ανεξάντλητη πηγή βιομηχανικών εργατών για την επάνδρωση των βιομηχανικών μονάδων που συσσωρεύονταν στο λεκανοπέδιο...

Υπάρχει ακόμα το περίφημο Ρολόι, που θα κατεδαφίσει μετά μία δεκαετία ο Σκυλίτσης. Υπάρχει και το Πασαλιμάνι–ναι, Πασαλιμάνι, Τουρκολίμανο, έτσι λέγονται–με τα νεοκλασικά σπιτάκια, που είναι ακόμα από τα πιο γραφικά μέρη της Μεσογείου, πριν πήξει στην πολυκατοικία επί Χούντας.

Ο Ήρωας (μικρός ήρωας): Ο έφηβος/ή έφηβος (14,15,16,17 χρόνων) που προσπαθεί μέσα στις λασπωμένες φτωχογειτονιές του λιμανιού, ψάχνοντας στα τυφλά, ν' ανακαλύψει το Ε4 – ή να χαράξει ο ίδιος το δικό του μονοπάτι, δραπετεύοντας από την

προδιαγεγραμμένη τροχιά.

Ο «κατακτητής» που είχε ν' αντιπαλέψει:

Μια μίζερη και ανώμαλη συχνά οικογενειακή κατάσταση. Ο ασφυκτικός κοινωνικός περίγυρος. Το αναχρονιστικό εκπαιδευτικό σύστημα, της διγλωσσίας και της παραχαραγμένης ιστορίας του τόπου. Η ανυπαρξία πολιτιστικής ζωής (ένα καλό βιβλίο ή έντυπο ήταν σπάνια προσιτά). Και για σεξουαλική διαπαιδαγώγηση τα μπορντέλα της Τρούμπας.

Μ' αυτή την έννοια «Μικρός Ήρωας», ήταν ο υποσιτισμένος πνευματικά μικρός αναγνώστης του και όχι το περί ου ο λόγος «εθνοκορησκειυτικοθηκοπλαστικό» ανάγνωσμα της παιδικής παραφιλολογίας με την τυποποιημένη εικονογράφηση, που αγόραζε από το περίπτερο της γειτονιάς του.

– Άσκησε κάποια επίδραση ιδεολογική η αγωνιστική αυτό το περιδικάκι στους νέους εκείνης της εποχής; Η απάντηση μετ' παρέλευση τόσων χρόνων είναι ένα αδιάστατο όχι!

Με εξαίρεση κάποια αθέλητη... φεμινιστική του χροιά, καθώς αναδείκνυε πλάϊ στον πρωταγωνιστή μια κοπέλλα, την Κατερίνα – εμπορικό εύρημα (θετικό πάντως) του εκδότη για αγοράζεται ο «Μικρός Ήρωας» κι από κορίτσια...

Και μην πει κανείς ότι παρέπεμπε, έστω κρυπτογραφικά στην Εθνική Αντίσταση. Ήταν απόλυτα ευθυγραμμισμένο με την επίσημη γραμμή του μοναρχοφασιστικού κράτους, που αγνοούσε παντελώς την εαμική αντίσταση, παρουσιάζοντας τη αντίσταση σαν υπόθεση κάποιων μεμονωμένων ατόμων με τη συνεργασία των Συμμάχων μας.

Βέβαια δεν λέει κανείς ότι οι αναγνώστες του, για ν' αποδειχτεί ότι υφίσταντο προδευτικής κατεύθυνσης επιδράσεις, θα 'πρεπε να κάνουν π.χ. εκτεταμένα...σαμποτάζ στον αμερικάνικο δό στόλο που ελλιμενιζόταν ανοιχτά απ'απο Πασαλιμάνι (θα επανέλθουμε σ' αυτό το θέμα.)

Ή όταν κατέβαινε ο Παύλος και η Φρειδερίκη με τον διάδοχο στο Τουρκολίμανο για να γευματίσουν στο Ναυτικό Όμιλο να τους ρίχνουν αυγά! Αν θεωρείτο από τις αρχές ότι εκδήλωνες τέτοιες τάσεις, έστω και σαν υποψία, θα τον κυνηγούσε το *Μικρό Ήρωα* η Ασφάλεια και θ' αγοράζόταν κρυφά, όπως η *Αυγή*. Κι ίσως τότε να είχε μεγαλύτερη κυκλοφορία...

Απλούστατα δεν άφηνε απολύτως τίποτα, σ' αυτόν που το ρούφαγε, μέσα σ' ένα τέταρτο – άλλοι το ξεπέταγαν μέσα σε δέκα λεπτά.

ΣΥΝΕΧΙΖΑ ΝΑ ΖΗΤΩ ΤΣΙΓΑΡΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑΚΙΑ...

Μήπως όμως η επίδραση που ασκούσε, ήταν υποσυνείδητη και συνεπώς δεν γινόταν αμέσως αντιληπτή, στον τρυφερό αναγνώστη; Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα θα πρέπει να δει κανείς ποιο μπορεί να ήταν το ιδεολογικό περιεχόμενο του να σφηνώνει κανείς ...καρφίτσες στη σειρά στα κουδούνια για να χτυπάνε αδιάκοπα ξεσηκώνοντας τους ενοίκους...(όχι χωρίς κίνδυνο βέβαια.)

Ή να γκρεμίζει τους φουσκωμένους σοφάδες των μονοκατοικιών της Φρεατύδας, κάνοντα συμβολική έναρξη της κατεδάφισης που έμελε να συντελεστεί λίγο καιρό αργότερα για να φυτρώσουν στη θέση τους άθλιες πολυκατοικίες «επ' αντιπαροχή»...

Και για να περιαντολογήσουμε λίγο: Το πιο παρακινδυνευμένο εγχείρημα που είχαμε πραγματοποιήσει με τον Κώστα και τον Μπάμπη (είμαστε κολλητοί) ήταν να κλέψουμε από τον Εθνικό Κήπο -τότε βασιλικό- παγωνάκια και παπάκια της βασίλισσας!

Δυστυχώς όμως η πράξη μας δεν είχε ιδεολογικό-αντικαθεστωτικό χαρακτήρα, για να την αποδώσουμε σε επίδραση των θρυλικών κατορθωμάτων του Γιώργου Θαλάσση, της Κατερίνας και του Σπίθα, κατά των Γερμανών...

Ήταν φαινή ιδέα μιας στιγμής, που ξεπήδησε από την αγάπη του Κώστα για τα πτηνά!

Για πρώτη φορά ξεφύλλισα την εφημερίδα *Αυγή* στο σπίτι του Μπάμπη. Εργατική αριστερή οικογένεια με θείο πολιτικό

κρατούμενο, στην Αίγινα. Ο Μπάμπης ήταν ένα χρόνο μικρότερος και το καλοκαίρια έβγαζε τα εξοδά του σε οικοδομές ισιώνοντας...πρόκες μ' ένα σκεπάρνι! (Τότε φαίνεται συνέφερε πίο πολύ τους εργολάβους να πληρώνουν μεροκάματα γι' αυτή τη δουλειά παρά ν' αγοράζουν καινούργιες πρόκες.)

Στην *Αυγή* είχα διαβάσει για πρώτη φορά σχετικά με το ΝΑΤΟ και τα «γεράκια» του «Πενταγώνου» καθώς και διαμαρτυρίες για τους ατομικούς πυραύλους «Πολάρης» που έφεραν πυρηνικά υποβρύχια και επισκέπτονταν συχνά τον Σαρωνικό και τον Θερμαϊκό. Οι καταγγελίες όμως δεν με...έπεισαν.

Και μη έχοντας ούτε κι από το *Μικρό Ήρωα* κάποιες αναστολές (άλλωστε επρόκειτο για συμμάχους...) συνέχιζα να ζητάω τσιγάρα από τα αμερικανάκια που κατέκλυζαν το Πασαλιμάνι. Τι πανηγύρι τότε! Ή να μπαίνω στην ουρά για να πάω στα πολεμικά τις μέρες που ήταν ελεύθερη η επίσκεψη του «κοινού», όπου κερνούσαν σάντουιτς και μπύρα!

Τελειώνοντας αυτή τη μάλλον...εμπαθή θεώρηση, που βασική αιτία έχει την απέχθεια για εκείνα τα χρόνια, συνειρμικά έρχεται στη σκέψη ένα πραγματικά πολύτιμο τότε περιοδικό που «ανοιγε» τα μάτια των νέων. Η *Επιστήμη και Ζωή* που έβγαζε ο Λουκής Ακρίτας και στο οποίο έγραφαν πολλοί και σημαντικοί άνθρωποι του πνεύματος και της τέχνης.

Η επίδρασή του ήταν καθοριστική. Και αξίζει πραγματικά ένα αφιέρωμα.

Ο ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ...

ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΚΑΠΕΡΝΑΡΟΥ

Σ

τα χρόνια της δεκαετίας του εξήντα, στο δημοτικό σχολείο μιας μικρής περιοχής της χώρας, κάπου στα νότια, τα πρωτεία στη χορεία των μαθητών (και δεν ήταν λίγοι) που υποβιβάζονταν σε μικρότερη τάξη, ανάλογα με τις ορέξεις του

δασκάλου, κατείχε ο Κλεομένης.

Πολλάκις υποβιβασθείς, κατάφερε εν τέλει στα δεκαπέντε του να αναρριχηθεί μέχρι την «τετάρτη» για να ξανακατρακυλήσει σε λίγες μόνο μέρες προς τα πίσω, διανύοντας ανάποδα την ίδια διαδρομή, και να βρεθεί για άλλη μια φορά στην πρώτη τάξη. Για τον Κλεομένη, που ασφαλώς δεν ήταν προικισμένος αλλά ούτε και τύπος που κρατούσε ομπρέλα όταν έβρεχε μυαλά, η επιστροφή αυτή σήμανε και την αρχή του τέλους των σχολικών βασάνων του. Ένα χρόνο μετά, με τη μεσολάβηση ενός κομματάρχη, βρέθηκε με το απολυτήριο του δημοτικού στο χέρι - αποχαιρετώντας για πάντα τον κόσμο του σχολείου και αρχίζοντας (ο δυστυχής), σε μεγάλη πόλη, μian άλλη, σκληρότερη υποθέτω, μαθητεία.

Στη φτωχική σχολική σάκκα του Κλεομένη υπήρχαν πάντοτε μερικά τεύχη του «μικρού ήρωα» και συχνά μια σκουριασμένη, δίχως σκανδάλη, μπερέτα (παράπτωμα για το οποίο, οσάκις υπέπεσε στην αντίληψη του δασκάλου, τιμωρήθηκε αλλά, καθώς ήταν γόνος εθνικόφρονος οικογενείας με περγαμηνές στον εμφύλιο, σχετικώς επιεικώς - με συνήθεις ραβδισμούς και ξυλίες - φυσικά, εάν ήταν γιος «συμμοριτή», θα εδιώκοντο κάμποσοι για οπλοκατοχή και τον ίδιο ποιος ξέρει με ποια τιμωρία θα τον εξάγνιζε ο ολιγογράμματος και φίλος της «Χ» δημοδιδάσκαλος...). Το ότι κουβαλούσε μαζί του τον «μικρό ήρωα» δεν σημαίνει οπωσδήποτε ότι τον διάβαζε κιόλας - η ανάγνωση του ήταν μαρτύριο κι ο συλλαβισμός των υπερδυσύλλαβων λέξεων εμπόδιο ανυπέρβλητο. Αληθινό κίνητρο φαίνεται πως ήταν η απίστευτη ομοιότητα που είχε με τον Σπίθα (η μύτη ιδίως, λες και τον ίδιο είχαν σκιστάρει), σύμπτωση που τον κολάκευε και (συν το ιδιόκτητο «όπλο») τον έκανε περιζήτητο στις «μάχες» που έστηναν... (στήναμε) τα παιδιά.

Η ομοιότητα αυτή είναι και η αιτία του ολισθήματος του γράφοντος. Αλλά είχε κατά νουν ξεκινώντας το γράψιμο, κι αλλού εν τέλει το σημείωμα πηγαίνει.

Αλλά η αναπόληση πραγμάτων ή καταστάσεων του παρελθόντος, ούτε σε κανόνες υπακούει ούτε απαλλαγμένη εκπλήξεων είναι. Άλλοτε προσκρούει π.χ. σε μαύρα σκοτάδια κανείς ή ανακαλύπτει άνθρακες στη φαιά του προσπαθώντας να θυμηθεί κάτι από τα περασμένα για να το συσχετίσει με τα τωρινά, κι άλλοτε, όπως στο πόκερ, αντί για την ντάμα τού βγαίνει βαλές και τον καίει ή, όπως σταυρόλεξα λύνοντας,

ΠΟΛΛΑΚΙΣ ΥΠΟΒΙΒΑΣΘΕΙΣ

Ιουλιανός βρίσκει το όνομα του Σορέλ και ας αγνοεί τον Σταντάλ.

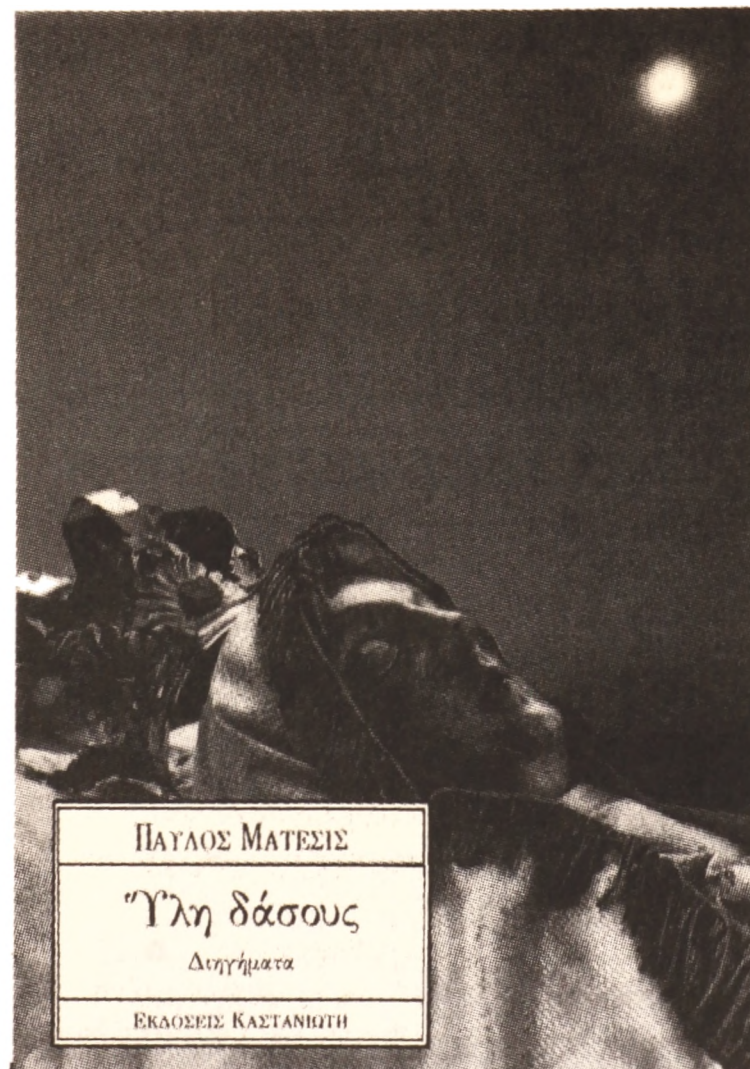
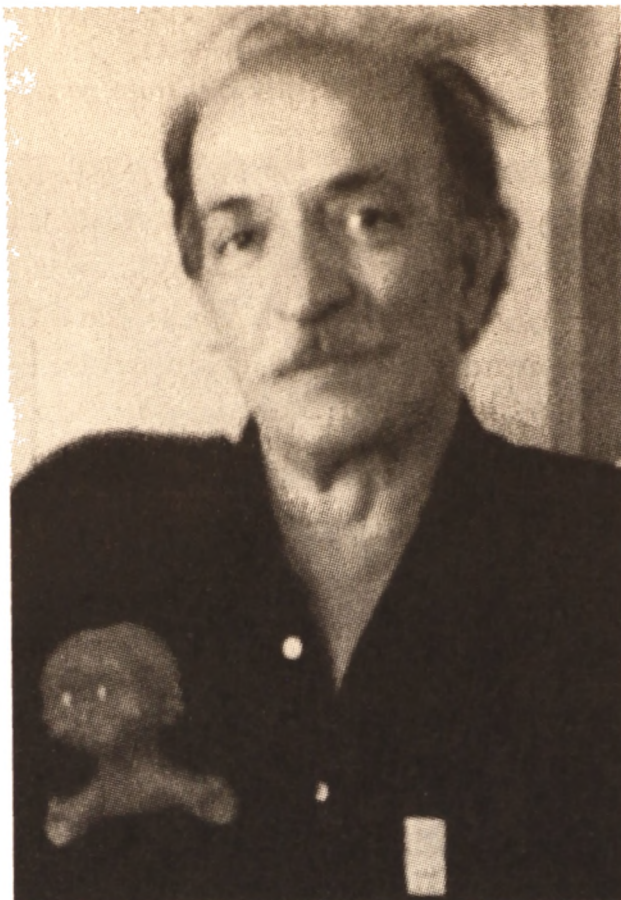
Τι θέλω να πω; Ότι δυσόμιση δεκαετίες από τότε (τι γρήγορα που τα σβυστά κεριά πληθαίνουν) θυμάμαι αμυδρά την παρέα του ελληνόπουλου (έτσι το έλεγαν άραγε;) να κατατροπώνει Γερμανούς και Ιταλούς καθώς και την ακόρεστη κατοχική πείνα του Σπίθα (σύμπτωμα όχι άγνωστο και σε πολλούς χορτασμένους) αλλά πέραν αυτών ουδέν. Δεν μου έχουν μείνει σπουδαία πράγματα δηλαδή, οφείλω βέβαια να πω ότι η μνήμη μου δεν επιφύλαξε καλύτερη τύχη σε πολλά «σοβαρά» νεανικά αναγνώσματα και συνεχίζει (μαντεύω) να μην επιφυλάσσει και σε πολλά των ημερών.

Μου έχει μείνει όμως καλά το «κλίμα» της εποχής που διάβαζα τον «μικρό ήρωα», κι ο Κλεομένης (όχι η μύτη του πλέον) εντίσσεται σ' αυτό. Και σκέφτομαι τώρα την παράδοξη μοίρα του, να έχει δηλαδή πατέρα συνεργάτη του στρατού κατοχής και ο ίδιος, στις μάχες που στήνονταν, να μάχεται μόνο κατά «Γερμανών». Να οφείλεται στην ομοιότητά του με το σκίτσο του Σπίθα ή στο ανελέητο ξύλο και στις ταπεινώσεις από τον γερμανόφιλο δάσκαλο; Ό,τι βέβαια απ' τα δύο κι αν συνέβαινε, αδιάφορο είναι. Μένει όμως το «κλίμα», το σχολείο-σφαγείο δηλαδή, καιρών χαλεπών, με τους μικρούς θλιβερούς ήρωές του που δεν τα κατάφεραν όπως οι χάρτινοι και, κυρίως, άλλα πολλά που δεν είναι του σημειώματος τούτου...

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΑΤΕΣΙ

ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

ΤΟ ΠΑΙΔΙ-ΤΕΡΑΣ

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΠΡΑΜΟΥ

Στην μικρή μας πόλη, η ανάγνωση του *Μικρού Ήρωα* από τους μαθητές ήταν απαγορευμένη. Οι δάσκαλοι ερευνούσαν τις σάκες μας κι αν εύρισκαν κάποιο τεύχος του περιοδικού, έλεγαν μεγαλοφώνως «κατάσχεται» και το έσχιζαν με περίσσειμα σαδισμού, εκεί, μπροστά μας. Ποτέ ωστόσο δεν κατάλαβα γιατί το περιοδικό ήταν απαγορευμένο στα σχολεία της πόλης μου. Ο Γιώργος Θαλάσσης ήταν ένα παιδί-τέρας που προσωποποιούσε όλα τα σύνδρομα των παιδιών-τεράτων της εποχής: ήταν γενναίος γιατί ήταν επηρμένος, πουριτανός γιατί ήταν κολλημένος, αγνός ως γνήσιος μαλάκας. Γεναιότητα, καθαρότητα, αγνότητα. Οι αξίες του *Μικρού Ήρωα* είναι σήμερα φωταγωγημένες από μια αβάσταχτη νοσταλγία, που έρχεται από τη μυθοποιητική ανάγνωση του παρελθόντος. Οι ΕΛΛΗΝΕΣ (επίτηδες τα κεφαλαία) δεν ήταν μόνο καλύτεροι από τους Γερμανούς και τους Ιταλούς εχθρούς... ήταν και κάλλιστοι από τους συμμάχους. Γι' αυτό και θεωρούν σήμερα ότι είναι οι αδικημένοι της Ευρώπης, γι' αυτό φωνασκούν και απαιτούν ειδική μεταχείριση. Έχουν προίκα την προσφορά των προγόνων στην ιστορία. Οι

ΕΛΛΗΝΕΣ έχουν εγκράτεια και στοχοπροσήλωση... τη μάθαμε αυτήν την διδαχή και από τα κατηχητικά και από την ΚΝΕ. Οι ΕΛΛΗΝΕΣ είναι υπεράνω... την είδαμε αυτήν την ανυστεροβουλία με τους κομματικούς αγωνιστές της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ και τις εξοφλήσεις των αγώνων τους στο κράτος με τους πελάτες.

Ο *Μικρός Ήρωας* ανήκει στους νοσταλγούς μιας εφηβείας βυθισμένης στα ψεύδη και τον πουριτανισμό, τρικυμισμένης από πάθη που δεν ομολογήθηκαν ποτέ, βιασμένης από τη μετεμφυλιακή ιδεολογία του περιούσιου λαού και της αγνής νεότητας.

Έχει αφήσει τα σημάδια του, κι ας κόπτονται σχεδόν όλοι για τις χαμένες αξίες που διαλαλούσε. Από τον Τσοβόλα με τις πτωχοπροδρομικές ιδεολογίες, στον Κωστόπουλο με τις τσογλανο-κυνικές υστερίες, από τους σύγχρονους μακεδονομάχους ως τους αριστερούς με τις γλυκανάλατες αθωότητες, όλοι ανομολόγητα, αλλά εμφανέστατα θέλουν να μοιάσουν σ' αυτόν τον Μέγα Γενναίο, Καθαρό και Αδιάφθορο, στον Γιώργο Θαλάσση.

Η κάλπικη νιότη γίνεται ψευδολόγα ωριμότητα. Ευτυχώς όμως που γερνάμε!

...ΕΚΤΟΞΕΥΤΗΚΑΜΕ ΣΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ.

ΗΤΑ ΚΑΙ ΩΜΕΓΑ

ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΗ ΞΗΡΟΥΧΑΚΗ

Νοσταλγικά, εσείς, για το παιδί-ιδέα με το γαλανόλευκο βλέμμα και την τριχοφυΐα της άνδρωσης δασεία, ακάλυπτη απ' τα κοντά παντελόνια. Τι ζητούσατε άραγε σ' αυτή την εικονογλώσσα του σαμποτάζ και της σεμνής φούστας της συντροφίσσας; Το ήτα, του ΗΡΩΣ, πολύ ανδρικό με μακριά πανταλόνια και χοντρό καβάλο – δεν με πείθει. Εκτρέπει το βλέμμα προς το ωμέγα, το πιο ευέλικοτο· αυτό, άτρωτο στο κέντρο, δύσκολος στόχος-φάντασμα για τις ρπές της γερμανικής μοτοσυκλέτας. Φάντασμα καθησυχαστικά εκτεθειμένο μέσα στην περιστροφή του τουρνικέ της εμφάνισης-εξαφάνισής του. Η σύλληψη έχει ήδη θέσει σε λειτουργία το μηχανισμό της απόδρασης, σαν κυλιόμενη μπάρα που εκτινάσσει έξω το εφηβικό σώμα, ασφυκτικά εγκλωβισμένο.

Όλα όσα οι καιροί επιτρέπουν περιστρέφονται. Το καλό και το κακό έχουν το στίγμα τους: η εγγλέζικη αρβύλα του Γιώργου, το κράνος της Βέρμαχτ κι ο έρωτας υπό το ένδυμα της συντροφικότητας και του καθήκοντος, κινούνται από αυτό το μηχανισμό της εμφάνισης-εξαφάνισης που σώζει την ευάλωτη εφηβεία.

Εμείς, οι επίγονοι ένδοξων αδελφών εφήβων, αμήχανοι,

ανυποψίαστοι όχι, μα ήδη απομακρυσμένοι, κρύβοντας τη γυμνότητα του κοντού παντελονιού σας που μας έκανε να ντρεπόμαστε σε διαστημικές στολές, εκτοξευτήκαμε στο αμερικανικό διάστημα. Το σώμα, απόν μέσα στην υπερ-στολή του, πάνοπλο, ικανό να σώσει τον πλανήτη από εχθρούς με γουρλωτά μάτια και ρύγχος (κι άλλους, κι άλλους) – υπερτέλειοι αυτοί, κτηνώδεις, αρνητικά μιας επίφοβης άνδρωσης.

Αλλόκοτες φιγούρες όσο κι εμείς, οι ήρωές μας. Θέλω να πω, τηλεμεταφερόμενοι με ακτίνες σε γενέθλιους πλάνητες τόπους. Έκρηξη του φανταστικού, περιδίνηση, που όσο κι αν κρατάει τα κλισέ του σεναρίου του είδους, ο ήρωας που υπεύσαμε μαζί του το μαντζουριανό του σαυροειδές μας οδηγεί σε έκκεντρες πτήσεις ου-τόπου, μη χρόνου. Η σφαίρα που εισχωρήσαμε συντίθεται ή διαθλάται αιφνίδια απ' την εξίσωση που πάνω της σκόνταψε η οπλή του υπνωτικού πήγασού μας. Αλγεβρική λύτρωση σκηνικού κόσμου.

Εκείνο το εφηβικό σώμα-ιδέα που, υποπτεύομαι, σας έδωσε μια σκουντιά πιό μπροστά στη διαδήλωση, στις γυναίκες, στα γράμματα, εμείς νομίζω πως δεν το φτιάξαμε τόσο στέρεο. Διάφανο σαν αστερισμός, αισθάνομαι πως διασταυρώνεται καμιά φορά με τη δική σας πυκνότητα, στο διάστημα της αφυπνιζόμενης μελαγχολίας μας.

ΓΙΑ ΝΑ ΓΙΟΡΤΑΣΟΥΜΕ!

**Το 1985, ο Μικρός Ήρωας
επανακυκλοφόρησε σε
τέταρτη έκδοση, με μοναδική
παρέμβαση στα αρχικά
κείμενα κάποιες
τυπογραφικές διορθώσεις
και την προσαρμογή στη νέα
εν χρήσει γραμματική και
στο μονοτονικό σύστημα.
Την έκδοση εκείνη είχαν
προλογίσει ο Απόστολος
Μαγγανάρης, ο Δημήτρης
Χανός αλλά και ο
τεχνοκριτικός Χάρης
Καμπουρίδης και οι
λογοτέχνες και ποιητές
Αλέξης Φωκάς και Γιώργος
Κοροπούλης.
Θεωρώντας ότι το κείμενο
εκείνο του Γιώργου
Κοροπούλη είναι ιδιαίτερα
εύστοχο όσον αφορά την
προσέγγιση του Μικρού
Ήρωα, το αναδημοσιεύουμε
(φυσικά, με την άδεια του
συγγραφέα του).**

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΡΟΠΟΥΛΗ

Αν όχι η παιδική ηλικία, τι υπήρχε τότε που δεν υπάρχει πια;
Σαιν - Τζων Περς

Αρχή του κειμένου - κι η παλιά συνήθεια του χαρτιού οδηγεί το χέρι σου: να διαβάσεις τον *Μικρό Ήρωα* όπως ό,τι γραμμένο και αναγνώσιμο.

— Να σχεδιάσεις το **γενεαλογικό δέντρο** του *Μικρού Ήρωα*: το είδος του (παρα - λογοτεχνία άραγε; ή ατόφια λογοτεχνία;), τους επιγόνους του (κόμικς; ή τα ποιήματα που γράφουν όσοι τον διάβάζαν μικροί;), τις συνάψεις του με το παραμύθι («μια φορά κι έναν καιρό...») αλλά και την ιστορία («τότε που...», «τώρα που...»).

— Να παρακολουθήσεις τη **διαδρομή** του *Μικρού Ήρωα*: από την αφετηρία μιας παρούσας (μετεμφυλιοπολεμικής) ιστορικής στιγμής ως τις εσχатиές του μύθου, από το «καθ' έκαστον» στο «καθ' όλου», από την Ιστορία στην Ποίηση.

Δες πως η γραφή του *Μικρού Ήρωα* κατάγεται από μια ξεχασμένη έκδοχή της ιστοριογραφίας, αποκηρυγμένη, αλλά πάντα ενεργό: την ανθρωπολογία, την **έμμεση** αναφορά στο χώρο και τον χρόνο, την ανεκδοτολογική αφήγηση γεγονότων που **τώρα** συμβαίνουν, **τώρα** τα ζούμε, **τώρα** μας πονούν: η Αθήνα του '50 και του '60, οι φασίστες, οι διώξεις, οι φυλακές, οι εκτοπίσεις και το απόσπασμα. Αλλά και η αντίσταση σ' όλ' αυτά...

Δες πως - στις ικανότητές του, στην οργάνωσή του, αλλά και στην εικονογραφησή του ακόμη - ενηλικιώνεται ο Γιώργος Θαλάσσης, πολλαπλασιάζεται, γίνεται Μπόμπιρας, Γάτος, Ζουζούνι, Σαΐτας, αποκτά το πρωτεϊκό και επομένως άφθαρτο πρόσωπο του μυθικού ήρωα: «Δεν είμαι τίποτα, όμως μπορώ να γίνω ό,τι θελήσεις».

— Να αναγνωρίσεις **τρισυπόστατο** τον *Μικρό Ήρωα*: δεν είναι μόνο ο Γιώργος, είναι **και** η Κατερίνα **και** ο Σπίθας. «Του αυτού ανδρός είναι τραγωδία και κωμωδία επίστασθαι ποιείν» του ίδιου ήρωα κίνητρο είναι ο ευθύς αλλά και περίσκεπτος ιδεαλισμός, το κωμικό αλλά και ζωτικό κυνήγι της απόλαυσης, η τρυφερή αλλά και πάνοπλη ερωτική συνάφεια: ο ίδιος ήρωας είναι Καραγκιόζης, Άγιος Γεώργιος, Μαξιμώ.

Ναι, και επιπλέον είναι μικρός, **παιδί**: ο τόπος του πάντα γενέθλιος, ο χρόνος του πάντα πλουτοφόρος. Όλα σημαίνουν για ένα παιδί, όλα φαντάζουν σ' ένα παιδί - φρικαλέα ή θαυμαστά. «Μάλα γαρ τούτο εστι φιλοσόφου, το θαυμάζειν» - που σημαίνει: ένας ήρωας - παιδί είναι ένας ήρωας που έμμεσα αφηγείται τον κόσμο έντονο και οδυνηρό, είναι επίσης ένας ήρωας που επαναφέρει στο προσκήνιο και διεκδικεί, ως αγαθό αναφαίρετο, μιαν άλλη φιλία με τον κόσμο και τη γνώση του, μια πάντα τρυφερή και αντίπαλη πάντα φιλία.

ΜΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Τελευταίο κι όχι ασήμαντο: ένα παιδί θα **ενηλικιωθεί** - το «πως» διηγείται πιθανότατα την πολιτική ιστορία δύο τουλάχιστον δεκαετιών.

★

Να συνεχίσουμε σ' αυτή τη γραμμή;

Θα πρέπει τότε ν' αντιμετωπίσουμε πια ευθέως το κείμενο. Γιατί ο μύθος, τα πρόσωπα, τα δρώμενα - όλα τούτα είναι δευτερεύουσας σημασίας. Αν κάτι μας έπλασε επίμονους και επίμονα γενναίους, αν κάτι μας έμαθε πως τα κινήματα της ψυχής και της φαντασίας έχουν ρυθμό κι αυτή είναι η χάρη τους, αν κάτι μας μόρφωσε πολίτες κι όχι οπαδούς, αυτό δεν είναι η επιμονή του Σπίθα να τρώει, της Κατερίνας ν' αγαπά, του Γιώργου να μάχεται: είναι η έμμονη επιστροφή της γραφής της ίδιας σε μοτίβα, σε φράσεις - κλειδιά, κωδικές και σημαίνουσες:

Είναι νύχτα. Μια ξάστερη, γλυκειά ανοιξιότικη νύχτα. Χιλιάδες ασημένια άστρα τρεμοπαίζουν γλυκά πάνω από την κοιμισμένη Αθήνα, σαν να προκαλούν τους κατοίκους της να βγουν έξω και να χαρούν την ομορφιά της νύχτας. Μα οι κάτοικοι της Αθήνας δεν βγαίνουν από τα σπίτια τους. Ξέρουν ότι μέσα στη γλυκιά νύχτα παραμονεύει ο θάνατος! Δεν είναι ελεύθεροι! Είναι σκλάβοι που στενάζουν κάτω από την μπότα του σκληρού Γερμανού και το μαστίγιο του νικημένου Ιταλού!

ή ...ο Γιώργος Θαλάσσης, το θρυλικό Ελληνόπουλο, που οι εχθροί της Ελλάδος ονομάζουν Παιδί - Φάντασμα, επειδή δρα και ξεγλιστράει ανάμεσα από τα δάχτυλά τους σαν αληθινό φάντασμα...

ή ...τα μάτια του, έπειτα από κάποια εγχείρηση, έχουν αποκτήσει από μια παράξενη ιδιοτροπία της φύσεως, την ικανότητα να βλέπουν καθαρά στο σκοτάδι, σαν τα μάτια της κουκουβάγιας και των άλλων νυκτόβιων πουλιών και ζώων...

Ο τόπος, τα ονόματα, οι αρετές - έρχονται και ξανάρχονται, με τον αρχαίο τρόπο του Ομήρου. Πριν μάθουμε να διαβάζουμε την «Οδύσσεια», η **επική γραφή** του Μικρού Ήρωα επενεργούσε στη σκέψη και στη συγκίνησή μας όπως δακτυλικοί εξάμετροι που, όμοιοι πάντοτε, όμοιον τον ήρωα αποδίδουν: μαγικά, παιδευτικά, ρυθμικά. «Εντυπωσιακό στην τέχνη είναι ό,τι εκβιάζει τη συγκίνηση του αναγνώστη χωρίς να τρέφει τις αξίες του» - το ακριβώς αντίθετο συνέβαινε με την λιτή (μες την υπερβολή της δράσης), καλλιεπή (μες στα πρόχειρα πάθη και τον φανατισμό των «εχθρών»), ήσυχη (μες στον θόρυβο των συγκρούσεων) πρόζα του Μικρού Ήρωα. Ήσυχη, ναι - για ν' ακουστεί πιο καθαρά «ένα κουδούνισμα σαν από ξυπνητήρι μες στο δωμάτιο»: ο Χ-1, η αποστολή, «η βοή των πλησιάζοντων γεγονότων»...

Κι αυτή η υπόστροφη αμφιβολία, που μας τυραννά, να κατάγεται άραγε από τον αιώνιο, πάντα όμοια εκφερόμενο δισταγμό κάποιου μικρού ήρωα πριν σκοτώσει;

Δεν είναι τα λόγια (που μπορεί να θυμίζουν και Κατηχητικό ή Εθνική Εορτή), είναι η επανάληψή τους που διαμορφώνει **ήθος**. «Με την ποικίλη δράση των στοχαστικών προσαρμογών» - ιδού ο μόνος ίσως τρόπος να διαβαστεί «θετικά» ο ειρωνικός αυτός στίχος.

Ότι μας φαίνεται παρα - λογοτεχνία, φανερώνεται έτσι ατόφια λογοτεχνία, αφού προσφεύγει στο ουσιώδες τεχνασμα κάθε λογοτεχνίας: την ειρωνική απόκρυψη, τον κάρπιμο υπαινιγμό. Από ένα σημείο και πέρα, η πλοκή ολόκληρη επαναλαμβάνεται, οι εχθροί μοιάζουν καταπληκτικά, οι ιστορίες είναι κοινότοπες κι οι λύσεις τους συμβατικές, τίποτα νέο δεν συμβαίνει, η προσφυγή στις τυλιστικές συμβάσεις του μελοδράματος ή της περιπετειώδους αφήγησης είναι προφανής και ηθελημένη - κι ωστόσο ούτε ένας αναγνώστης του *Μικρού Ήρωα* δεν εγκαταλείπει, ούτε ένας δεν αισθάνεται μειωμένο το ενδιαφέρον του. Γιατί; Επειδή ότι γράφεται (η ίδια η **γραφή** του *Μικρού Ήρωα*) δεν είναι παρά πρόσχημα, πρόποση: πάντα τα ίδια λόγια ν' ακουστούν, πάντα το ίδιο ποτήρι να υψωθεί, πάντα καινούριο, πάντα φωτεινό. Οι αναγνώστες είναι πια σαν να γράφουν οι ίδιοι τις σελίδες του περιοδικού, η γραφή γίνεται γιορτή και η ανάγνωση συμπόσιο.

Πλατωνικό Συμπόσιο βέβαια - όπου συζητάμε πια για τον πλούτο μας, τη φτώχεια μας και το γυιό τους: τον Έρωτα. «Το δε ποριζόμενον αεί υπεκρεί» - αλλά τι μας νοιάζει; Ή μάλλον: Ε, ακριβώς γι' αυτό!

Το ελάχιστο, ευτελές, ξεγραμμένο από τις φιλολογικές αναφορές φυλλάδιο, που δύσκολα κατατάσσεται στη «Λογοτεχνία» (ίσως γιατί την υπερβαίνει, ίσως γιατί το λήμμα του είναι «Νοσταλγία» ή «Επιστροφή»), κάθε βδομάδα, κάθε στιγμή, μας μαθαίνει να γιορτάζουμε και να ερωτευόμαστε - τον κόσμο.

★

Ναι, όλα τούτα δεν είναι ψέμμα, δεν είναι υπερβολή - αλλ' είναι ίσως περιττό να γράφονται. Ποιός ο σκοπός τους αραγε, ποιό το όφελος; Ανιχνεύεις σημεία, προτείνεις αναγνώσεις και εκδοχές, και αιφνης....

...αιφνης ό,τι έχει φωτιστεί και εξηγηθεί από τη σχηματική οιωνοσκοπία του σημειολόγου, ό,τι έχει καθαρθεί από παρανοήσεις και επινοήσεις κι έχει οδηγηθεί στην ευανάγνωστη απλότητα των άμμων της ερήμου αρχίζει να εποικίζεται από τους δαίμονες που γεννά η διαύγεια: αντικατοπτρισμοί, αιφνίδιοι άνεμοι, διψαλές επιθυμίες, θαμνοειδή, ερπετά, θανατηφόρες φαντασιώσεις, η αντανάκλαση του φωτός σε λευκασμένα οστά, ένα συγκεχυμένο πλήθος απολύτως στοιχειωδών ή αινιγματικά περίπλοκων μορφών ζωής απαλλοτριώνουν ξανά προς όφελός τους και για κατοικία τους τις εκτάσεις της γραφής - που διαφεύγουν από το βλέμμα σου και **θαμπώνουν**.

«Όπως κάποιος που τη διαφάνεια ενός χαρτιού ερευνά στον ήλιο, και τα μάτια του βλέπουν το κείμενο στη μπροστινή σελίδα, μα συνάμα το τοπίο που εικονίζεται στην πίσω πλευρά μαντευει», διακρίνεις, πίσω απ' όσα διαβάζεις ή έγραψες, το μυστηριώδες, μονα-

δικό, οικείο και άρρητο τοπίο της **αυτοβιογραφίας**.

Γιατί απλούστατα ο *Μικρός Ήρωας* - που καταλήξαμε να τον διαβάζουμε σαν λογοτέχνημα - έχει μίαν ελάχιστη διαφορά από όποιο άλλο ανάγνωσμα των παιδικών μας χρόνων: έθρεψε και σκηνοθέτησε το παιγνίδι μας.

...Όπως η γεύση εκείνη της μαντλέν στο τσάι, η γεύση μιας οποιασδήποτε σελίδας του *Μικρού Ήρωα* ανασύρει έναν κόσμο βυθισμένο και πολύτιμο: τον κήπο της γιαγιάς μου, τους παιδικούς μου φίλους, τις ταρατσες και τα δέντρα που αδιάκοπα σκαρφαλώναμε, τα σχέδια και τις συγκρούσεις με τον «εχθρό», την ίδια την ανάγνωση κάποιου τεύχους του *Μικρού Ήρωα* μεσημέρι καλοκαιριού στον ισκίο της κορομηλιάς - μια ολόκληρη κλίμακα του Ιακώβ, από δω που σκυμμένος γράφω ως την επουράνια ηλικία που χάθηκε: τα χόρτα που τρίβονται καθώς παλεύουμε («φιλάς χώμα;» - είμαστε όλοι **και** Κατερίνα), την ευωδιά της κουζίνας πολύ κοντά («ελάτε για φαΐ» - είμαστε όλοι **και** Σπίθας), τη μουσική μιας χρυσόμυγας που η κλωστή μόλις συγκρατεί να μην διαφύγει σε λάμψη...

Κλίμακα, μουσική - τι άλλο είναι ο *Μικρός Ήρωας* αν όχι «Η τέχνη της Φούγκας», η Μεγάλη Οδηγία στο παιγνίδι και το ρυθμό του; Τι άλλο είναι το ατελεύτητο αυτό (τεύχος το τεύχος, βδομάδα τη βδομάδα) κείμενο, αν όχι μια μοναδική λέξη, ευχή, εξορκισμός και επίκληση: το «λέει» εκείνο του παιδικού παιγνιδιού. «Λέει, τώρα θα ήρθαν οι Γερμανοί.....», «λέει, τώρα θα μας κύκλωσαν.....», «λέει, τώρα θα σκοτώθηκα.....»

«Α, ναι! «Λέει», θα σκοτώθηκα... Που σημαίνει πως δεν θα πεθάνουμε ποτέ! Γιατί ο Γιώργος Θαλάσσης, αν ήταν ελληνόπουλο, ήταν για τούτο το μοναδικό λόγο: γιατί «οι Έλληνες, πρώτοι αυτοί στον κόσμον εδώ κάτω, έκαναν οίστρον της ζωής τον φόβον του θανάτου».

★

Ας το πούμε λοιπόν: το κείμενο που γράφω δεν υπάρχει κι είναι ανόητο να γράφεται (γιατί, στο κάτω - κάτω, να γράφεται από μένα κι όχι από οποιονδήποτε συνομήλικό ή δέκα χρόνια μεγαλύτερό μου;). Το ίδιο το κείμενο του *Μικρού Ήρωα* δεν υπάρχει. Ή, αν υπάρχουν, φαίνονται ασαφή και θολά, όπως αντικαθρέφτισμα ενός ανθισμένου κλώνου μυγδαλιάς στα νερά του ρυακιού.

Το **όντως κείμενο**, γραμμένο από μας όταν ακόμη δεν γράφαμε, ανθίζει ψηλά, πάνω απ' το χαρτί και τον μάταιο κόπο του. Ψηλά, μές στη νύχτα, λαμπερό και περίπλοκο: Ζωδιακός μιας πορείας που υφαίνουμε και αγνοούμε.

«ΓΙΑ ΔΕΞΕΤΕ ΤΑ ΠΗΓΜΑΤΑ, ΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΧΕΣ ΓΙΑ ΓΡΑΝΑΖΙΑ...»*

ΜΙΛΟΥΝ ΟΙ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ · ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΤΣΑΣ · ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Κι οι πολιτικοί μας διάβαζαν τον *Μικρό Ήρωα*. Κι η παιδικότητα πολλών από όσους, αργότερα, ετάχθησαν να εκπροσωπούν το λαό είχε σημαδευτεί από την τριάδα των μικρών ηρώων του πιο δημοφιλούς παιδικού αφηγήματος, από τα παθήματά τους κι από τις περιπέτειές τους. Πώς βλέπουν, όμως, σήμερα, πολλά χρόνια μετά, το πλέον αγαπημένο ανάγνωσμα της παιδικής ηλικίας; Πόσο τους επηρέασε;

Στα ερωτήματά μας για τη σχέση των πολιτικών με τον *Μικρό Ήρωα* απαντούν στο ΑΝΤΙ οι: Δημήτρης Αβραμόπουλος, δήμαρχος Αθηναίων. Απόστολος Κράτσας (Ν.Δ.), πρ. υφυπουργός Μεταφορών - Επικοινωνιών και Μιχάλης Παπαγιαννάκης (ΣΥΝ), ευρωβουλευτής. Ακολουθούν οι απαντήσεις που μας παρέδωσαν.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΤΣΑΣ

«Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ»

Η αναφορά στον *Μικρό Ήρωα*, τον ήρωά μου τον Γιώργο Θαλάσση, ξυπνά μέσα μου υπέροχες στιγμές της παιδικής και εφηβικής μου ζωής.

Ψυχαγωγικές και συγκλονιστικές ήταν οι εμπειρίες των παιδιών της εποχής μου, από τις εικονογραφημένες ηρωικές περιπέτειες του Γιώργου Θαλάσση και της παρέας του, που αποτελούσε το μοναδικό «περιπετειώδες» εκείνης της εποχής (μια μορφή κόμικς), με θέμα καθαρά ελληνικό.

Ποτέ δεν δέχθηκα ότι οι περιπέτειές του ήταν μυθιστόρημα. Τον ένιωθα ζωντανό και αληθινό δίπλα μου. Συμμετείχα κι εγώ νοερά στη δράση του Γιώργου Θαλάσση, στη δράση της καλής του συντροφού, της Κατερίνας, στη δράση του μόνιμα πεινασμένου Σπίθα, στη δράση των παιδιών που

γαλούχησαν πολλές γενιές και, φυσικά, και τη δική μου.

Θυμάμαι ότι η αγωνία για το επόμενο τεύχος, που θα είχε τη συνέχεια της περιπέτειας του *Μικρού Ήρωα*, έφθανε κάθε φορά στο κατακόρυφο. Όποιος από την παρέα εξασφάλιζε πρώτος το καινούργιο τεύχος, ανέβαζε τις «μετοχές» του και είχε το προνόμιο της επιλογής νέων φίλων αλλά και να διηγηθεί πρώτος τα... νέα! Έπαιζε π.χ. μπάλα στην καλύτερη θέση στην ομάδα... Εκείνη την εποχή... το «χαρτζιλίκι» ενός μήνα ξοδευόταν για ένα τεύχος του *Μικρού Ήρωα*. Φροντίζαμε λοιπόν πάντα, ένας, διαφορετικός κάθε φορά, από την παρέα να το αγοράζει και να μας το δανίζει για να το διαβάσουμε όλοι. Αν σου χάριζε λοιπόν κάποιος ένα τεύχος του *Μικρού Ήρωα* σου έδινε χαρά αλλά και προνόμια στην παρέα σου.

Ο Γιώργος Θαλάσσης ενσάρκωνε όλα τα όνειρα των εφήβων (θάρρος, αγώνα, αυταπάλη) της μεταπολεμικής Ελλάδας, αφού τα έβαζε με τους εχθρούς μας (τους Γερμανούς κατακτητές) και τους νικούσε πάντα. Δίπλα του πάντα ο πιστός του φίλος και η κοπέλα του. Η σχέση του με την κοπέλα ήταν δυνατή και φυσικά πάντα... πλατωνική (δεν το επέτρεπε άλλωστε η ηθική της εποχής εκείνης να εξελιχθεί σε κάτι άλλο...).

Πάντα παιδί λοιπόν (13 ετών), πάντα νικητής και πάντα έφηβος, έκανε την αντίσταση κατά του κατακτητή με πίστη και

αφοσίωση στην πατρίδα, στα ιδανικά του ταγμένος στον αγώνα για την ελευθερία της πατρίδας, αποτελούσε μια άλλη φράση ηρωισμού από αυτή που έχουν νηθίσει οι σημερινοί νέοι.

Πολλές φορές έχω μετανοιώσει που έφυλαξα αυτά τα υπέροχα τεύχη του *Μικρού Ήρωα*. Διηγούμαι στα παιδιά μου περιπέτειες αυτές και λυπούμαι που δεν μπορώ να τους τα δώσω να τα διαβάσουν. Ο γιος μου ο Γιώργος ιδιαίτερα, που έζησε την ηλικία και το όνομα του *Μικρού Ήρωα*, θαυμαστής της δύναμης και της οδρείας από την εποχή του Ηρακλή μέχρι του *Μικρού Ήρωα*, είναι φανατικός θαυμαστής του.

Πιστεύω ότι τα τεύχη εκείνα υπήρξαν κομμάτι της ζωής μας και της εθνικής μας κληρονομιάς. Σε μια εποχή που υπήρχαν έντονα εθνικά θέματα όπως το Κυπριακό για το οποίο διαδηλώναμε στους δρόμους της Αθήνας, πιστεύοντας ότι αντιστεκόμαστε έτσι στον κατακτητή της Ελληνικής Κypρου, τα τεύχη του *Μικρού Ήρωα*, που ξεχείλιζαν από αγάπη και πίστη για την πατρίδα, μας γαλούχησαν και μας χαλύβδισαν.

Εύχομαι να βρεθεί κάποιος «σύγχρονος ήρωας», να αναλάβει την συνολική επένδυση, ίσως όχι σε τεύχη αλλά σε τόμο. Θα αποτελούσε, μια τέτοια έκδοση, σημαντική προσφορά στις νέες γενιές αλλά και στις παλιότερες.

Οι παλιότεροι θα ξαναθυμηθούμε, θα σι

* Στίχος του ποιητή Μανόλη Αναγνωστάκη

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

«ΑΡΕΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ...»

Ο *Μικρός Ήρωας* αποτελεί μια υπέροχη και αξέχαστη φιγούρα των παιδικών χρόνων της γενιάς μου, αλλά και της προηγούμενης γενιάς.

Σε μια περίοδο που η χώρα μας, είχε μόλις βγει από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και τον αδελφοκτόνο και τόσο άδικο εμφύλιο πόλεμο, η νεολαία μας είχε ανάγκη από κάποιους μύθους που θα την έβγαζαν από τη δύσκολη καθημερινή πραγματικότητα και θα της έδιναν προοπτική και ελπίδες.

Ο Γιώργος Θαλάσσης, ο γνωστός μας *Μικρός Ήρωας*, αντιπροσώπευε τα καλά στοιχεία του λαού μας, ανεδείκνυε αρετές και πατριωτικές αξίες και έδινε ελπίδα στα παιδιά της τότε εποχής.

Το θάρρος και η γενναιότητά του, η αγνότητα των ιδεών και των ενεργειών του μα κυρίως ο Πατριωτισμός, η αγάπη και η Πίστη του στην Ελλάδα, ήταν στοιχεία που όλοι μας ενστερνιστήκαμε και θαυμάσαμε. Ιστορίες απλές, συχνά απλοϊκές, στις οποίες το Ελληνόπουλο νικούσε το κακό, που σχεδόν πάντα είχε τη μορφή του Γερμανού κατακτητή, αντιπροσώπευαν στα αθώα παιδικά μάτια μας τον πόθο για την ανόρθωση της Πατρίδας μας σε ένα κόσμο που το δίκιο θα θριάμβευε απέναντι στο άδικο. Δυστυχώς, όσα ο *Μικρός Ήρωας* και η παρέα του μας ενέπνευσαν μένουν ακόμα όνειρα.

Η ζωή έδωσε τις δικές της σκληρές απαντήσεις.

Όμως, ευτυχώς, η ψυχή μας δεν έχει αλλάξει. Έστω και αν κατηγορηθώ για αθεράπευτα ρομαντικός έστω και αν κάποτε άνοιξα αυθόρμητα έναν τηλεφωνικό κατάλογο, στα εννιά μου χρόνια, για να βρω το...τηλέφωνο του Γιώργου Θαλάσση, πιστεύω ότι κάθε Έλληνας κρύβει στο βάθος της καρδιάς του έναν *Μικρό Ήρωα* που ψάχνει την ευκαιρία για να ξαναδράσει.

κινηθούμε, θα αναπτερωθούμε..., οι νεότεροι (σε μια εποχή που ο ελληνισμός αναζητεί την ταυτότητά του και τη θέση του στον νέο κόσμο που γεννιέται στην Ενωμένη Ευρώπη που δημιουργείται) θα γνωρίσουν και θα «ζήσουν» την ελληνική ψυχή, τα ιδανικά και τις δυνατότητες του έθνους μας.

ΜΙΧΑΛΗΣ
ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

«ΜΑΣ ΑΝΕΒΑΖΕ
ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΜΑΣ
ΤΑ ΜΑΤΙΑ...»

Τον *Μικρό Ήρωα* τον θυμόμαστε συχνά στην παρέα, θες γιατί ο Γιώργος έχει κρατήσει τη συλλογή των τευχών, θες γιατί ο Λουκιανός τον έκανε τραγούδι προς χρήση όλων (λίγων) τείνουν να ξεχάσουν και όλων των άλλων, θες γιατί όλο που και που υποκύπτουμε στον πειρασμό, πατεράδες πα, για να μην πω και νεαροί παππούδες, να συγκρίνουμε τη «δική μας την εποχή» με τη σημερινή των βλασταριών μας, γύρευε τώρα. Ωστόσο εξίσου συχνά αναρωτιέμαι πώς εξηγείται η θετική αποδοχή αυτής της κληρονομιάς, νομίζω από όλους μας. Στο κάτω κάτω ήταν ένα έντυπο τεχνικά φτωχό, τα κείμενα ήταν ακόμα και για μας, τότε, απλοϊκά και επαναλαμβανόμενα, έως και στερεότυπα, επιπλέον και αντιφατικά (ο αιώνια πεινασμένος Σπίθας ήταν αν δεν κάνω λάθος... χονδρός), η δειλοκή τους δεν έκρυβε και πολλές εκπλήξεις, τουλάχιστον μετά από ορισμένες... δεκάδες τευχών. Βέβαια ικανοποιούσε την ανάγκη μας για δραπέτευση στον κόσμο της «δράσης» και της περιπέτειας, χωρίς

πολύ ανταγωνισμό από τα ΜΜΕ ή τον δυσπρόσιτο για τα οικονομικά μας σινεμά, ή από άλλα συγγενή έντυπα (αν και ο *Ταρζάν-Γκαούρ...*). Σίγουρα μας έδινε την ευκαιρία για μια φαντασιακή εκδίκηση, και μάλιστα νικηφόρα, απέναντι στον τότε πολύ πρόσφατο κατακτητή (ο Σεϊτάν Αλαμάν «πλήρωσε» για όσα συγκεχυμένα και διάχυτα εισπράτταμε σε πίκρα και σε λύσσα από τους προηγούμενους και τις απρόθυμες αφηγήσεις τους). Μας χαίδευε τον φυσικό και επίκτητο ελληνοκεντρισμό μας, έως και τον άρρητο και «αυτονόητο» ρατσισμό μας ή, εν πάση περιπτώσει, την προφανή ανωτερότητά μας (κείνοι οι φουκαράδες οι αραπάδες...). Μας έκανε και γελούσαμε με την υιοθέτηση των πιο τυποποιημένων καλαμπουριών και των πιο δεδομένων στη γενιά μας θεμάτων «καζούρας» εις βάρος των άλλων, των εκτός παρέας και των κωδίκων της, αλλά με συμπάθεια και σχεδόν πάντα χωρίς κακία. Ίσως το σπουδαιότερο, μας ανέβαζε στα ίδια μας τα μάτια: ταυτιζόμασταν με το

Γιώργο Θαλάσση, μπορούσαμε και μεις να είμαστε ή να γίνουμε καλύτεροι από τους μεγάλους, να έχουμε λόγο και ανάμιξη στα ζητήματα που στην πραγματική ζωή δεν ήταν για μας, όπως μας διαβεβαίωναν αν τολμούσαμε να ανακατευτούμε εκεί που δεν μας έσπερναν. Αυτή τη συνταγή θα την βρει κανείς κυρίαρχη στα σημερινά έντυπα για τη νεολαία, δεν ήταν όμως προφανής τότε (και ο *Ταρζάν* και ο *Γκαούρ* ήταν «μεγάλοι», έστω και αν τον δεύτερο τον έσωζε η ελληνική του ρίζα...) Αν τα μαζέψω όλα μαζί, μου φαίνεται τελικά ότι η ξεχωριστή θέση του *Μικρού Ήρωα* στη μνήμη μας και στην κρίση μας είναι σχεδόν ακριβώς ανάλογη με εκείνη που έχει για όλους τους Έλληνες το παλιό ελληνικό σινεμά. Τις ταινίες του όμως μπορούμε ακόμα και σήμερα να τις βλέπουμε και να τις ξαναβλέπουμε, ενώ οι συλλογές του του καχημένου του *Μικρού Ήρωα* γίνονται σπάνιες. Εκτός βέβαια κι αν το αφιέρωμα του *Αντί* γίνει αφορμή για επανέκδοσή τους...

Θή λέξη

ελληνική και ξένη λογοτεχνία

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ: «Βαθύτατα αγαπημένοι μου νέοι...» (χειρόγραφη επιστολή)

ΑΛΕΞΗΣ ΜΙΝΩΤΗΣ: Για τον Άγγελο Σικελιανό

ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Η μέθη του Μύθου

ΖΩΡΖ ΛΟΣΦΕΛΝΤ (μετ. Άννα Άγγ. Σικελιανού): Ο Σικελιανός ή η στερημένη δόξα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ: Ο τελευταίος ρωμαντικός και χρήσεις του παρελθόντος

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ: Καλοκαίρι στην Όμόνοια – ο καλοκαιρινός χρόνος

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΤΣΗΣ: Για την Κυρία Πιπίκα

ΛΟΥΪΤΖΙ ΠΙΡΑΝΤΕΛΛΟ (μετ. Σωτήρης Τριβιζάς): Male di luna

ΝΤΟΡΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Ο πάπαρδος

ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΣΑΛΙΚΟΓΛΟΥ: Τά λευκά σεντόνια της μητέρας

ΑΡΓΥΡΗΣ ΧΙΟΝΗΣ: Οκτώ ποιήματα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΤΑΝΙΔΗΣ: Μάρλον Μπράντο * Βάκχες

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ: Τά περιοδικά της Κωνσταντινούπολης (1880-1922)

ΛΟΥΚΑΣ ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ: Η ιστορία ενός ποιήματος

ΓΚΑΛΟΥΕΪ ΚΙΝΝΕΛΛ (μετ. Αντώνης Δεκαβάλλης): Η Άρκούδα

ΘΩΜΑΣ ΣΚΑΣΣΗΣ: Μυθιστορηματική δημιουργία και σύγχρονη πραγματικότητα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ: Νεκρολογίες * Στο μαγαζί * Χωρίς αναπνοή

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ: Ίδιωτική Μυθολογία

ΜΑΡΚΟΣ ΚΑΛΕΩΔΗΣ: Opus posthumum

ΝΤΙΝΟ ΜΠΟΥΤΣΑΤΙ (μετ. Άγγελος Βαμβακινός – Esther Silvestri): Ο μανδύας

ή κλεψύδρα

Δημήτρης Ποταμίτης, Γιώργος Μαρκόπουλος, Θανάσης Θ. Νιάρχος, Γιώργος Βέης

Η κρίση του θεάτρου (από τον Γιάννη Βαρβέρη)

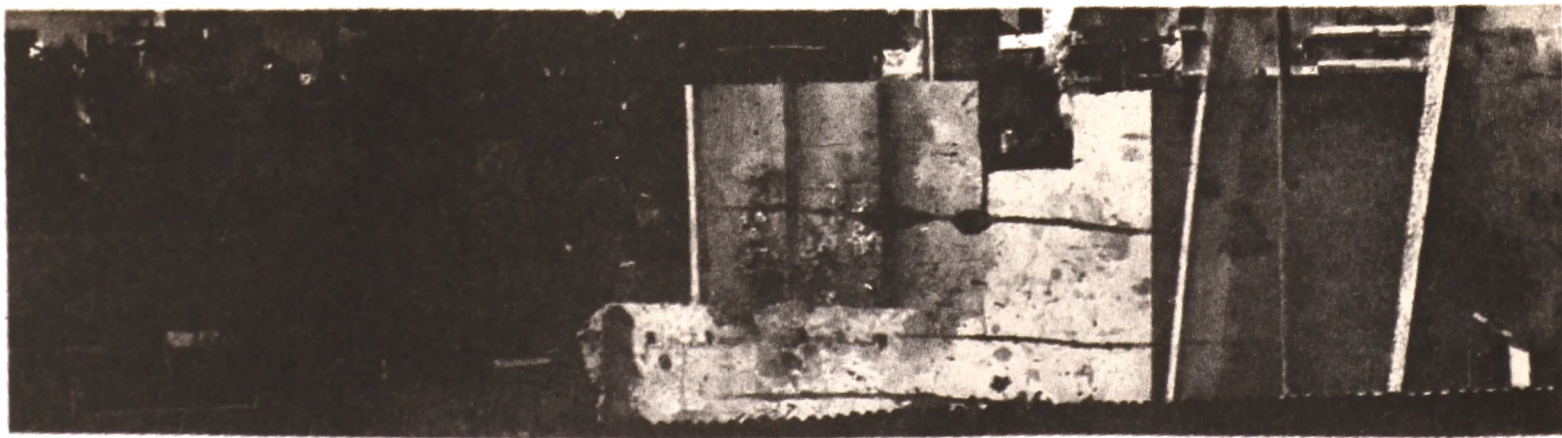
Η κρίση του κινηματογράφου (από τον Νίκο Κολοβό)

Η κρίση του βιβλίου (από τους Άλκηστι Σουλογιάννη, Βαγγέλη Αθανασόπουλο)

Έξ ὄνυχος: Κυρή Δημουλά, Εὐγένιος Άρανίτσης, Γιάννης Σκληβανιώτης,

Ρούλα Κακλαμανάκη, Νίκος Μπαζιάνας, Γιάννης Ανδριώτης

Σχέδια και ζωγραφική του Γιώργου Ρόρρη

μάρτης-
απρίλης '95

126

δρχ. 700

16 ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ

788+2 τεύχη του Μικρού Ηρώα

Οι τίτλοι των ιστοριών του Μικρού Ηρώα έχουν το ιδιαίτερο, δικό τους ενδιαφέρον. Άλλοτε ηρωικοί, άλλοτε περιπαιχτικοί και πάντοτε αναπάντεχοι, ήταν από μόνοι τους ένας κράχτης για να τρέξουν στο περίπτερο οι μικροί φίλοι των περιπετειών. Στη συνέχεια δίνουμε την καταγραφή αυτών των τίτλων όχι μόνον για την ιστορία αλλά και προς ικανοποίηση της περιέργειας των νεωτέρων και προς τέρψιν των παλαιότερων.

1. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΣΚΛΑΒΟΣ
2. ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ ΕΚΔΙΚΗΤΗΣ
3. ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΙ ΤΡΕΜΟΥΝ!
4. ΘΑ ΤΟΥ ΦΕΚΙΣΘΗΣ ΤΗΝ ΑΥΓΗ!
5. ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ!
6. Ο ΧΙΤΛΕΡ ΑΙΧΜΑΛΩΤΙΖΕΤΑΙ!
7. ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
8. ΤΟ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
9. ΤΟ ΣΑΛΠΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ
10. ΖΗΤΩ Η ΕΛΛΑΣ!
11. ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΑΡΑΔΟΘΗΤΕ!
12. Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΘΕΣΙ
13. ΤΟ ΜΑΣΤΙΓΙΟ ΤΟΥ ΤΥΡΑΝΝΟΥ!
14. ΦΩΤΙΑ ΚΑΙ ΤΣΕΚΟΥΡΙ!
15. Η...BOMBA ΤΟΥ ΣΠΙΘΑ!
16. ΣΤΑ ΝΥΧΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥ
17. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ
18. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΑΣ
19. ΙΠΤΑΜΕΝΟΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ
20. ΣΤΟ ΒΥΘΟ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ
21. Ο ΜΑΥΡΟΣ ΜΟΝΟΜΑΧΟΣ
22. ΣΤΟ ΚΛΟΥΒΙ ΤΟΥ ΠΑΝΘΗΡΑ
23. ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ ΝΙΚΑ!
24. ΚΥΝΗΓΗΤΟ ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΚΟΜΒΕΣ!
25. ΦΡΟΥΛΑΪΝ «Χ»
26. ΑΓΚΑΛΙΑ ΜΕ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ
27. ΔΥΟ, ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΕΝΟΣ
28. Η ΦΡΟΥΛΑΪΝ «Χ» ΕΠΙΤΙΘΕΤΑΙ
29. ΝΙΚΗ, ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
30. Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ
31. Η ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΪΤΑΝ
32. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ
33. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΦΡΟΥΛΑΪΝ «Χ»
34. ΚΑΜΙΚΑΖΙ Ο ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΣΑΜΠΟΤΕΡ
35. ΤΟ ΚΕΛΛΙ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ
36. ΕΝΩΜΕΝΟΙ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ
37. Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ
38. ΕΛΛΑΣ Η ΓΑΛΑΖΙΑ ΘΥΕΛΛΑ
39. ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΙ ΤΗΣ ΚΟΜΠΡΑΣ
40. ΤΟ ΚΑΝΑΛΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΟΠΩΝ
41. ΝΤΙΑΒΟΛΟ Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΜΟΥ-ΣΟΛΙΝΙ
42. ΣΙΝΙΟΡΙΤΑ Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΕΩΣΦΟΡΟΥ
43. ΣΤΑ ΧΕΙΛΗ ΤΗΣ ΑΒΥΣΣΟΥ
44. ΣΠΙΘΑΣ Ο ΤΡΟΜΕΡΟΣ
45. ΟΙ ΜΑΣΚΟΦΟΡΟΙ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ
46. Ο ΞΑΝΘΟΣ ΔΗΜΙΟΣ
47. Ο ΔΡΑΠΕΤΗΣ
48. Ο ΑΟΡΑΤΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
49. ΤΣΑΚΑΛΙ Ο ΜΙΚΡΟΣ ΟΥΝΟΣ

50. Η ΔΡΑΚΑΙΝΑ
51. Ο ΠΡΟΔΟΤΗΣ
52. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΟΠΛΟ
53. Η ΚΙΤΡΙΝΗ ΕΧΙΔΑ
54. ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ
55. ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΣΥΝΤΡΙΒΟΝΤΑΙ
56. Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ ΟΛΕΘΡΟΥ
57. ΚΟΡΑΚΑΣ ΤΟ ΜΟΝΟΦΘΑΛΜΟ ΚΤΗΝΟΣ
58. ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑΣ
59. ΣΤΑ ΝΥΧΙΑ ΤΟΥ ΚΟΡΑΚΑ
60. Ο ΤΥΡΑΝΝΟΣ ΓΟΝΑΤΙΖΕΙ!
61. Η ΛΑΒΗ ΠΟΥ ΤΣΑΚΙΖΕΙ!
62. ΜΑΧΗ...ΓΙΓΑΝΤΩΝ!
63. ΤΟ ΠΑΙΔΙ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΠΡΟΔΙΔΕΙ!
64. Η ΕΞΟΝΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΚΑ
65. ΦΟΥ-ΓΙΑΜΑ ΤΟ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
66. Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ
67. «ΠΑΙΔΙ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ S.O.S.!»
68. ΣΠΙΘΑΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΦΟΥ-ΓΙΑΜΑ
69. ΟΡΛΑΝΤΟ, Ο ΙΤΑΛΟΣ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ
70. Ο ΙΤΑΛΟΣ ΕΚΔΙΚΕΙΤΑΙ
71. Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΤΟΡΠΙΛΛΑ
72. ΣΤΟ ΜΑΥΡΟ ΒΑΡΑΘΡΟ
73. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ
74. ΤΟ ΓΑΛΑΖΙΟ ΠΑΙΔΙ
75. ΤΟ ΑΛΛΟΚΟΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ
76. ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ
77. ΤΟ ΠΑΙΔΙ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ
78. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΜΟΥΤΣ
79. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΚΑΜΠΑΛΛΕΡΟ
80. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΚΑΓΚΟΥΡΩ
81. Η ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ ΜΕ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΜΑΤΙΑ
82. ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΠΟΥ ΥΠΝΩΤΙΖΕΙ
83. Η ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ ΤΙΜΩΡΕΙ
84. ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΟΛΕΘΡΟΥ
85. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΙ Η ΑΡΚΟΥΔΑ
86. ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ
87. Η ΓΑΛΑΝΟΛΕΥΚΗ ΚΥΜΑΤΙΖΕΙ!
88. ΜΑΤΩΜΕΝΗ ΓΙΟΡΤΗ
89. ΤΕΡΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑΣ ΑΙΝΙΓΜΑ
90. ΧΑΜΛΕΡ, Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΤΑΡΖΑΝ
91. Ο ΠΑΝΘΗΡΑΣ ΜΕ ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΝΥΧΙ
92. Ο...ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΛΑΡΗΣ
93. Ο ΒΟΥΛΓΑΡΟΣ!
94. ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ
95. ΣΤΑ ΝΥΧΙΑ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ
96. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΓΑΛΑΖΙΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ
97. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΠΙΘΑ
98. ΚΑΤΑ ΔΙΑΤΑΓΗΝ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ

99. ΦΡΑΝΚΕΝΣΤΑΪΝ, Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ
100. ΤΟ ΠΑΙΔΙ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΙΜΩΡΕΙ!
101. ΚΟΜΠΡΑ, Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ
102. ΤΟ ΠΗΔΗΜΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
103. ΣΤΑ ΔΟΝΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΜΠΡΑΣ
104. Η ΚΟΜΠΡΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙ!
105. ΤΟ ΛΑΣΤΙΧΕΝΙΟ ΠΑΙΔΙ (Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ ΦΡΑΝΚΕΝΣΤΑΪΝ)
106. Ο ΜΑΥΡΟΣ ΣΠΙΘΟΦΟΡΟΣ
107. ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΡΟΜΟΥ
108. ΤΑ ΔΥΟ ΛΑΣΤΙΧΕΝΙΑ ΠΑΙΔΙΑ
109. ΔΙΠΛΟΠΡΟΣΩΠΟΣ, Ο ΔΗΜΙΟΣ ΤΩΝ ΟΥΝΩΝ
110. ΤΟ ΓΑΡΥΦΑΛΛΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
111. Ο ΔΙΠΛΟΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΛΗΡΩΝΕΙ!
112. ΑΛΟΜΑ, Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΜΑΓΟΣ
113. Ο ΥΠΕΡΠΡΑΚΤΩΡ
114. Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΡΟΔΙΔΕΙ
115. ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΕΡΟ ΕΡΠΕΤΟ
116. ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΣΤΟ ΘΙΒΕΤ
117. Ο ΑΠΟΚΕΦΑΛΙΣΜΟΣ
118. Ο ΡΑΣΟΦΟΡΟΣ ΔΑΙΜΟΝΑΣ
119. Ο ΣΠΙΘΑΣ...ΤΑΥΡΟΜΑΧΟΣ
120. Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΕΠΡΟΔΩΣΕ
121. Η ΕΛΛΑΣ ΔΕΝ ΠΕΘΑΙΝΕΙ
122. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΔΟΤΗ
123. ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
124. Η ΦΡΟΥΛΑΪΝ ΤΑΡΖΑΝ
125. ΤΟ ΣΜΑΡΑΓΔΙ ΤΗΣ ΣΥΜΦΟΡΑΣ
126. ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕΧΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ
127. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΙ Ο ΓΟΡΙΛΛΑΣ
128. Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
129. ΤΟ ΝΟΥΜΕΡΟ 13
130. Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΕΚΔΙΚΕΙΤΑΙ
131. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΑΚΟΥΡΓΟΥ
132. Ο ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
133. Ο ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ ΣΠΙΘΑΣ
134. ΤΟ ΑΟΡΑΤΟ ΠΛΟΙΟ
135. ΤΟ...ΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΒΥΘΟΥ
136. ΠΟΙΟΣ ΠΡΟΔΩΣΕ;
137. Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΑΙΝΙΓΜΑ
138. ΦΟΥ-ΠΟ-ΚΑΪ, ΤΟ ΚΙΤΡΙΝΟ ΠΑΙΔΙ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ
139. Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ
140. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ...ΦΟΥ-ΠΟ-ΚΑΪ
141. Ο ΚΑΒΑΛΛΑΡΗΣ ΤΟΥ ΟΛΕΘΡΟΥ
142. Ο ΠΑΡΑΞΕΝΟΣ ΚΑΟΥ-ΜΠΟΥ
143. ΤΟ ΛΑΣΣΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

144. ΝΙΚΟΣ ΓΑΛΑΝΟΣ ΤΟ ΗΡΩΙΚΟ ΠΑΙΔΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
145. ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ «ΚΟΜΜΑΝΤΟΣ»
146. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ...ΨΗΤΗΣ ΟΡΝΙΘΑΣ
147. Ο ΜΑΧΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
148. ΤΟ ΓΑΛΑΖΙΟ ΜΙΣΟΦΕΓΓΑΡΟ
149. ΑΙΝΙΓΜΑ ΘΑΝΑΤΟΥ
150. ΕΝΑ ΣΚΛΗΡΟ ΜΑΘΗΜΑ
151. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΝΟΣ ΜΙΚΡΟΥ ΗΡΩΟΣ
152. ΜΕΡΒΑΡΑ, Ο ΑΟΡΑΤΟΣ ΙΝΔΟΣ
153. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΠΑΚΙΣΤΑΝ
154. Ο ΤΡΟΜΕΡΟΣ ΜΑΓΟΣ
155. ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΜΕΡΒΑΡΑ
156. Ο ΜΑΥΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
157. ΑΓΓΕΛΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΓΓΕΛΟΥ
158. ΣΗΜΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
159. Ο ΑΤΡΩΤΟΣ
160. Ο ΑΤΡΩΤΟΣ ΠΕΘΑΙΝΕΙ
161. ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ-ΑΙΝΙΓΜΑ
162. ΤΟ ΟΠΛΟ ΤΗΣ ΤΡΕΛΛΑΣ
163. Ο ΔΙΑΒΟΛΑΚΟΣ
164. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΚΑΟΥ-ΜΠΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
165. Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ ΡΟΜΠΟΤ
166. ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
167. Η ΑΝΤΑΡΣΙΑ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ
168. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΑΚΟΥ
169. ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΚΟΤΟΣ ΓΡΙΦΟΣ
170. Ο ΔΙΑΒΟΛΑΚΟΣ ΞΑΝΑΖΗ!
171. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ «Χ»
172. Ο ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΣ ΤΟΥ ΝΤΑΧΑΟΥ
173. Ο ΜΑΣΚΟΦΟΡΟΣ ΚΑΤΑΔΟΤΗΣ
174. ΛΥΚΟΣ Ο ΑΛΒΑΝΟΣ ΔΗΜΙΟΣ
175. ΠΕΘΑΙΝΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ!
176. ΤΖΑΝΑΒΑΡ ΤΟ ΑΓΡΙΜΙ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ
177. Ο ΤΖΑΝΑΒΑΡ ΕΚΔΙΚΕΙΤΑΙ
178. Ο ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΚΟΛΑΣΕΩΣ
179. ΣΤΗ ΦΩΛΙΑ ΤΟΥ ΤΖΑΝΑΒΑΡ
180. Ο ΔΙΑΒΟΛΑΚΟΣ ΠΡΟΔΙΔΕΙ!
181. ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΡΔΙΑ
182. Ο ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΟΣ
183. ΑΛΟΥΝΑ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΑΓΡΙΩΝ
184. Ο ΝΕΓΡΟΣ ΣΕΪΤΑΝ
185. ΣΛΑΒΟΣ Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ
186. ΡΑΣ ΑΜΠΑΜΠΑ, Ο ΑΒΗΣΣΥΝΟΣ
187. ΤΑΓΚΑΝΙΚΑ, Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΕΡΕΒΟΥΣ
188. Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΟΠΩΝ
189. Ο ΜΥΣΤΗΡΙΟΔΗΣ ΑΡΙΘΜΟΣ 7
190. Ο ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΟΣ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ
191. ΣΤΑ ΟΠΛΑ!

16 ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ

192. ΧΑΜΑΙΛΕΩΝ, Ο ΕΧΘΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥ-
ΘΕΡΙΑΣ
193. Ο ΣΙΔΕΡΕΝΙΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
194. Ο ΑΓΚΥΛΩΤΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
195. Ο ΞΑΝΘΟΣ ΔΥΝΑΜΙΤΗΣ, ΤΟ ΤΡΟΜΕΡΟ
ΓΕΡΜΑΝΟΠΟΥΛΟ
196. Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΣ
197. Ο ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΗΣ
198. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΩΝ 9
199. ΤΟ ΠΑΙΔΙ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΑ
200. ΦΛΟΓΑ, Η ΠΡΑΚΤΩΡ-ΓΡΙΦΟΣ
201. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΣΚΑΡΑ-
ΒΑΙΟΥ
202. ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΣΠΙΘΑ
203. Ο ΑΣΥΛΛΗΠΤΟΣ
204. ΟΙ ΜΕΛΛΟΘΑΝΑΤΟΙ
205. ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΠΟΤΑ ΤΟΥ ΤΥ-
ΡΑΝΝΟΥ
206. Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΑΠΕΛΠΙΣΜΕΝΩΝ
207. ΠΑΡΑΔΟΘΗΤΕ ΣΚΛΑΒΟΙ
208. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΝΟΣ ΑΘΑΝΑΤΟΥ
209. ΤΟ ΣΥΝΔΙΚΑΤΟ ΤΩΝ ΠΡΟΔΟΤΩΝ
210. ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΑΣΠΡΟ
211. ΓΕΝΝΑΙΟΣ ΤΩΝ ΓΕΝΝΑΙΩΝ
212. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΜΗΔΕΝ!
213. ΜΗΔΕΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΜΗΔΕΝΟΣ
214. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΛΠΑΖΕΙ!
215. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΔΗΜΙΟΣ
216. ΗΣΑΝ ΟΛΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
217. Ο ΜΑΓΟΣ ΤΟΥ ΟΛΕΘΡΟΥ
218. ΕΠΙ ΣΚΟΠΟΝ... ΠΥΡ!
219. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ
220. Ο ΤΡΑΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ
221. ΑΦΑΝΕΙΣ ΗΡΩΕΣ
222. ΟΡΓΗ ΘΕΟΥ
223. Ο ΤΙΜΩΡΟΣ
224. Ο ΔΡΑΚΟΣ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ
225. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΦΑΡΩ
226. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΙ Η... ΜΟΥΜΙΑ
227. ΔΑΥΙΔ ΚΑΙ ΓΟΛΙΑΘ
228. ΗΡΩΙΔΕΣ
229. ΕΠΕΣΑΝ ΜΕΧΡΙΣ ΕΝΟΣ!
230. Ο ΓΡΙΦΟΣ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΗ
231. ΑΡΤΕΜΙΟΣ Ο ΡΑΣΟΦΟΡΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ
232. ΤΟ ΠΥΡΙΝΟ ΡΑΣΟ
233. Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ
234. ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ
235. Ο ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΣ!
236. Ο ΛΥΚΟΣ ΤΩΝ ΟΥΡΑΛΙΩΝ
237. Ο ΔΑΙΜΩΝ ΤΗΣ ΣΙΒΗΡΙΑΣ
238. ΑΧΟΥΙΤΟ
239. ΣΤΟ ΣΤΟΜΑ ΤΟΥ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΥ
240. Ο ΓΚΡΙΖΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ
241. Ο ΓΚΡΙΖΟΣ ΚΑΙ Ο ΓΑΛΑΖΙΟΣ
242. Ο ΓΚΡΙΖΟΣ ΞΑΝΑΓΥΡΙΖΕΙ
243. ΟΡΚΟΣ ΣΤΗ ΓΑΛΑΝΟΛΕΥΚΗ
244. ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΣΚΛΑΒΩΝ
245. ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ-ΒΟΛΙΔΕΣ
246. Ο ΣΠΙΘΑΣ, ΤΡΩΕΙ ΚΑΙ... ΤΙΣ ΤΡΩΕΙ!
247. ΕΝΑΣ ΗΡΩΣ ΠΕΘΑΙΝΕΙ!
248. Η ΕΞΑΦΑΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΑΚΟΥ
249. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΟΝ 2
250. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΦΟΒΟΣ
251. Ο ΓΑΛΑΖΙΟΣ ΣΕΡΙΦΗΣ
252. ΤΟ ΚΑΠΕΛΛΟ-ΑΙΝΙΓΜΑ
253. Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ z. ΖΙΟΥ-ΖΙΤΣΟΥ
254. Ο ΔΡΑΚΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
255. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΙ Ο ΔΡΑΚΟΣ

ΤΟΜΟΣ 45

256. ΤΟ ΖΟΥΖΟΥΝΙ, ΕΝΑ ΠΑΡΑΣΕΝΟ
ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ
257. ΤΟ ΖΟΥΖΟΥΝΙ... ΤΣΙΜΠΑ!
258. ΧΑΙΡΕ, Ω ΧΑΙΡΕ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ!
259. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ
260. ΘΕΙΑ ΔΙΚΗ
261. Η ΕΞΑΦΑΝΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑΣ
262. Η ΣΠΑΖΟΚΕΦΑΛΙΑ
263. ΤΟ ΓΑΝΤΙ ΤΗΣ ΕΚΔΙΚΗΣΕΩΣ
264. ΤΟ ΛΥΚΟΣΚΥΛΟ
265. ΤΟ ΑΧΟΡΤΑΓΟ ΠΑΙΔΙ
266. ΤΡΟΜΕΡΗ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ
267. Ο ΤΟΥΡΚΟΣ ΠΡΟΔΟΤΗΣ
268. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ
269. Ο ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
270. Ο ΒΟΥΔΑΣ ΕΚΔΙΚΕΙΤΑΙ
271. Ο ΙΝΔΟΣ ΧΙΤΛΕΡ
272. ΤΟ ΒΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΛΕΘΡΟΥ
273. ΠΟΛΕΜΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
274. ΕΝΑΣ ΤΕΤΡΑΠΟΔΟΣ ΗΡΩΣ
275. ΤΟ ΖΟΥΖΟΥΝΙ ΠΕΘΑΙΝΕΙ
276. ΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑ ΣΤΟΝ ΤΥΡΑΝΝΟ
277. ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΤΡΑΙΝΟ
278. Η ΣΗΜΑΙΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
279. Ο... ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΣ!
280. Η ΠΡΑΚΤΩΡ «Ζ»
281. Η ΠΡΑΚΤΩΡ «Ζ» ΕΦΟΡΜΑ!
282. Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΒΑΡΚΑ
283. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ
284. Η ΧΡΥΣΗ ΚΑΡΦΙΤΣΑ
285. Ο ΠΟΝΟΣ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ
286. Η ΓΑΤΑ ΜΕ ΤΙΣ 9 ΟΥΡΕΣ
287. Η ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ ΟΛΕΘΡΟΥ
288. Η ΑΥΤΟΘΥΣΙΑ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ
289. Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ
290. ΤΟ ΑΣΗΜΕΝΙΟ ΚΛΕΙΔΙ
291. Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΑΝΑΤΕΛΛΕΙ
292. Ο ΓΑΛΑΖΙΟΣ ΣΚΟΡΠΙΟΣ
293. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΕΝΟΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥ
294. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΣΠΙΘΑ
295. ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΤΙΣ 3 ΜΟΡΦΕΣ
296. Ο 3, ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΧΙΤΛΕΡ
297. ΤΟ ΠΑΙΔΙ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΑΝΤΑΠΟΔΙΔΕΙ

298. 3+3=...0
299. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΧΙΤΛΕΡ ΠΡΟΔΙΔΕΙ!
300. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ 3
301. Ο 3 ΓΥΡΙΖΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΔΗ
302. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΧΙΤΛΕΡ ΠΛΗΡΩΝΕΙ!
303. ΓΟΛΙΑΘ Ο ΑΠΑΝΘΡΩΠΟΣ
304. Ο ΓΟΛΙΑΘ ΠΑΙΡΝΕΙ ΜΑΘΗΜΑ
305. Ο ΑΠΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΚΔΙΚΕΙΤΑΙ!
306. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΚΟΛΟΣΣΟΥ
307. Η ΝΥΧΤΕΡΙΔΑ
308. Ο ΓΡΙΦΟΣ ΤΗΣ ΝΥΧΤΕΡΙΔΑΣ
309. ΖΟΥΖΟΥΝΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΝΥΧΤΕΡΙΔΑΣ
310. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΣΚΟΤΟΥΣ
311. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΑΕΙ ΚΥΝΗΓΙ
312. ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
313. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΑΝΑΖΗΤΕΙ ΟΝΟΜΑ
314. Ο ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΧΑΝΕΤΑΙ
315. Ο ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ
316. ΣΦΗΚΑ, Η ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΜΟΥΣΟΛΙΝΙ
317. Η ΣΦΗΚΑ ΚΑΙ Η ΜΕΛΙΣΣΑ
318. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΙΑΝΕΙ ΤΗ ΣΦΗΚΑ
319. ΟΙ ΔΥΟ... ΚΑΤΕΡΙΝΕΣ!
320. ΚΑΤΕΡΙΝΑ + ΚΑΤΕΡΙΝΑ = 0
321. Η ΣΦΗΚΑ ΧΑΝΕΙ ΤΟ ΚΕΝΤΡΙ ΤΗΣ
322. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΜΗΧΑΝΗ
323. Η ΜΗΧΑΝΗ ΕΚΔΙΚΕΙΤΑΙ
324. ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΑΚΟΥ
325. ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ, ΕΝΑ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΣ ΠΑΙΔΙ
326. ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΔΙΑΒΟΛΑΚΟΥ
327. ΤΟ ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ ΠΕΤΑ
328. ΤΟ ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ ΚΛΑΙΕΙ
329. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΣΥΝΝΕΦΟ
330. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΣΥΝΝΕΦΟ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙ
331. ΤΟ ΣΥΝΝΕΦΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΟΡΑΣ
332. Ο ΗΛΙΟΣ ΔΙΑΛΥΕΙ ΤΟ ΣΥΝΝΕΦΟ
333. ΓΕΡΑΚΙ, Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΟΛΕ-
ΘΡΟΥ
334. ΤΟ ΓΕΡΑΚΙ ΧΤΥΠΑ
335. ΑΕΤΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΓΕΡΑΚΙΟΥ
336. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΝΕΙ... ΦΤΕΡΑ
337. ΤΟ ΓΕΡΑΚΙ ΧΑΝΕΙ ΤΑ... ΦΤΕΡΑ ΤΟΥ
338. ΤΟ ΓΕΡΑΚΙ ΓΙΝΕΤΑΙ... ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ
339. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΑΡΙΘΜΟΣ 4

340. 4 ΕΝΑΝΤΙΟΝ 5
341. Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ
342. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΝΕΙ... ΑΦΑΙΡΕΣΙ!
343. Ο 4... ΜΗΔΕΝΙΖΕΤΑΙ!
344. ΜΥΓΑ, Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΧΑΛΑΣΜΟΥ
345. ΣΠΙΘΑΣ Ο... ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΟΣ
346. Η ΜΥΓΑ ΠΑΙΡΝΕΙ ΤΗΝ ΕΚΔΙΚΗΣΙ ΤΗ
347. ΜΥΓΑ ΚΑΙ ΖΟΥΖΟΥΝΙ
348. ΖΙΟΥ-ΖΙΤΣΟΥ, Ο ΑΔΥΣΩΠΗΤΟΣ
349. «Ζ.Ζ.» ΤΑ ΑΡΧΙΚΑ ΤΟΥ ΟΛΕΘΡΟΥ
350. Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΔΙΔΑΣΚΕΙ!
351. Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΜΑΘΑΙΝΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ!
352. Ο ΖΙΟΥ-ΖΙΤΣΟΥ ΧΥΜΑΕΙ!
353. ΖΙΟΥ-ΖΙΤΣΟΥ ΚΑΤΑ ΖΙΟΥ-ΖΙΤΣΟΥ!
354. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΠΑΓΟΣ
355. Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΞΕΠΑΓΙΑΖΕΙ!
356. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑΣ
357. ΟΙ ΠΑΡΑΣΕΝΟΙ ΜΟΝΟΜΑΧΟΙ
358. Ο ΠΑΓΟΣ ΛΥΩΝΕΙ!
359. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΠΥΡΑΥΛΟΣ
360. ΔΥΟ ΠΥΡΑΥΛΟΙ ΣΥΓΚΡΟΥΟΝΤΑΙ
361. ΤΟ ΖΟΥΖΟΥΝΙ ΤΣΙΜΠΑ ΤΟΝ... ΠΥ-
ΡΑΥΛΟ
362. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΠΥΡΑΥΛΟΣ ΣΚΑΖΕΙ!
363. ΣΠΙΘΑΣ Ο... ΠΥΡΑΥΛΟΚΙΝΗΤΟΣ
364. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΩΝ... ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΝ
365. Ο ΝΕΟΣ ΣΕΪΤΑΝ ΑΛΑΜΑΝ
366. Ο ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ ΣΕΪΤΑΝ
367. ΜΑΥΡΟΣ ΠΑΝΘΗΡΑΣ
368. ...ΣΕΪΤΑΝ ΣΠΙΘΑΣ!
369. Ο ΣΕΪΤΑΝ ΑΛΑΜΑΝ ΧΤΥΠΑΕΙ
370. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΕΛΛΑΣ ΥΠΟΚΥΠΤΕΙ!
371. ΣΕΪΤΑΝ ΑΛΑΜΑΝ Ο ΑΝΙΚΗΤΟΣ
372. ΤΟ ΦΥΣΟΚΑΛΑΜΟ ΔΡΑ!
373. Ο ΓΡΙΦΟΣ ΤΗΣ ΤΡΥΠΙΑΣ ΔΕΚΑΡΑΣ
374. ΓΙΓΑΝΤΟΜΑΧΙΑ
375. ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΙ ΣΤΗ ΖΟΥΓΚΛΑ
376. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ
377. Ο ΜΑΥΡΟΣ ΘΕΟΣ ΤΩΝ ΠΥΓΜΑΙΩΝ
378. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΡΟΛΟΪ
379. ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ
380. ΤΟ ΡΟΛΟΪ ΞΕΚΟΥΡΑΙΖΕΤΑΙ
381. ΤΟ ΞΥΠΝΗΤΗΡΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
382. ΤΟ ΡΟΛΟΪ ΠΑΕΙ ΠΙΣΩ!
383. ΤΣΙΝ-ΤΣΙΝ Ο ΑΟΡΑΤΟΣ ΚΙΝΕΖΟΣ
384. Ο ΤΣΙΝ-ΤΣΙΝ ΔΡΑ
385. ΤΣΙΝ-ΤΣΙΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΠΑΙΔΙΟΥ-ΦΑ-
ΝΤΑΣΜΑ
386. Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΚΙΝΕΖΟΠΟΥΛΑ
387. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΗΓΑΙΝΕΙ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑ-
ΔΕΙΣΟ!
388. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΗΓΑΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΚΟΛΑΣΙ
389. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΕΑ
390. Η ΚΙΤΡΙΝΗ ΜΑΓΙΣΣΑ
391. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΓΙΝΕΤΑΙ... ΜΑΓΟΣ
392. ΧΤΑΠΟΔΙ Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ
393. Ο ΑΧΟΡΤΑΓΟΣ... ΧΟΡΤΑΙΝΕΙ!
394. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΤΡΩΕΙ... ΧΤΑΠΟΔΙ!
395. ΠΟΙΟΣ; ΠΟΥ; ΠΟΤΕ;
396. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΒΑΖΕΙ... ΓΚΟΛ!
397. Ο ΑΣΣΟΣ ΣΠΑΘΙ
398. ΤΟ ΣΠΑΘΙ ΚΑΙ ΤΟ ΜΠΑΣΤΟΥΝΙ
399. ΟΙ 4 ΑΣΣΟΙ
400. Ο ΑΣΣΟΣ ΤΩΝ ΑΣΣΩΝ
401. ΤΟ ΦΤΕΡΟ ΤΟΥ ΚΟΚΟΡΑ!
402. ΚΥΝΗΓΗΤΟ ΣΤΗ ΒΕΝΕΤΙΑ
403. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΔΟΓΗ
404. Η ΓΕΦΥΡΑ ΤΩΝ ΣΤΕΝΑΓΜΩΝ

1. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΧΑΝΕΙ ΤΟ ΣΠΙΘΑ!
 2. ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ
 3. Η ΑΓΡΙΟΓΑΤΑ
 4. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΙ Η ΓΑΤΑ
 5. ΣΤΑ ΝΥΧΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΙΟΓΑΤΑΣ
 6. ΤΟ ΚΥΝΗΓΗΤΟ ΤΗΣ ΑΓΡΙΟΓΑΤΑΣ
 7. ΔΥΟ ΗΡΩΕΣ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ
 8. ΤΖΙΤΖΙΚΙ, ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΗΡΩΣ
 9. ΤΟ ΤΖΙΤΖΙΚΙ ΘΥΜΩΝΕΙ
 10. Η ΖΩΝΤΑΝΗ ΡΟΔΑ
 11. Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΓΡΙΦΟΣ
 12. ΜΙΚΡΟΒΙΟ ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
 13. ΤΖΙΤΖΙΚΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΜΙΚΡΟΒΙΟΥ
 14. ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ
 15. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΚΟΥΡΣΑΡΟΣ
 16. Η ΠΡΑΚΤΩΡ ΛΕΥΚΗ
 17. Ο ΛΕΥΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ
 18. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ (1+1+2X3-2:3
 (= 1))
 19. ΝΤΑΧΑΟΥ!
 20. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΡΟΔΟΤΗΣ
 21. Ο ΜΑΥΡΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
 22. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΣΚΥΛΟΥ
 23. Η ΜΑΥΡΗ ΘΥΕΛΛΑ
 24. Η ΑΣΗΜΕΝΙΑ ΧΕΛΩΝΑ
 25. Η ΠΤΑΜΕΝΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ
 26. ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΩΝ ΤΡΕΛΛΩΝ
 27. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ
 28. ΣΤΗ ΖΟΥΓΚΛΑ ΤΗΣ ΟΚΙΝΑΒΑ
 29. Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ
 30. ΤΟ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ
 31. Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΠΙΑΝΕΙ ΚΑΒΟΥΡΙΑ!
 32. Η ΓΑΛΑΖΙΑ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ
 33. Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΠΕΤΥΧΕ
 34. Η ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ ΚΑΙΕΙ ΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΗΣ!
 35. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΝΥΧΤΑ
 36. ΝΥΧΤΩΝΕΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΠΙΘΑ
 37. Η ΝΥΧΤΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕΡΑ
 38. Η ΜΕΡΑ ΞΑΝΑΓΙΝΕΤΑΙ ΝΥΧΤΑ
 39. Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΝΗΣΤΕΥΕΙ!
 40. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΤΕΤΡΑΔΙΟ
 41. ΟΤΙ ΓΡΑΦΕΙ ΔΕΝ ΞΕΓΡΑΦΕΙ
 42. ΤΟ ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΚΑΙΓΕΤΑΙ
 43. ΜΕ ΤΗ ΘΗΛΕΙΑ ΣΤΟ ΛΑΙΜΟ...!
 44. ΒΑΚΟΥΕΡΟ, Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ-ΑΙΝΙΓΜΑ
 45. ΒΑΚΟΥΕΡΟ ΚΑΙ ΣΠΙΘΑΣ
 46. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΕΣΚΙΜΩΣ
 47. Η ΓΑΛΑΖΙΑ ΡΟΜΠΑ
 48. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΣΦΑΙΡΑ
 49. ΜΙΑ ΣΦΑΙΡΑ ΑΡΚΕΙ
 50. Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΘΥΜΩΝΕΙ
 51. ΕΛ ΤΟΡΟ, Ο ΔΑΙΜΟΝΙΟΣ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ
 52. ΣΠΙΘΑΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΕΛ ΤΟΡΟ
 53. ΗΡΩΙΚΗ ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑ
 54. Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΔΟΥΞ
 55. Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΣΚΩΤΣΕΖΟΣ
 56. Ο ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣ
 57. ΤΟ ΦΡΙΧΤΟ ΚΟΝΤΑΡΟΧΤΥΠΗΜΑ
 58. ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΩΝ ΑΧΟΥΑ
 59. Ο ΒΟΑΣ ΤΗΣ ΜΑΔΕΪΡΑ
 60. ΧΕΛΙ, Ο ΕΧΘΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 61. ΤΟ ΧΕΛΙ ΕΧΕΙ ΦΑΡΜΑΚΙ
 62. Η ΑΘΗΝΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ
 63. ΤΟ ΧΕΛΙ ΕΚΔΙΚΕΙΤΑΙ
 64. ΤΟ ΜΑΤΩΜΕΝΟ ΖΑΦΕΙΡΙ
 65. Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΡΓΟΠΕΘΑΙΝΕΙ
 66. ΤΟ ΤΡΙΓΩΝΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
 67. ΤΟ ΒΟΥΝΟ-ΑΙΝΙΓΜΑ
 68. Ο ΓΥΜΝΑΣΜΕΝΟΣ ΨΥΛΛΟΣ

473. ΤΟ ΤΖΙΤΖΙΚΙ ΠΕΘΑΙΝΕΙ
 474. ΟΙ ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ ΕΞΟΝΤΩΝΟΝΤΑΙ
 475. Ο ΠΙΤΣΙΡΙΚΟΣ
 476. Ο ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ
 477. ΙΣΚΙΟΣ, Ο ΤΡΟΜΕΡΟΣ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ
 478. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΧΑΝΕΙ ΤΟΝ...ΙΣΚΙΟ ΤΟΥ
 479. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΙΣΚΙΟΥ
 480. Η ΚΟΚΚΙΝΗ ΓΡΑΜΜΗ
 481. ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΤΕ ΤΟ ΒΕΛΟΣ
 482. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ 2
 483. Ο ΠΙΤΣΙΡΙΚΟΣ ΛΥΝΕΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
 484. Η ΑΛΛΟΚΟΤΗ ΑΘΡΟΙΣΙΣ (1+1=0)
 485. «ΕΔΩ ΡΩΜΗ!»
 486. Ο ΤΥΦΛΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
 487. Ο ΓΡΙΦΟΣ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ
 488. ΤΟ ΑΝΕΜΟΠΤΕΡΟ ΤΟΥ ΟΛΕΘΡΟΥ
 489. ΠΡΑΚΤΩΡ... ΝΑΝΟΣ
 490. Ο ΝΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΙΤΣΙΡΙΚΟΣ
 491. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΥΚΛΩΠΑ
 492. Η ΣΠΗΛΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΟΠΩΝ
 493. Ο ΣΗΜΑΔΕΜΕΝΟΣ
 494. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ
 495. ΤΟ ΚΟΛΠΟ ΤΟΥ ΣΗΜΑΔΕΜΕΝΟΥ
 496. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΥ
 497. ΕΝΑ... ΔΥΟ... ΤΡΙΑ!...
 498. Ο ΑΣΗΜΕΝΙΟΣ ΒΟΥΔΔΑΣ
 499. ΟΙ ΣΑΡΙΚΟΦΟΡΟΙ
 500. ΤΟ ΠΕΙΡΑΧΤΗΡΙ, ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΗΡΩΣ
 501. ΤΟ ΠΕΙΡΑΧΤΗΡΙ ΚΑΝΕΙ ΔΙΑΝΑ
 502. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΑΙΖΕΙ... ΜΠΙΖ!
 503. ΤΟ ΒΙΟΛΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
 504. ΤΟ ΠΕΙΡΑΧΤΗΡΙ ΕΞΑΦΑΝΙΖΕΤΑΙ
 505. ΟΙ... 13 ΣΩΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ
 506. Ο ΧΑΖΟΣ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ
 507. ΟΙ ΔΥΟ ΧΑΖΟΙ
 508. Ο ΗΡΩΙΚΟΣ ΠΑΠΑΣ
 509. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
 510. ΛΟΥΠΟ, Ο ΙΤΑΛΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
 511. Ο ΛΟΥΠΟ ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ
 512. Ο ΙΤΑΛΟΣ ΞΑΦΝΙΑΖΕΤΑΙ
 513. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΦΟΥΡΝΑΡΗΣ
 514. Ο ΝΕΚΡΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΝΟΣ
 515. ΚΥΚΛΩΝ, Ο ΣΑΜΠΟΤΕΡ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ
 516. Ο ΚΥΚΛΩΝ ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙΚΥΚΛΩΝ!

517. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΓΚΟΥΑΝΤΑΛΑΧΑΡΑ
 518. Ο ΚΥΚΛΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙ
 519. ΚΑΠΙΤΑΝ-ΔΥΝΑΜΟ
 520. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΟ
 521. ΕΤΣΙ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΗΡΩΕΣ
 522. ΕΧΕ ΓΕΙΑ ΚΑΗΜΕΝΕ ΚΟΣΜΕ!
 523. ΓΑΤΟΣ ΕΝΑ ΕΚΠΛΗΚΤΙΚΟ ΠΑΙΔΙ
 524. Ο ΓΑΤΟΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΗΝ ΟΥΡΑ ΤΟΥ
 525. ΠΟΙΟΣ ΕΚΛΕΨΕ ΤΟΝ ΧΗΜΙΚΟ ΤΥΠΟ;
 526. ΣΙΝΙΟΡΙΤΑ ΜΟΡΤΕ (Η ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ
 ΘΑΝΑΤΟΥ)
 527. ΤΟ ΚΟΛΠΟ ΤΟΥ ΓΑΤΟΥ
 528. Η ΣΙΝΙΟΡΙΤΑ ΜΟΡΤΕ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΙ
 529. Η ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ ΠΛΗΡΩΝΕΙ ΜΕ...
 ΤΟΚΟ!
 530. ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΑΣ Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ
 ΣΚΟΤΟΥΣ
 531. ΓΑΤΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΑ
 532. ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΤΗΣ ΦΡΙΚΗΣ
 533. ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΗΝ... ΚΙΘΑΡΑ
 534. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΞΑΝΑΚΑΝΕΙ ΘΑΥΜΑΤΑ
 535. Ο ΚΑΒΑΛΛΑΡΗΣ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ
 536. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΓΑΛΑΖΙΟΥ ΝΕΙΛΟΥ
 537. ΣΠΙΘΑΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ... ΤΑΡΖΑΝ
 538. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ... ΩΡΑΙΟΣ
 539. Ο ΓΑΤΟΣ ΠΑΙΖΕΙ ΜΕ ΤΗ ΦΩΤΙΑ
 540. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΗΡΩΣ
 541. Ο ΧΡΥΣΟΣ ΘΕΟΣ
 542. Η ΠΑΓΟΔΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
 543. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΓΚΡΙΖΟΥ ΔΡΑΚΟΥ
 544. Η ΑΛΕΠΟΥ ΤΟΥ ΟΛΕΘΡΟΥ
 545. Η ΑΛΕΠΟΥ ΧΤΥΠΑ
 546. ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Η ΑΛΕΠΟΥ
 547. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΘΥΜΩΝΕΙ
 548. ΓΙΟΥΜΑ Ο ΑΠΑΝΘΡΩΠΟΣ
 549. ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
 550. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΓΙΟΥΜΑ
 551. Ο ΑΡΧΙΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ
 552. ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΣΤΙΛΕΤΟ
 553. Ο ΓΡΙΦΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΙΝΟΥ ΘΕΟΥ
 554. ΟΙ 7 ΨΥΧΕΣ ΤΟΥ ΓΑΤΟΥ
 555. ΓΑΒΡΙΑΣ, ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΗΡΩΣ
 556. ΤΟ ΤΡΙΓΩΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΟΡΑΣ
 557. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΥ 14

558. ΒΕΕΛΖΕΒΟΥΛ, Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΑΙ-
 ΜΑΤΟΣ
 559. Ο ΒΕΕΛΖΕΒΟΥΛ ΚΛΕΒΕΙ ΤΟΝ ΣΠΙΘΑ
 560. ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΒΕΕΛΖΕΒΟΥΛ
 561. Ο ΒΕΕΛΖΕΒΟΥΛ ΠΗΓΑΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΚΟ-
 ΛΑΣΙ
 562. Ο ΓΑΒΡΙΑΣ ΠΑΙΡΝΕΙ ΑΜΠΑΡΙΖΑ
 563. ΠΕΘΑΙΝΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
 564. ΤΟ ΑΟΡΑΤΟ ΣΥΝΘΗΜΑ
 565. ΜΠΛΑΚ, Ο ΘΗΡΙΩΔΗΣ ΝΕΓΡΟΣ
 566. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΝΕΓΡΟΥ
 567. ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΣΠΡΟ
 568. ΣΑΜΟΥΡΑΪ, ΤΟ ΚΙΤΡΙΝΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
 569. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΤΟΚΙΟ
 570. ΣΑΜΟΥΡΑΪ ΚΑΙ ΣΠΙΘΟΥΡΑΪ
 571. ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΞΕΡΟΥΝ ΝΑ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ
 572. ΣΟΥΣΟΥΡΑΔΑ, ΤΟ ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΚΟΡΙ-
 ΤΣΑΚΙ
 573. ΤΟ ΚΛΕΜΜΕΝΟ ΜΗΝΥΜΑ
 574. Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
 575. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΑΓΡΙΕΥΕΙ
 576. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΗΣ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗΣ
 577. Ο ΚΥΡΙΟΣ «Χ»
 578. Ο ΚΥΡΙΟΣ «Χ» ΠΑΙΖΕΙ
 579. ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΚΥΡΙΟΣ «Χ»
 580. «Χ» ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
 581. Ο ΖΩΝΤΑΝΟΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΠΕΘΑΝΕΙ!
 582. «Χ» ΕΝΑΝΤΙΟΝ «Χ»
 583. Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΠΑΝΤΡΕΥΕΤΑΙ
 584. Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΚΟΡΣΙΚΑΝΟΣ
 585. ΤΟ ΚΑΝΑΛΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
 586. ΠΡΑΚΤΩΡ ΝΤΡΑΚΟΥΛΑ
 587. Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΒΡΥΚΟΛΑΚΙΑΖΕΙ
 588. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΧΑΜΕΝΟΥ ΚΑ-
 ΡΑΒΙΟΥ
 589. ΚΡΥΦΤΟΥΛΙ ΜΕ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ
 590. ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΠΥΡΑΥΛΩΝ
 591. Η ΣΟΥΣΟΥΡΑΔΑ ΠΕΡΝΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
 592. ΜΠΟΜΠΙΡΑΣ, ΤΟ ΣΟΦΟ ΠΑΙΔΙ
 593. Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΝΕΙ
 594. Ο ΔΗΜΙΟΣ... ΤΡΑΓΟΥΔΑΕΙ
 595. ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΟΡΑΣ
 596. Ο ΜΑΥΡΟΣ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ
 597. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΑΙΖΕΙ... ΠΟΚΕΡ
 598. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΟΧΙ
 599. Η ΑΜΠΑΡΙΖΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
 600. ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ
 601. Ο ΕΧΘΡΟΣ ΕΙΝΑΙ... ΦΙΛΟΣ
 602. ΤΥΦΛΟΜΥΓΑ Η ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΜΙΣΟΥΣ
 603. ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΝΥΧΙ
 604. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΕΧΕΙ... ΠΟΝΟΔΟΝΤΟ
 605. Ο ΜΠΟΜΠΙΡΑΣ ΠΙΑΝΕΙ ΤΗΝ ΤΥΦΛΟ-
 ΜΥΓΑ!
 606. ΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΗΣ ΕΚΔΙΚΗΣΕΩΣ
 607. ΚΥΠΡΟΣ, ΜΙΑ ΓΕΝΝΑΙΑ ΕΛΛΗΝΟ-
 ΠΟΥΛΑ
 608. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΨΑΡΕΥΕΙ
 609. ΔΥΟ ΜΙΚΡΟΙ ΗΡΩΕΣ
 610. Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
 611. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΑΙΖΕΙ ΒΙΟΛΙ!
 612. ΧΗΜΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ Κ-13
 613. Η ΦΩΛΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΩΡΩΝ
 614. Ο ΑΡΧΙΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ
 615. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
 616. ΣΠΙΘΑΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ... ΖΟΡΡΟ
 617. ΤΟ ΜΑΤΩΜΕΝΟ ΣΚΑΚΙ
 618. Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΔΡΑΣΙ
 619. Ο ΧΑΡΟΣ ΦΕΡΝΕΙ ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ

16 ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ

620. ΤΟ ΠΙΣΤΟΛΙ ΗΤΑΝ...ΨΕΥΤΙΚΟ
621. ΒΑΡΒΑΡΟΣ, Ο ΤΟΥΡΚΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
622. Ο ΒΑΡΒΑΡΟΣ ΜΑΘΑΙΝΕΙ ΤΡΟΠΟΥΣ
623. ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΠΟ ΦΛΟΓΕΣ
624. ΤΟ ΤΑΜΠΟΥΡΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
625. ΗΡΩΣ Ή ΠΡΟΔΟΤΗΣ;
626. Η ΔΙΑΤΑΓΗ ΕΞΕΤΕΛΕΣΘΗ
627. Η ΓΑΛΑΖΙΑ ΝΕΡΑΪΔΑ
628. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΑΤΣΑΛΙ
629. ΟΙ 5 ΜΙΚΡΟΙ ΣΑΜΠΟΤΕΡ
630. ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΒΕΛΟΣ
631. ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ
632. ΒΕΡΟΛΙΝΟ ΚΑΛΕΙ ΑΘΗΝΑ
633. Η ΣΑΛΠΙΓΓΑ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΣΥΜΦΟΡΑ
634. ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΥ
635. ΙΤΑΛΟ, Ο ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ ΔΗΜΙΟΣ
636. ΣΠΙΘΑΣ... Ο ΚΑΤΑΔΟΤΗΣ
637. ΤΟ ΤΡΕΛΛΟ ΠΟΥΛΙ
638. ΤΑ ΤΡΙΑ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ
639. Η ΚΟΥΦΙΑ ΒΕΛΟΝΑ
640. Ο ΣΠΙΘΑ ΚΑΝΕΙ...ΔΙΑΙΤΑ!
641. ΠΡΑΚΤΩΡ 005
642. ΠΡΑΚΤΩΡ 005 ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
643. ΣΠΙΘΑΣ...005
644. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ 005 ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΤΩΝ ΕΡΠΕΤΩΝ
645. ΜΠΟΜΠΙΡΑΣ Ο ΧΡΥΣΟΔΑΧΤΥΛΟΣ!
646. ΜΑΡΙΛΕΝΑ, Η ΘΛΙΜΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ
647. ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ
648. Ο ΕΧΘΡΟΣ ΗΤΑΝ ΗΡΩΣ!
649. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΙ ΤΟ... ΣΠΙΘΑΚΙ
650. Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΟΥ ΜΠΟΜΠΙΡΑ
651. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ-ΙΠΠΟΤΗΣ
652. ΤΟ ΙΠΤΑΜΕΝΟ...ΒΙΟΛΙ!
653. Ο ΙΠΠΟΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΙΟΣ
654. Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
655. ΕΝΕΔΡΑ ΣΤΗ ΒΙΛΛΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ
656. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΑΕΤΟΙ
657. ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ ΠΑΡΑ 5'
658. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙ ΡΟΔΑΥΓΗ
659. ΕΝΑΣ ΤΡΕΛΛΟΣ, ΤΡΕΛΛΟΣ, ΤΡΕΛΛΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
660. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΚΙΤΡΙΝΗΣ ΓΑΡΔΕΝΙΑΣ
661. Η ΚΟΛΑΣΙ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ
662. Ο ΓΑΤΟΠΑΡΔΟΣ
663. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΜΕ ΤΑ 1.001 ΜΑΤΙΑ
664. ΛΟΧΟΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ
665. ΓΑΤΟΠΑΡΔΟΣ ΚΑΙ...ΣΠΙΘΟΠΑΡΔΟΣ
666. ΤΟ 13ο ΚΛΕΙΔΙ!!!
667. ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΤΟΝ...ΑΛΛΟ ΚΟΣΜΟ

668. Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ «ΜΑΚΡΥ ΧΕΡΙ»
669. ΣΤΟΝ ΗΧΟ ΤΩΝ ΤΥΜΠΑΝΩΝ
670. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ 999
671. ΠΡΑΚΤΩΡ 999 ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
672. Η ΜΑΓΙΚΗ ΛΑΜΠΑ
673. ΣΠΙΘΑΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ...ΜΟΥΣΣΟΛΙΝΙ
674. ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ
675. Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ
676. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΜΙΚΡΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ
677. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΚΙΝΕΖΟΥ
678. Ο ΓΑΛΑΖΙΟΣ ΒΟΥΔΑΣ
679. ΤΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ...ΦΑΝΤΑΣΜΑ
680. ΠΟΙΟΣ ΕΚΛΕΨΕ ΤΟΥ ΤΥΠΟ «Α-330P»;
681. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΟΣ
682. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΚΑΝΕΙ ΖΑΒΟΛΙΕΣ
683. ΖΗΤΕΙΤΑΙ...ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ
684. Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΘΑΝΑΤΩΝ
685. ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ
686. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΑΙΡΝΕΙ...ΜΗΔΕΝ
687. ΕΙΜΑΙ ΠΡΟΔΟΤΗΣ
688. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΗ ΝΟΡΜΑΝΔΙΑ
689. ΤΟ ΜΑΓΕΜΕΝΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ
690. ΓΥΡΩ-ΓΥΡΩ ΟΛΟΙ, ΣΤΗ ΜΕΣΗ Ο... ΣΠΙΘΑΣ
691. ΤΑ ΑΛΗΤΑΚΙ
692. Ο ΠΑΠΟΥΤΣΩΜΕΝΟΣ... ΠΡΑΚΤΩΡ
693. ΠΡΑΚΤΩΡ-ΣΦΕΝΤΟΝΑ
694. ΑΚΡΙΒΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ
695. ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ ΣΕ ΘΑΝΑΤΟ
696. Ο...ΧΑΖΟΥΛΗΣ
697. ΧΑΖΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΧΑΖΟΥ
698. ΤΡΕΛΛΟΣ ΠΥΡΑΥΛΟΣ
699. Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ ΗΡΘΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΛΑΣΙ
700. Ο ΧΑΡΟΣ ΒΑΖΕΙ ΤΑ ΓΕΛΙΑ
701. Η ΜΑΤΩΜΕΝΗ ΣΗΜΑΙΑ
702. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΜΙΚΡΟΙ ΝΕΓΡΟΙ
703. Ο ΚΑΟΥ-ΜΠΟΥ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
704. ΤΟ ΡΑΝΤΣΟ ΤΩΝ ΠΙΣΤΟΛΕΡΟΣ
705. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΩΝ ΕΡΥΘΡΟΔΕΡΜΩΝ
706. Ο ΗΡΩΣ ΤΟΥ ΜΟΛΟΚΑΪ
707. ΜΥΣΤΙΚΗ ΒΑΣΗ ΘΑΝΑΤΟΥ
708. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ
709. ΠΡΑΚΤΩΡ...ΛΟΥΛΟΥΔΙ
710. Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΜΥΡΙΖΕΙ ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ!
711. ΕΠΙΘΕΣΙ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ
712. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΚΚΙΝΗΣ ΣΠΗΛΙΑΣ
713. Ο ΓΡΙΦΟΣ ΤΟΥ ΕΒΔΟΜΟΥ ΚΛΕΙΔΙΟΥ
714. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΝΕΙ ΑΦΑΙΡΕΣΙ
715. ΣΑΪΤΑΣ Ο ΜΙΚΡΟΣ ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΣ
716. ΤΑ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ

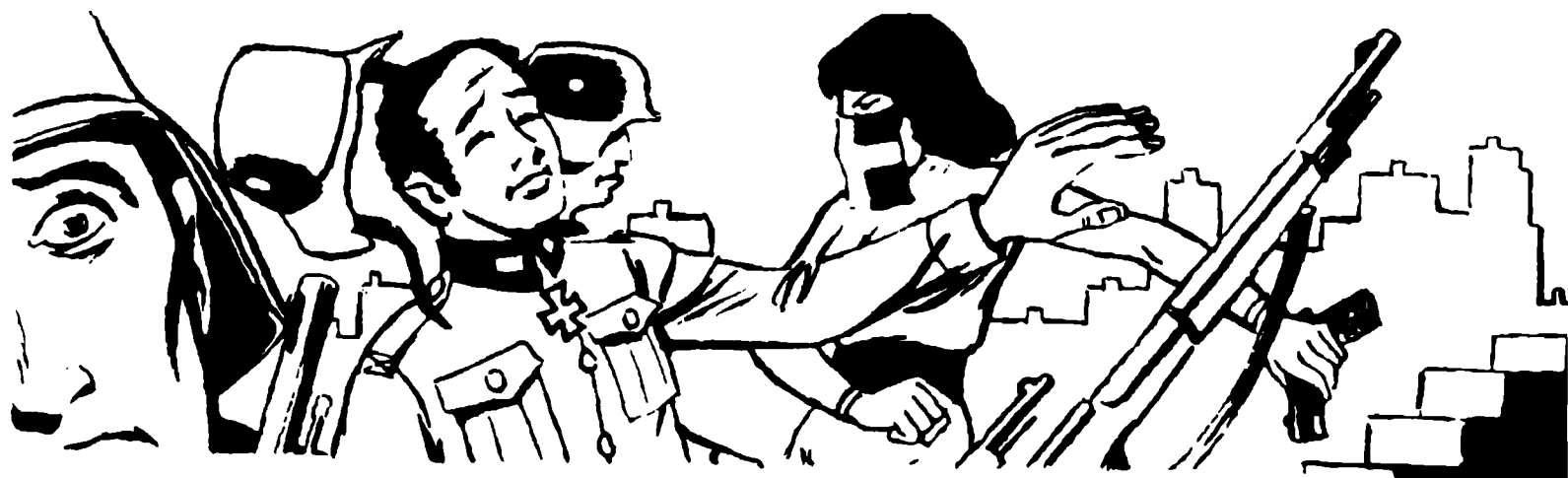
717. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΧΑΝΕΙ ΜΙΑ... ΒΙΔΑ
718. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΒΟΥΝΟΥ
719. Η ΜΕΓΑΛΗ ΝΙΚΗ
720. ΟΙ 14 ΤΡΕΛΛΟΙ
721. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ
722. Η ΠΕΡΙΠΟΛΟΣ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
723. ΑΠΟΨΕ ΣΤΙΣ 9.30
724. ΚΑΛΟΑ Η ΘΕΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
725. Η ΑΣΗΜΕΝΙΑ ΛΕΟΠΑΡΔΑΛΗ
726. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ ΚΟΡΙΝΘΟΣ
727. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΛΑΘΟΣ
728. ΠΡΑΚΤΩΡ-ΓΑΝΤΙ
729. ΤΟ ΓΑΝΤΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
730. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΦΕΡΕΤΑΙ...ΜΕ ΤΟ ΓΑΝΤΙ
731. ΤΟ ΔΙΧΤΥ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ
732. Ο ΑΔΑΜΑΣΤΟΣ
733. ΤΟ ΤΡΕΛΛΟ ΚΟΥΔΟΥΝΙ
734. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΙΠΤΑΜΕΝΟΥ ΔΙΣΚΟΥ
735. Ο ΤΕΤΡΑΓΩΝΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
736. Ο ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΓΟΡΙΛΛΑΣ
737. Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΓΟΡΙΛΛΑ
738. ΓΟΡΙΛΛΑΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΓΟΡΙΛΛΑ
739. Η ΦΟΒΕΡΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ
740. ΜΙΜΟΖΑ ΜΙΑ ΗΡΩΪΔΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
741. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΩΝ 7 ΦΕΓΓΑΡΙΩΝ
742. ΕΝΑΣ ΠΡΟΔΟΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΩΝΕΙ
743. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΠΟΛΩΝΟΣ
744. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΚΟΛΑΣΗΣ
745. ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΚΟΥΤΙ
746. ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΕΝΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ
747. 4...3...2...1...0!
748. ΜΙΜΟΖΑ, Η...ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ!
749. ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ!
750. Η ΜΙΜΟΖΑ ΒΓΑΖΕΙ ΑΓΚΑΘΙΑ!
751. ΣΕ ΓΝΩΡΙΖΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΨΗ...
752. ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΗΣ ΑΛΕΠΟΥΣ
753. ΡΙΝ-ΤΙΝ-ΤΙΝ, ΕΝΑΣ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ ΦΙΛΟΣ
754. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΝΑΥΑΓΟΥ
755. Η ΚΡΥΦΗ ΑΠΟΒΑΣΗ
756. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ
757. ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΓΡΑΜΜΑ
758. Η ΖΩΝΤΑΝΗ ΠΑΝΟΠΛΙΑ
759. ΤΖΑΓΚΟΥΑΡ ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ ΜΕ ΤΑ ΠΑΡΑΞΕΝΑ ΜΑΤΙΑ
760. Ο ΕΧΘΡΟΣ ΕΠΙΤΙΘΕΤΑΙ
761. ΣΤΟ ΒΥΘΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ
762. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΚΑΒΑΛΑΡΗΣ
763. ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ
764. Ο... ΣΠΙΘΟΜΑΧΟΣ
765. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΜΕ ΤΑ 4 ΧΕΡΙΑ

766. Ο ΧΑΜΕΝΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ
767. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ
768. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΖΟΡΡΟ
769. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΓΙΝΕΤΑΙ...ΖΟΡΡΟ!
770. ΤΟ ΑΣΗΜΕΝΙΟ ΔΟΛΛΑΡΙΟ
771. ΤΟ ΝΕΡΟ ΤΗΣ ΛΗΣΜΟΝΙΑΣ
772. Η ΧΑΜΕΝΗ ΝΙΚΗ
773. ΝΑΒΟΥΧΟΔΟΝΟΣΩΡ, Ο ΦΡΙΚΤΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ
774. ΤΟ ΓΑΛΑΖΙΟ ΠΟΝΤΙΚΙ
775. ΣΑΜΠΟΤΑΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ Α3
776. ΕΔΩ Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΕΚΕΙ Ο ΣΠΙΘΑΣ... ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΠΙΘΑΣ;
777. ΤΑ ΤΡΙΑ 7
778. Ο ΗΛΙΟΣ ΑΝΑΤΕΛΛΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΥΣΗ...
779. ΣΕΛΗΝΗ, Η ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ
780. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΑΕΙ ΣΤΗ ΣΕΛΗΝΗ
781. ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΚΕΧΡΙΜΠΑΡΙ
782. Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΗΡΩΔΗΣ
783. Ο ΠΡΑΚΤΩΡ ΠΟΥ ΗΡΘΕ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΥΟ
784. Ο...ΧΑΡΤΟΠΟΛΕΜΟΣ
785. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΠΟΔΗΛΑΤΗΣ
786. ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΣΥΣΤΗ
787. Ο ΔΡΑΠΕΤΗΣ ΤΗΣ ΚΟΛΑΣΕΩΣ
788. Ο ΜΙΣΕΛΛΗΝ
789. Ο ΣΠΙΘΑΣ ΠΑΙΖΕΙ...ΠΕΝΤΟΒΟΛΑ
790. ΤΟ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ
791. ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ
792. ΛΙΑΙΠΟΥΤ Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ
793. Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΚΙΘΑΡΑ
794. ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΛΙΑΙΠΟΥΤ
795. ΠΡΑΚΤΩΡ ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ
796. ΛΙΑΙΠΟΥΤ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΚΕΝΤΑΥΡΟΥ
797. Η ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΓΑΛΑΝΟΛΕΥΚΗΣ
798. ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ, ΜΙΚΡΟΣ, ΜΙΚΡΟΣ, ΗΡΩΣ.

Στον αριθμό 798, ο Μικρός Ηρώς έκλεισε. Η χούντα που κυβερνούσε τότε τον έβρισκε πολύ ενοχλητικό. Και έτσι τελείωσε τη σταδιοδρομία του ο ήρωας που εξήγησε την φαντασία των ελληνόπουλων μιας γενιάς.

Το τεύχος αυτό του ΑΝΤΙ περιέχει δυο ακόμα ιστορίες έτσι ώστε να φτάσουμε στον μαγικό αριθμό 800. Την πρώτη έγραψαν οι Σωτήρης Δημητρίου, Ξενοφών Μπρουντζάκης, Αλέξης Πανσέληνος και Ηλίας Λάγιος. Τη δεύτερη, με την αναπάντεχη κατάληξη, έγραψε ο Στέλιος Ανεμόδουρας. Εχουμε λοιπόν:

799. ΘΑΝΑΣΙΜΗ ΥΠΟΨΙΑ
800. ΕΝΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

εκδόσεις **ΠΟΛΙΣ**

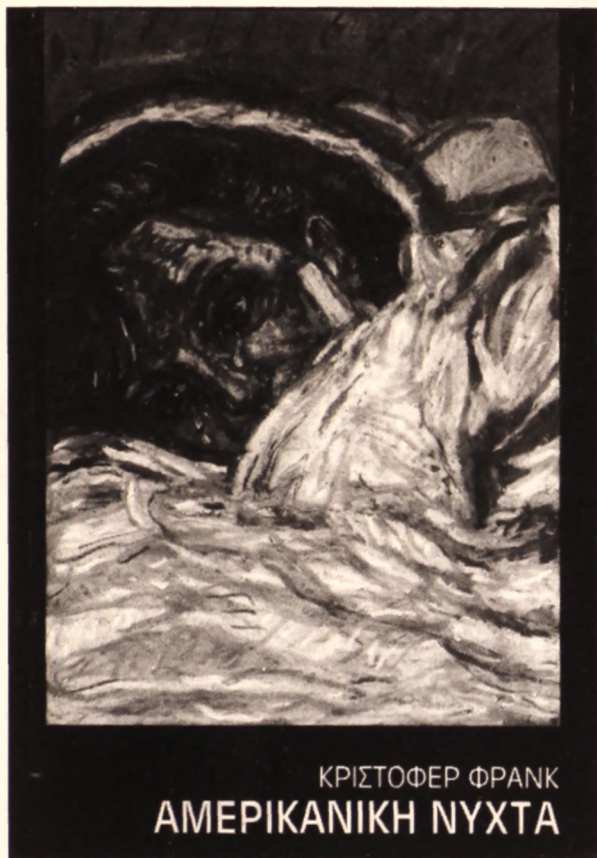
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΚΡΙΣΤΟΦΕΡ ΦΡΑΝΚ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΝΥΧΤΑ

Επίμετρο:

ΑΝΤ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΣΩΤΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Η «Αμερικάνικη νύχτα» είναι ένα γρήγορο μυθιστόρημα που κινείται σαν μια κάμερα, περιγράφοντας χώρους που τέμνονται –το θέατρο, τη φωτογραφία, τις εφημερίδες, τον κινηματογράφο– κι ανθρώπους που συγκλίνουν κι αποξενώνονται.

Χάρη σ' αυτό το μυθιστόρημα, ο Κρίστοφερ Φρανκ πήρε το βραβείο Renaudot (1972), ενώ ο Αντρέι Ζουλάφσκι γύρισε την ταινία *Σημασία έχει ν' αγαπάς* (1974) με τη Ρόμυ Σνάιντερ στο ρόλο της Ναντίν, τον Ζαν Ντυτρόν στο ρόλο του Ζακ και τον Φάμπιο Τέστι στο ρόλο του Σερβαί.

ΝΤΑΙΗΒΙΝΤ ΛΟΤΖ

ΑΛΛΑΖΟΝΤΑΣ ΘΕΣΕΙΣ

Πρόλογος:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Το *Αλλάζοντας θέσεις* εκτυλίσσεται στην περίοδο των φοιτητικών εξεγέρσεων στο Μπέρκλεϊ και του Μάη του '68. Αντιπαρατίθεται η απελευθερωμένη ακαδημαϊκή ζωή της Καλιφόρνιας και η οπισθοδρομική συντηρητικότητα της Αγγλίας. Αναπαριστά τον ακαδημαϊκό μικρόκοσμο με έναν τρόπο που μας επιτρέπει να διεισδύσουμε σε ολόκληρη την κοινωνία.

...Τα μυθιστορήματα του Λοτζ είναι συνάμα διασκεδαστικά και σοβαρά, παιγνιώδη και σκεπτικιστικά.

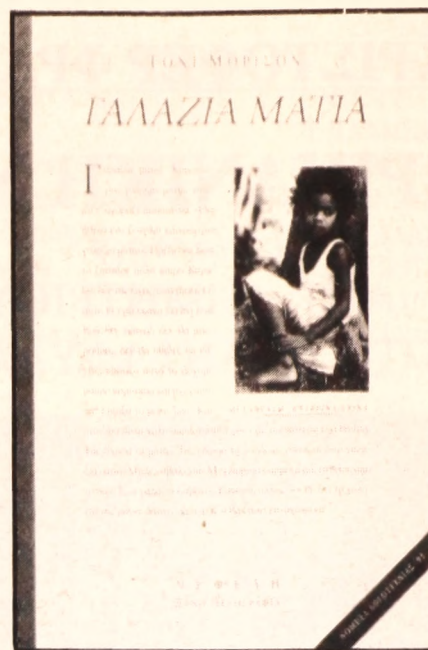
από τον πρόλογο του Δημήτρη Τζιόβα

εκδόσεις **ΠΟΛΙΣ**

Ομήρου 32, Αθήνα - ΤΗΛ.: 36 43 382

ΤΟΝΙ ΜΟΡΙΣΟΝ

ΓΑΛΑΖΙΑ ΜΑΤΙΑ

Μόλις κυκλοφόρησε

Τι είν' αυτό που ορίζει την ασχήμια; Ποιά είναι τα χαρακτηριστικά της ομορφιάς; Και πώς μπορεί ένα αισθητικό στερεότυπο να παγιδεύσει ένα παιδί και να το οδηγήσει στην τρέλα; Η ιστορία της Πέκολα, της μικρής μαύρης που λαχταρούσε όσο τίποτ' άλλο δυό γαλάζια μάτια, καταγράφει συγκλονιστικά την απέχθεια της μαύρης φυλής για το ίδιο της το χρώμα, το δέος της μπροστά στη λευκή ομορφιά, την αδυναμία να συμφιλιωθεί με τα χαρακτηριστικά της και να τα αγαπήσει. Αλυσοδεμένη μέσα στο ίδιο της το σώμα, η εντεκάχρονη Πέκολα προσεύχεται πυρετικά να αποκτήσει γαλάζια μάτια: γιατί μόνο έτσι οι άνθρωποι δεν θα αποστρέφουν το βλέμμα στο πέρασμά της, μόνο έτσι ο κόσμος της θ' αλλάξει οριστικά.

Το «Γαλάζια μάτια» (1970) είναι το πρώτο μυθιστόρημα της αμερικανίδας συγγραφέως Τόνι Μόρισον, που τιμήθηκε το 1993 με το βραβείο Νόμπελ.

Επίσης κυκλοφορούν

ΤΟΝΙ ΜΟΡΙΣΟΝ: Τζαζ

ΤΟΝΙ ΜΟΡΙΣΟΝ: Η αγαπημένη

ΜΠΑΡΥ ΑΝΣΓΟΥΩΡΘ: Ιερή Πείνα

MARINA ΤΣΒΕΤΑΓΙΕΒΑ: Ιστορία της Σονέτσκα

MARTIN Ε.Ι.ΜΙΣ: Το βέλος του χρόνου

Ετοιμάζονται

PONTY NTO-Y-A: Πάντυ Κλάρκ χα, χα, χα

TZE-I-MΣ TZO-Y-S: Πηνελόπη

A. ΜΠΑ-Y-AT: Το πάθος

TZ. M. ΚΟΥΤΣΥ: Ο Βίος και η πολιτεία του Μάικλ Κ.

KATPIN ΚΛΕΜΑΝ: Το βαλς που δεν τέλειωσε

MARΓΚΑΡΕΤ ΝΤΡΑΜΠΛ: Τα φωτεινά μονοπάτια

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΕΙΡΑΣ: ΧΑΡΗΣ ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80. ΤΗΛ. 3607744